

545.911

MAI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

HANGLEMEZFIGYELŐ	7. oldal
SZELLEMI ERJESZTŐ VOLT — BOROSS ZOLTÁN A SARLÓRÓL	8. oldal
OLVASÓNAPLÓ	9. oldal
SZESZÉLYES KÖZÜGYEIM	10. oldal

**„Debrecen népe jövődjével köszönti felszabadulását”
Díszünnepség a Biogalban felszabadulásunk 42. évfordulóján**

Debrecen felszabadulásának 42. évfordulója alkalmából pénteken délután díszünnepséget rendeztek a Biogal Gyógyszergyár nagytérében.

A magyar és a szovjet himnusz elhangzása után Sárközy Zoltán, a Csokonai Színház művésze Váci Mihály Kelet felől című versét szavalta el.

Dr. Debreczeni Ferenc, a Debrecen Megyei Városi Tanács elnökhelyettese a Magyar Szocialista Munkáspárt Debrecen Városi Bizottsága és a Debrecen Megyei Városi Tanács nevében köszöntötte az ünnepség valamennyi résztvevőjét. Külön szeretettel a megjelent veteránokat, Debrecen diszpolgárait, a már nyugdíjas vezetőket, a fiatal generáció képviselőit, az üzemek, intézmények dolgozóit, a párt-, az állami és tömegszervezetek képviselőit, és a Biogal Gyógyszergyár megjelent dolgozóit.

Név szerint üdvözölte Tóth Imrét, a megyei pártbizottság titkárát, dr. Juhász Istvánt, a megyei tanács elnökhelyettesét, Kobec Vlagyimir Jefimovicset, a Szovjetunió debreceni főkonzulátusának konzulját, valamint az ideiglenesen hazánkban állomásozó szovjet fegyveres alakulatok főtisztjeit.

Ünnepi beszédében dr. Debreczeni Ferenc a negyvenkét évvel ezelőtti eseményekre emlékezett, amikor nyolc napon át dúlt a

Az ünnepség résztvevői

szörnyű tankcsata Debrecen alatt a városért. Stratégiai jelentőségű csata volt. A városig elhallatszott a hangzavar. Az emberek sirtatták a várost: a házak 70 százaléka elpusztult vagy megsérült, sirtatták az állomást, az üzemeket, a villamost, a felégetett Istvánmalmot, a bent égett búzát. Romba dőlt, elhagyatott város volt: lakóinak száma nem volt több, mint 1790-ben, amikor Magyarországon a legnépesebb helység volt.

De Debrecenben véget ért a háború közvetlen reteténe. Ma, negyvenkét év elteltével is emlékeznünk kell azokra, akik mindennek áldozatul estek. E hősök között itt Debrecenben

is első helyen kell említeni a Szovjetunió katonáit. Nagyon sokan itt nyugosznak városunkban. Emléküket, harckukát, áldozatukat hála és tisztelet övezi.

Debrecen a felszabadulás utáni első hónapokban is már meg tudott felelni saját történelmének, nem tudta ezt megtagadni. Hisszük ez a zárt, befelé forduló, a saját fennmaradásáért mindig megküzdő város, amikor a szükség megkívánta, kinyitotta kapuit és tudott progresszív folyamatok élharcosa lenni. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés és az Ideiglenes Kormány itt Debrecenben olyan bölcs döntéseket hozott, melyek megfeleltek népünk megfogalmazott vagy ki nem

mondott vágyainak. Olyan döntéseket, melyek helyességét az azóta eltelt idő már igazolta.

Egy ünnepi megemlékezés keretében közt nem lehet áttekinteni egy város negyvenkét éves történelmét. A változások, események olyan sokaságát kellene számba venni, amire nem vállalkozhatunk. Gondoljunk csak például arra, hogy a korábban minimális számú ipari munkásság ma gazdaságilag, társadalmilag meghatározó erőként van jelen a városban.

Szoktuk ma gondjainkat is sorolgatni. De legalább ilyen évfordulón, a hősök emlékének és a felemelkedést biztosító kemény munka névtelen katonáinak tisztelegve fogalmazzuk meg: mai gondjaink, legyeink akár milyen súlyosak, nem az élet vagy halál gondjai. Megoldásukhoz van alap, van program. Meglehet, hogy az alap, amin tovább építkezünk, nem teljesen sima felület. Meglehet, hogy programunk jellegénél fogva nem olyan módon látványos, mint az elődeinknek megadatott. De biztos alap, és irányjelölő, erőfeszítésre szólító program.

Békében élünk és éljünk békében. De ne azzal a lelki békeséggel, hogy mindenben hiánytalanul teljesítettük korunk ránk eső feladatát. Negyvenkét éve elindultunk egy olyan úton, mely során tiszteletre méltó módon megfeleltünk az útra indító sorsfordulónak. Ennek az útnak nincs vége. S a negyvenkét évvel ezelőtti időkre emlékezzünk a Vörös Hadsereg útján lévő felszabadulási emlékműre írott mondattal: Debrecen népe jövődjével köszönti felszabadulását.

Az ünnepi beszéd után elhangzott az Internacionálé, majd kulturális műsor következett. Ezen felül léptek a Csokonai Színház művészei, a Debreceni fúvósötös, valamint a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola debreceni tagozatának női kara.

Átadták a Csokonai- és a Medgyessy-díjakat

Már hagyománynak számít, hogy Debrecen felszabadulásának évfordulója alkalmából adják át a megyei tanács által alapított művészeti díjakat azoknak, akik kiemelkedő munkát végeztek a megye társadalmi életében, a közművelődés, az irodalom, a zene, a képzőművészet és a színházművészet területén.

A Csokonai- és a Medgyessy-díjak átadására tegnap, október 17-én 11 órakor került sor a megyei tanács vb-termében. Az ünnepségen jelen volt többek között dr. Postás Sándor, a Debrecen városi pártbizottság első titkára, dr. Ács István, a Debrecen Városi Tanács elnöke, Dankaházi János, az szmt titkára is.

Dr. Szabó Imre, a megyei tanács elnöke köszöntőjében a következőket mondotta: A megyei tanács által alapított művészeti díjak átadásakor azt is hangsúlyozzuk, hogy társadalmi céljaink megvalósítása során az alkotó művészekre, a közművelődés munkásaira szövetségünk szívesen számít, hogy mindennapi életünket tegyék még gazdagabbá a művészetek magas színvonalú tolmácsolásával. Hisszük és valljuk, hogy változó világunkban a művészetekre egyre inkább az a feladat is hárul, hogy megővjék bennünket az elgátlódástól; hogy felmutassák és megmutassák az ember szép arcát, megőrizzék hitüket, hogy az emberi al-

Benkő István átveszi a díjat dr. Szabó Imrétől

kotóképeség határtalan, hogy a művészet ember- és korformáló erő. Ezt a magas színvonalú alkotómunkát ismertük el az önk tevékenységében, amikor a Csokonai- és Medgyessy-díjra érdemesnek minősítettük őket.

Csokonai-díjat kapott a közoktatás és a közművelődés irányításában kifejtett eredményes munkájáért dr. Ónodi László, az MSZMP Hajdú-Bihar Megyei Bizottságának titkára. Hegyes Gabriella, a Csokonai Színház magánénekeseként kiemelkedő művészi tevékenysége elismeréséért, Benkő István, az Alföldi Nyomda vezérigazgatója a közművelődés fejlesztését szolgáló tevékenységéért, dr. Juhász

Béla, az Alföld folyóirat főszerkesztője, a lap főszerkesztőjeként végzett kiemelkedő munkájáért.

Medgyessy Ferenc-díjat kapott Szilágyi Imre grafikus, művésztanár kiemelkedő művészi és közéleti tevékenysége elismeréséért, Mohácsi Péter belső építész kiváló szakmai művészi tevékenységéért és Szabó László grafikusművész kiemelkedő művészi és közéleti tevékenysége elismeréséért.

A művészeti díjakat dr. Szabó Imre adta át. Ezt követően dr. Postás Sándor a megyei és a Debrecen városi párt-vezérhajóbizottság nevében köszöntötte a ki-

Mir Hoszein Muszavi elutazott Budapestről

Lázár György miniszterelnök és Mir Hoszein Muszavi iráni kormányfő vezetésével — a hivatalos magyar-iráni megbeszélések záróeseményeként — rövid plenáris tárgyalást tartottak péntek délelőtt a Parlamentben.

A megbeszélésen egybehangzóan hangsúlyozták, hogy a látogatás során — a kormányfői és a partnertárgyalásokon egyaránt — hasznos eszmecsere folyt, s az együttműködés fejlesztésének újabb lehetőségeit tárták fel.

A plenáris tárgyaláson részt vett Ali Reza Moajjeri miniszterelnök-helyettes, Abbasz Ali Zali mezőgazdasági miniszter, a magyar-iráni gazdasági együttműködési vegyes bizottság iráni tagozatának elnöke, Golam Reza Saferi ipari miniszter, Ahmad Azizi, a nemzetgyűlés külügyi bizottságának elnöke, Ali Mohammed Besrati, a külügyminiszter első elnökhelyettese és Ali Akbar Farazi, Irán magyarországi nagykövete. A magyar tárgyalócsoport tagjai: Marjai József miniszterelnök-helyettes, Hetényi István pénzügyminiszter, a vegyes bizottság társelnöke, Kapolyi László ipari miniszter, Nagy Gábor külügyminiszter-helyettes, Melega Tibor külkereskedelmi miniszter-helyettes és Kázmér Zsigmond, hazánk teheráni nagykövete.

A zárómegbeszélés után Lázár György és Mir Hoszein Muszavi — a magyar és az iráni küldöttség tagjainak jelenlétében — a kormányfői látogatás eredményeit összegző emlékeztetőt írt alá. Hetényi István pénzügyminiszter és Abbasz Ali Zali mezőgazdasági miniszter a magyar-iráni gazdasági együttműködési vegyes bizottság társelnökei a bizottság napokban, Budapesten megtartott soros ülésének jegyzőkönyvét írták alá.

Ezután Mir Hoszein Muszavi a magyar és a nemzetközi sajtó képviselőinek jelenlétében sajtókonferenciát tartott a Budapesti Kongresszusi Központban.

A magas rangú vendéget Bányász Rezső államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke üdvözölte. Mir Hoszein Muszavi bevezető nyilatkozatában elégedetten szövelt a gazdasági területeket érintő sikeres tárgyalásairól. Kifejezte bizakodását, hogy a tanácskozások eredményeként a magyar-iráni kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok a jövőben az eddiginél is jobban fejlődhetnek, s hozzátette, reméli, hogy a műszaki-tudományos területen a mostani tárgyalások jó alapot szolgáltatnak az együttműködés fejlesztéséhez.

Hasznosnak, őszinte és baráti légkörűnek nevezte a nemzetközi kérdésekről és a kétoldalú kapcsolatokról, folytatott budapesti eszmecsereit. A felek — mondta — megállapították, hogy sok megvitatott kérdésben azonos nézetet vallanak. Megegyezés jött létre arról, hogy a nemzetközi kérdéseket a két or-

szág illetékesei rendszeres eszmecsereken vitatják meg. Újságírók kérdéseire válaszolva az iráni miniszterelnök elmondta, hogy a gazdasági csere volumene növekedett, ám még akadnak kiaknázatlan lehetőségek, amelyek feltárásiában közös erőfeszítésekre van szükség. Megjegyezte, arra számít, hogy a megállapodások eredményeként a kapcsolatok fejlődése politikai, gazdasági és kulturális területen egyaránt felgyorsul.

Irán és általában a szocialista országok — hangzott Mir Hoszein Muszavi válasza egy másik kérdésre — a nemzetközi helyzetet értékelve egyaránt elítélik az imperialista erők politikáját. Ugyanakkor utalt rá, hogy bizonyos kérdésekben nézetkülönbségek mutatkoznak, így Afganisztánt illetően — mondta. A Perzsa (Arab)-öböl ügyét érintve az iráni kormányfő leszögezte: a nyugati hatalmaknak nem szabad beavatkozniuk a térség problémáiba és elítélte e hatalmak, nevezetesen az Egyesült Államok jelenlétét a körzetben. Egy iráni tudósító kérdésre válaszolva szövelt az iraki-iráni háború pusztításairól.

Az iráni gazdaságnak a kőolaj áráról való függését érintő kérdésre Muszavi kormányfő elmondta, hogy e függőséget a forradalom győzelme után nyomban csökkenteni igyekeztek és megalapozott tervezéssel, a nép áldozatvállalásával sikerült áthidalni a nehézségeket. A Kőolaj-exportáló Országok Szervezetének árpolitikájáról kijelentette: a tagállamoknak saját érdekeiket és nem másokét kell képviselniük. A kőolaj árának csökkenése az Egyesült Államok irreális elvárása — mondta és megjegyezte, hogy az olajár elkezdett emelkedni s várhatóan nem sokára reális szintet fog elérni.

Ugyancsak kérdésre válaszolva elismerően szövelt a vendég a magyarországi orientálistikai kutatásokról, amelyekbe a Magyar Tudományos Akadémián tett látogatásakor nyert bepillantást.

Mir Hoszein Muszavi, az Iráni Iszlám Köztársaság miniszterelnöke hivatalos látogatása befejeztével pénteken hazautazott Budapestről.

Az iráni kormányfőt Lázár György, Hetényi István, Kapolyi László, Bányász Rezső és Nagy Gábor búcsúztatta az iráni és magyar nemzeti lobogókkal díszített Ferihegyi repülőtérre, ahol csapatzászlóval felszerakozott a Magyar Néphadsereg díszszázada. Az eseményen jelen volt Kázmér Zsigmond. Mir Hoszein Muszavi fogadta a díszszázad parancsnokának jelentését, majd a magyar és az iráni himnusz elhangzása után Lázár György társaságában ellépett a felszerakozott katonák sora elé. A vendégek és vendéglátók ezt követően kölcsönösen elköszöntek egymástól. Az iráni miniszterelnök és kísérete beszélt a különrepülőgépre, amely röviddel ezután a magasba emelkedett. (MTI)

Egy hét a világpolitikában

HÉTFŐ: A reykjavíki Gorbacsov-Reagan találkozó értékelése a világsajtóban a kezdeti csalódottság után valamelyest kedvezőbbre fordult, s a szovjet-amerikai párbeszéd folytatásának ígérete mellett az kap hangsúlyt, hogy az SDI kivételével közeledett a felek álláspontja a fegyverzetkorlátozási kérdésekben — Shultz amerikai külügyminiszter Brüsszelben tájékoztatta a NATO állandó tanácsát, amelynek ülését külügyminiszter is részt vett — Varsóban tárgyal Nyikolaj Rizskov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke — II. Erzsébet angol királynő megkezdte egyhetes kínai látogatását

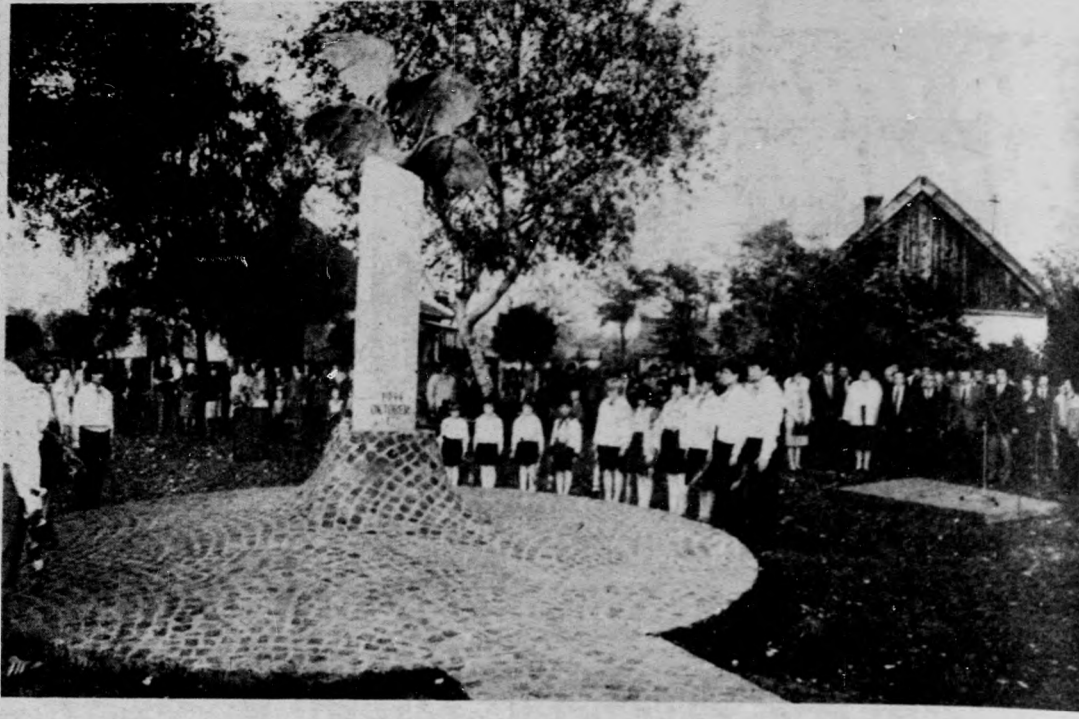
KEDD: Mihail Gorbacsov a moszkvai televízióban szövegezte a reykjavíki találkozást hasznosnak nevezte, de bírálta Reagan magatartását az ürfegyverkezés, a rakétaelhárító rendszerek dolgában — Londonban Thatcher asszonyt Viktor Karpov, a genfi szovjet küldöttség vezetője tájékoztatta a reykjavíki tárgyalásokról — Budapestén tárgyal Hans-Dietrich Genscher nyugatnémet alkancler és külügyminiszter, aki rövid időre bekapcsolódott Richard von Weizsäcker szövetségi elnök hivatalos látogatásának programjába — Radzsiv Gandhi indiai miniszterelnök indonéziai villámlátogatás után Ausztráliába érkezett

SZERDA: Közleményt adtak ki a Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszteri bi-

zottságának bukaresti üléséről, amelynek értelmében a hét szocialista ország Reykjavík után is szükségesnek tartja a párbeszéd folytatását — Argentína államfőjével, Raul Alfonsinnal tárgyalt Moszkvában Mihail Gorbacsov — Megkezdtek hat szovjet ezred kivonását Afganisztánból — Kínai-szovjet megállapodás arról, hogy 1987 februárjában felújítják a két ország közötti határtárgyalásokat.

CSÜTÖRTÖK: Mir Hoszein Muszavi iráni miniszterelnök tárgyalásai Budapesten — Izraelben ellentétek támadtak a pártok között a Samir-kormány megalakulása körül, ugyanakkor megdöbbenést keltett az a véres merénylet, amely a jeruzsálemi síralomnál történt, bevonuló katonák, hozzátartozók, valamint turisták életére törtek a kézigrántós támadók — Eduard Sevardnadze Bukarestben folytatott kétoldali tárgyalásokat és sajtótájékoztatót tartott

PÉNTEK: Izraeli megtorló katonai akciók palesztin menekülttáborok ellen Libanonban — A Szocialista Internacionálé Tanácsa egyértelműen elítélte az USA-t az ürfegyverkezéshez való ragaszkodás miatt — Shultz amerikai külügyminiszter a föld-rengés és polgárháború sújtotta Salvadorban

Felszabadulási emlékművet avattak Nagyrabén

Október 17-én, pénteken Nagyrabé felszabadulásának tiszteletére emlékművet avattak a nagyközségben.

A jelenlévők meghallgatták a magyar és a szovjet Himnusz, majd az ünnepi beszédet — köztük dr. Onosi Lászlót, a megyei pártbizottság titkárát, Kincses Lajosné, a püspökladányi városi pártbizottság első titkárát, dr. Angyal Lászlót, a megyei tanács osztályvezetőjét és dr. Deák Géza országgyűlési képviselőt Gyarmati Sándor, a nagyközségi pártbizottság titkára köszöntötte.

Ezután dr. Onosi László mondott ünnepi beszédet megemlékezve arról, hogy hazánk keleti része már 1944 őszén felszabadult, így Magyarországon a demokrácia átmeneti korszaka elkezdődhetett. — A

szovjet csapatok először 1944. október 6-án próbálták a községbe betérni. Ezt követően 8-án indult meg a községet folyó döntő harc. A község mind emberéletben (43 polgári halott), mind anyagiakban tetemes veszteséget szenvedett. Október 17-re virradó éjjel a németek elhagyják a községet. A szovjet csapatok e nap délelőttjén vonulnak be a község egész területére és szabadják fel véglegesen. Ezután az ünnepség szónoka a község újjáéledéséről és mai arculatáról beszélt.

Józsa Kálmán, Nagyrabé tanácselnöke avatta fel Györfi Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész felszabadulási emlékművét. Az emlékmű az egykori piac-terén, a község központjában kapott helyet. A szim-bólumként megjelölő, fel-

röppenő madáralakok nem egyszerűen a szabadságot jelképezik; utalnak a tájra, a megelhetést adó szűkebb hazára, a régi sárrévi világra. Sokan segítettek a tér kialakításában, a környezet szépítésében. Így a község KISZ-fiataljai, de idősebb generációja is, szocialista brigádok, a helyi Petőfi Tsz, a Hajdúszoboszlói Közüti Igazgatóság, valamint a Berettyóújfalui Titász. Maradandó jelképként, kultúrtörténetünk részeként óvja majd a község a felszabadulásának napján felavatott emlékművet.

Az állami, párt- és tömegszervezetek jelenlévő képviselői koszorút helyeztek el az emlékmű talapzatán. Este a művelődési házban a község felszabadulásának tiszteletére kultúr-műsort tartottak.

A HÉT ÉRDEKES KÉRDÉSE

Mit jelent a szovjet-kínai határtárgyalások felújítása?

Immár a kilencedik „forduló” ért véget a szovjet-kínai államközi kapcsolatok normalizálására célzó tárgyalássorozatban: felváltva Pekingben és Moszkvában találkoznak a külügyminiszter-helyettesek vezette küldöttségek, egyszer-egyszer egyszerűen, egyszer-egyszer tavasszal. A mostani tárgyalások befejezéséről kiadott közleménynek volt egy mondata, amely világossá tett, hogy a szovjetek felújították a két ország közötti határtárgyalásokat, amelyek 1964-től 1978-ig bizonyos rendszerességgel, de végül is eredménytelenül zajlottak le. A nyolcvéves szünetet Pekingben az afgán kérdésben elfoglalt álláspontja magyarázta. Ha tehát most a tárgyalássorozat felújításáról döntöttek, akkor ez azt is jelzi, hogy Kína bizonyos mértékig elismeri az afgán kérdés rendezésére tett szovjet erőfeszítéseket. A pekingi bejelentés a tárgyalások újraindításáról különben egybeesett az első szovjet egység hazaindulásával Afganisztánból.

A szovjet-kínai közös határ mintegy 7500 kilométer hosszú. Az Usszuri és az Amur folyók térségét, valamint a kínai Hszin-Csiang és Kazahsztán határvidekeit illetően voltak-vannak viták a két ország között. Emlékeztetünk, hogy Gorbacsov főtitkár idén, július 28-án bejelentette: a Szovjetunió kész elismerni, hogy a határ az Amurnak és az Usszuri-nak a sodorvonalán, nem pedig a kínai parton húzódik. Így új helyzet áll elő a folyók kis szigeteinek hovatarozása tekintetében.

A HÉT FŐ KÉRDÉSE

Reykjavík visszhangja milyen irányban módosíthatja a szovjet-amerikai párbeszédet?

Nem csoda, hogy ezen a héten szinte másról sem esett szó a világsajtó címlapjain, mint a reykjavíki találkozásról. Nagyon érdekes volt megfigyelni, hogy a „minicsics” utáni első reagálás mindenképp a csalódottságot tükrözte. A sötétben látók azt mondták, hogy „szakítás” történt azon a „fekete vasárnapon”, ami egyenesen „tragédia”... A visszhangok időrendben második csoportja egyszerűen már arra figyelmeztetett, hogy mind szovjet, mind amerikai részről a párbeszéd folytatását helyezték kilátásba, másrészt elkezdte az okok elemzését: miért nem sikerült megegyezésre jutniuk a szovjet és amerikai vezetőknek? A nyugati táborban is világosan látták, hogy az SDI, az ürfegyverkezés, a „csillagháborús program” miatt maradt el a lehetséges megegyezés. Abban már eltértek a vélemények Nyugaton, hogy Reagan csak nem tudott, vagy nem is akart engedni, vagy egyáltalán nem volt felkészülve: hogyan fogadja a Gorbacsov által előterjesztett, óriási horderejű „csomagtervet”.

hogy az amerikai ürfegyverkezési programnak pusztán laboratóriumi kísérleti keretben való végrehajtását és a rakétaelhárításról szóló, úgynevezett ABM-szerződés 10 évvel való meghosszabbítását a washingtoni „héjak” nyilván nem fogadhatták el. Azt Londonban és Párizsban nyugtázták elisméreléssel, hogy a Szovjetunió most már eltekint a szovjet-amerikai hadászati mérleg felállításakor a brit és a francia atomerőmű számbavételéről.

Altalában megfigyelhető volt, hogy a nyugat-európai NATO-országok igyekeznek nyomást kifejteni Washingtonra a fegyverzetkorlátozási tárgyalások folytatására, és rugalmasabb magatartást várnak el. Kohl nyugatnémet kanclerár a jövő hét elején az USA-ba utazik, s bonni értesülések szerint megkísérli latba vetni befolyását Reagan elnöknek. Thatcher asszony és Mitterrand francia államfő Londonban egyeztetett nézeteit.

Bukarestben a Varsói Szerződés tagállamainak külügyminiszterei Eduard Sevardnadze tájékoztatta a reykjavíki találkozók eredményeiről. A külügyminiszteri bizottság sajnálkozását fejezte ki azért, hogy az amerikai fél álláspontja miatt az izlandi fővárosban nem sikerült megállapodásra jutni, de kifejezte a Varsói Szerződés országainak eltörekését a párbeszéd folytatására. A Reykjavíkban tett szovjet javaslatok megvalósítása lehetővé tenné,

hogy rövid időn belül gyökeres fordulat történjen a nemzetközi életben, áttörést érjenek el a leszerelésért vívott harc minden területén.

Sevardnadze, aki a külügyminiszteri bizottság ülésén Bukarestben kétoldalú tárgyalásokat is folytatott, egy sajtótájékoztatóján a leszerelési szempontjából „történelmi eseménynek” minősítette Gorbacsov és Reagan reykjavíki találkozóját. Bizakodóan nyilatkozott a november 4-én Bécsben kezdődő „helsinki utókonferencia” esélyeiről is.

Nem érdektelen idézni a NATO főtitkárának, az angol lord Carringtonnak a véleményét: szerinte a Szovjetunió változatlanul nyitott a jövőbeli eszmecsere előtt. A lényeg az, hogy látja a NATO első embere, hogy a reykjavíki javaslatok tovább folytatódhatnak...

Ronald Reagan, akin a reykjavíki megállapodás elmaradása múltott, most már újra arról beszél, hogy a két fél álláspontja igen közel került egymáshoz, s meg azt is elismerte, hogy a Szovjetunió minden eddiginél radikálisabb javaslatokat tett a leszerelési problémakörében. De... A Fehér Házban és a Pentagonban változatlanul azt hangoztatják, hogy az USA biztonságja érdekében nem hagyhatná fel az ürfegyverkezési programot!

Pály József

Megkezdődtek a holland filmnapok

Pénteken este megkezdődtek a holland filmnapok Debrecenben. Az Apolló moziban díszelőadás keretében vetítették a Pervola című dalú filmkritikusa 1985-ben az év filmjének nevezett. A vetítés megkezdése előtt dr. Debreczeni Ferenc, a Debrecen Városi Tanács elnökhelyettese köszöntötte a Debrecenbe érkezett holland filmes delegációját, Orlov Seunkét, a bemutatásra került film rendezőjét, valamint Henk Campingot, az utrechti kultúrcentrum igazgatóját. A városi tanács elnökhelyettese utalt arra, hogy Debrecen az évszázadok során kulturális kapcsolatot épített elsősorban a házban.

Református Kollégium diákjai révén Hollandiával. A mostani holland kulturális napok keretében több rendezvényre kerül sor Debrecenben. Többek között a most kezdődő filmnapokra is. Hangsúlyozta a kulturális kapcsolatok fontosságát, s kifejezte reményét, hogy az élet más területén is alakulnak majd ki kapcsolatok Magyarországgal és Hollandiával.

A delegáció tagjai ma a város nevezetességeivel ismerkednek, és délután vizsztatérnek Budapestre. A program keretében még két holland filmet vetítenek ma és holnap este 8 órai kezdettel az Apolló filmszínházban.

Rehabilitációs tanácskozások Hajdúszoboszlón

A véletlen úgy hozta, hogy pénteken Hajdúszoboszlón két országos rehabilitációs tanácskozást rendeztek. Kilenc órák kezdődött a Titász oktatási központjában az Ankt a foglalkozási rehabilitációról című rendezvény. A szervezők a Mozgáskorlátozottak Egyesületének Országos Szövetsége, a Mozgáskorlátozottak Hajdú-Bihar Megyei Egyesülete és a Piremon Kisvállalat vezetősége voltak.

Dr. Gere Kálmán, a Piremon Kisvállalat igazgatója üdvözölte a megjelent, körülbelül száz résztvevőt. Azok jöttek el erre az országos tanácskozásra, akik a tanácsnál, a vállalatoknál, a főhatóságoknál valamit tehetnek a rehabilitáció ügyében.

Bényei Béla, a Hajdú-Bihar Megyei Tanács elnökhelyettese bevezetőjében arról szólt, hogy állami cél a fogyatékosok beilleszkedése, a célok megvalósításáért nagyobb összhangra volna szükség. 1987-től a vállalatokat már egyértelműbben fogják kötelezni fogyatékosok foglalkoztatására. Dr. Chikán Csaba, a Meosz elnöke előadásában többek között arról szólt: „A foglalkozási rehabilitáció jelentősége abban rejlik, hogy új értéket csak az élő emberi munka hoz létre.” A további előadók között lengyel vendég is szerepelt. Délután a Piremon Kisvállalathoz látogattak a Debreceni gyógyfürdőben folytatódik a program, este pedig a mozgáskorlátozottak szüreti bálját rendezik meg Debrecenben, a Hungária étteremben.

Tíz órák a művelődési központban egy másik országos tanácskozás kezdődött, melynek rendezője a Motesz Szociálrehabilitációs Szövetség. A téma: a gondozás színvonala és a lét-személyiség összefüggése, a szakmai létszám fejlesztésének lehetőségei.

Eötvös-fizika-verseny

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Hajdú-Bihar megyei csoportja ebben az évben is megrendezi október 18-án, szombaton 9-14 óra között a hagyományos Eötvös Loránd-fizikaversenyt. A verseny központilag összeállított feladatokkal, az egész ország területén egy időben kerül lebonyolításra.

A versenyen középiskolai tanulók és 1986-ban érettségizettek vehetnek részt. A versenyen minden gesztáció köz (például könyv, táblázatok, zsebszámológép) használható. A verseny helye: a Kossuth Lajos Tudományegyetem új épületének K-1-es tanterme (Debrecen, Egyetem tér 1.).

Rendkívül fontos feladatnak tartjuk a vállalkozások támogatását. A megyei pártbizottság alapján végzünk a vállalkozások támogatásában, ahol a dolgozók méltóságát, lakásvásárlását, azaz: mindenütt olyan képzéseket, hogy dolgozóinkat az életről, természetéről, hogy mindez keltségi alap függvénye a vállalat gazdasági nyereségének mértékét. El kell azonosítani a támogatás hatodik ötéves tervekhez szükséges felmérés megfogalmazását, ahol a vállalatok többségében az ezerforintos sötét van, ahol százszáz forint az egyes lakástámogatás.

Tud-e egy új mit is tenni a szakszervezeti bizottságok részéről? A szociális tervek dásánál a szakszervezeti jogok már arra példát, vállalatok szakszervezettség nem fogja tervet.

Van-e pontos ról, hogy kik kapják a lakásvásárlás-építési támogatást? Ellenőrzéseink bebizonyosodott, h nos, nem mindig a legjobban rá van rúlv. Eppen ez a szervezeti alapszakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Szakszervezet a lakás megvásárlásához

A dolgozók képviselői — Mervits Sándorné, a szakszervezet elnöke — Emellé működünk az egy-lalati és a tanács összehangolásában.

Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Mint minden tervet, így a lakás megvásárlásához szükséges támogatást is a szakszervezet elnyozták: az szmt fontosnak tekintik középtávú lakás megvalósítását. A magyar szakszervezet XXV. kongresszusozata is tartalmazta a szakszervezetek szintjén változtatlanul hiány... A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. ötéves időszakban a szakszervezet a lakás megvásárlásához szükséges támogatást. A terv előzetesen magunk is társzakszervezet a (azaz a régen tanázzett) bérlakások növelése mellett a szociális bérlakások eléri a húsz századot folytatja Zsurovits. Így elsősorban azaz, azaz főleg a rosok esetében kénnunk azért, hogy minden pótlólagos vel növelje a szociális számát, azaz KISZ-bizottsággal tük egymást e cél...

Egy hét a világpolitikában

HÉTFŐ: A reykjavíki Gorbacsov-Reagan találkozó értékelése a világsajtóban a kezdeti csalódottság után valamelyest kedvezőbbre fordult, s a szovjet-amerikai párbeszéd folytatásának ígérete mellett az kap hangsúlyt, hogy az SDI kivételével közeledett a felek álláspontja a fegyverzetkorlátozási kérdésekben — Shultz amerikai külügyminiszter Brüsszelben tájékoztatta a NATO állandó tanácsát, amelynek ülésén öt külügyminiszter is részt vett — Varsóban tárgyal Nyikolaj Rizskov, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke — II. Erzsébet angol királynő megkezdte egyhetes kínai látogatását

KEDD: Mihail Gorbacsov a moszkvai televízióban szövegezte Rejkjavíkról: a találkozást hasznosnak nevezte, de bírálta Reagan magatartását az ürfegyverkezés, a rakétaelhárító rendszerek dolgában — Londonban Thatcher asszonyt Viktor Karpov, a genfi szovjet küldöttség vezetője tájékoztatta a Rejkjavíki találkozásról — Budapestén tárgyal Hans-Dietrich Genscher nyugatnémet alkancler és külügyminiszter, aki rövid időre bekapcsolódott Richard von Weizsäcker szövetségi elnök hivatalos látogatásának programjába — Radzsiv Gandhi indiai miniszterelnök indonéziai villám látogatás után Ausztráliába érkezett

SZERDA: Közleményt adtak ki a Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszteri bi-

zottságának bukaresti üléséről, amelynek értelmében a hét szocialista ország Rejkjavíki után is szükségesnek tartja a párbeszéd folytatását — Argentína államfőjével, Raul Alfonsinnal tárgyalta Moszkvában Mihail Gorbacsov — Megkezdtek hat szovjet ezred kivonását Afganisztánból — Kínai-szovjet megállapodás arról, hogy 1987 februárjában felújítják a két ország közötti határtárgyalásokat

CSÜTÖRTÖK: Mir Hoszein Muszavi iráni miniszterelnök tárgyalásai Budapesten — Izraelben ellentétek támadtak a pártok között a Samir-kormány megalakulása körül, ugyanakkor megdőbenést keltett az a véres merénylet, amely a jeruzsálemi sirafofalnál történt, bevonuló katonák, hozzátartozók, valamint turisták életére törtek a kézigránások támadók — Eduard Sevardnadze Bukarestben folytatott kétoldali tárgyalásokat és sajtóértekezletet tartott

PÉNTEK: Izraeli megtorló katonai akciók palesztin menekülttáborok ellen Libanonban — A Szocialista Internacionál Tanácsa egyetelműen elítélte az USA-t az ürfegyverkezéshez való ragaszkodás miatt — Shultz amerikai külügyminiszter a földrendés és polgárháború sújtotta Salvadorban

A HÉT ÉRDEKES KÉRDÉSE

Mit jelent a szovjet-kínai határtárgyalások felújítása?

Immár a kilencedik „forduló” ért véget a szovjet-kínai államközi kapcsolatok normalizálását célzó tárgyalássorozatban: felváltva Pekingben és Moszkvában találkoznak a külügyminiszter-helyettesek vezette küldöttségek, egyszer-egyszer, egyszer tavasszal. A mostani tárgyalások befejeződését kiadott közleménynek volt egy mondata, amely világossá tette a felújítás jelentését. Ebben bejelentették, hogy jövő februárban Moszkvában felújítják a két ország közötti határtárgyalásokat,

amelyek 1964-től 1978-ig bizonyos rendszerességgel, de végül is eredménytelenül zajlottak le. A nyolcvéves születésnapján a kínai külügyminiszter-helyettesek vezette küldöttségek, egyszer-egyszer, egyszer tavasszal. A mostani tárgyalások befejeződését kiadott közleménynek volt egy mondata, amely világossá tette a felújítás jelentését. Ebben bejelentették, hogy jövő februárban Moszkvában felújítják a két ország közötti határtárgyalásokat,

A szovjet-kínai közös határ mintegy 7500 kilométer hosszú. Az Usszuri és az Amur folyók térségét, valamint a kínai Hszin-Csiang és Kazahsztán határvidekeit illetően voltak-vannak viták a két ország között. Emlékeztetünk, hogy Gorbacsov főtitkár idején, július 28-án bejelentette: a Szovjetunió kész elismerni, hogy a határ az Amurnak és az Usszuri-nak a sodorvonalán, nem pedig a kínai parton húzódik. Így új helyzet áll elő a folyók kis szigeteinek hovatartozása tekintetében.

A HÉT FŐ KÉRDÉSE

Reykjavíki visszhangja milyen irányban módosíthatja a szovjet-amerikai párbeszédet?

Nem csoda, hogy ezen a héten szinte másról sem esett szó a világsajtó címlapjain, mint a reykjavíki találkozó. Nagyon érdekes volt megfigyelni, hogy a „minicúcs” utáni első reagálások mindenképp a csalódottságot tükrözték. A sötétben látók azt mondták, hogy „szakítás” történt azon a „fekete vasárnapon”, ami egyenesen „tragédia”. A visszhangok időrendben a második csoportja egyrészt már arra figyelmeztetett, hogy mind szovjet, mind amerikai részről a párbeszéd folytatását helyezték kilátásba, másrészt elkezdte az okok elemzését: miért nem sikerült megegyezésre jutniuk a szovjet és amerikai vezetőknek? A nyugati táborban is világosan látták, hogy az SDI, az ürfegyverkezés, a „csillagháborús program” miatt maradt el a lehetséges megegyezés. Abban már eltértek a vélemények Nyugaton, hogy Reagan csak nem tudott, vagy nem is akart engedni, vagy egyáltalán nem volt felkészülve: hogyan fogadja a Corbacsov által előterjesztett, óriási horderejű „csomagtervet”.

Ügyszólván minden egyes nap elmúltával új és új elemek jelentkeztek az izlandi fővárosban történtek ismételt átgondolásában: a hír-magyarázók megjegyezték, hogy ekkora szovjet engedményeket még nem láttak. Ehhez csak annyit fűztek, valószínűsítve, hogy

hogy az amerikai ürfegyverkezési programnak pusztán laboratóriumi kísérleti keretben való végrehajtását és a rakétaelhárításról szóló, úgynevezett ABM-szerződés felújítását a washingtoni „héjak” nyilván nem fogadhatták el. Azt Londonban és Párizsban nyugtázták elisméssel, hogy a Szovjetunió most már eltekint a szovjet-amerikai hadászati mérleg felállításakor a brit és a francia atomerőmű számbavételéről.

Általában megfigyelhető volt, hogy a nyugat-európai NATO-országok igyekeznek nyomást kifejteni Washingtonra a fegyverzetkorlátozási tárgyalások folytatására, és rugalmasabb magatartást várnak el. Kohl nyugatnémet kanclerár a jövő hét elején az USA-ba utazik, s bonni értesülések szerint megkísérli latba vetni befolyását Reagan elnöknek. Thatcher asszony és Mitterrand francia államfő Londonban egyeztetette nézeteit.

Bukarestben a Varsói Szerződés tagállamainak külügyminiszterei Eduard Sevardnadze tájékoztatta a reykjavíki találkozó eredményeiről. A külügyminiszteri bizottság sajnálkozását fejezte ki azért, hogy az amerikai fél álláspontja miatt az izlandi fővárosban nem sikerült megállapodásra jutni, de kifejezte a Varsói Szerződés országainak eltökélt kérését a párbeszéd folytatására. A Rejkjavíki találkozás tette szovjet javaslatok megvalósítására lehetővé tenné,

hogy rövid időn belül gyökeres fordulat történjen a nemzetközi életben, áttörést érjenek el a leszerelésért vívott harc minden területén.

Sevardnadze, aki a külügyminiszteri bizottság ülésén Bukarestben kétoldali tárgyalásokat is folytatott, egy sajtóértekezleten a leszerelés szempontjából „történelmi eseménynek” minősítette Gorbacsov és Reagan reykjavíki találkozását. Bizakodóan nyilatkozott a november 4-én Bécsben kezdődő „helsinki utókonferencia” esélyeiről is.

Nem érdektelen idézni a NATO főtitkárnak, az angol lord Carringtonnak a véleményét: szerinte a Szovjetunió változatlanul nyitott a jövőbeli eszmecsere előtt. A lényeg az, hogy látja a NATO első embere, hogy a reykjavíki javaslatok tovább folytatódhatnak...

Ronald Reagan, akin a reykjavíki megállapodás elmaradása múltot, most már újra arról beszél, hogy a két fél álláspontja igen közel került egymáshoz, s még azt is elismerte, hogy a Szovjetunió minden eddiginél radikálisabb javaslatokat tett a leszerelés problémakörében. De... A Fehér Házban és a Pentagonban változatlanul azt hangoztatják, hogy az USA biztonsági érdekei végett nem hagyhatnak fel az ürfegyverkezési programmal!

Pály József

Felszabadulási emlékművet avattak Nagyrábén

Október 17-én, pénteken Nagyrábé felszabadulásának emlékművét avatták a nagyközségben.

A jelenlévők meghallgatták a magyar és a szovjet Himnusz, majd az ünnepi beszédet — köztük dr. Onosi Lászlót, a megyei pártbizottság titkárát, Kincses Lajosné, a püspökladányi városi pártbizottság első titkárát, dr. Angyal Lászlót, a megyei tanács osztályvezetőjét és dr. Deák Géza országgyűlési képviselőt Gyarmati Sándor, a nagyközségi pártbizottság titkára köszöntötte.

Ezután dr. Onosi László mondott ünnepi beszédet megemlékezve arról, hogy hazánk keleti része már 1944 őszén felszabadult, így Magyarországon a demokrácia átalakulása programja elkezdődhetett. — A

szovjet csapatok először 1944. október 6-án próbálták a községbe betörni. Ezt követően 8-án indult meg a községet folyó döntő harc. A község mind emberéletben (45 polgári halott), mind anyagiakban tetemes veszteséget szenvedett. Október 17-re virradó éjjel a németek elhagyják a községet. A szovjet csapatok e nap délelőttjén vonulnak be a község egész területére és szabadják fel véglegesen. Ezután az ünnepség szónoka a község újjáéledéséről és mai arculatáról beszélt.

Józsa Kálmán, Nagyrábé tanácselnöke avatta fel Györfi Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész felszabadulási emlékművét. Az emlékmű az egykori piac téren, a község központjában kapott helyet. A szímből megjelent, fel-

roppenő madáralakok nem egyszerűen a szabadságot jelképezik; utalnak a tájra, a megélhetést adó szőlő, a régi sárréti világra. Sokan segítettek a tér kialakításában, a környeztet szébbé tételében. Így a község KISZ-fiatlajai, de idősebb generációja is, szocialista brigádok, a helyi Petőfi Tsz., a Hajdúszoboszlói Közüti Igazgatóság, valamint a Berettyóújfalui Titász. Maradandó jelkép-ként, kultúrtörténetünk részeként óvja majd a község a felszabadulásának napján felavatott emlékművet.

Az állami, párt- és tömegszervezetek jelenlévő képviselői koszorút helyeztek el az emlékmű talapzatán. Este a művelődési házban a község felszabadulásának tiszteletére kultúr-műsort tartottak.

Megkezdődtek a holland filmpnapok

Pénteken este megkezdődtek a holland filmpnapok Debrecenben. Az Apolló moziban díszelőadás keretében vetítették a Pervola című filmet, amelyet a New York Times egyik kritikusa 1985-ben az év filmjének nevezett. A vetítés megkezdése előtt dr. Debreczeni Ferenc, a Debrecen Városi Tanács elnökhelyettese köszöntötte a Debrecenbe érkezett holland filmes delegáció tagjait, Orlov Seunkét, a bemutatásra került film rendezőjét, valamint Henk Campingot, az utrechti kulturális igazgatóság igazgatóját. A városi tanács elnökhelyettese utalt arra, hogy Debrecen az évszázadek során kulturális kapcsolatot épített elsősorban a

Református Kollégium diákjai révén Hollandiával. A mostani holland kulturális napok keretében több rendezvényre kerül sor Debrecenben. Többek között a most kezdődő filmpnapokra is. Hangsúlyozta a kulturális kapcsolatok fontosságát, s kifejezte reményét, hogy az élet más területén is alakulnak majd ki kapcsolatok Magyarország és Hollandia között.

A delegáció tagjai ma a város nevezetességeivel ismerkednek, és délután vizsálszálernak Budapestre. A program keretében még két holland filmet vetítenek ma és holnap este 8 órai kezdettel az Apolló filmszínházban.

Rehabilitációs tanácskozások Hajdúszoboszlón

A véletlen úgy hozta, hogy pénteken Hajdúszoboszlón két országos rehabilitációs tanácskozást rendeztek. Kilenc órákor kezdődött a Titász oktatási központjában az Ankét a foglalkozási rehabilitációról című rendezvény. A szervezők a Mozgáskorlátozottak Egyesületének Országos Szövetsége, a Mozgáskorlátozottak Hajdú-Bihar Megyei Egyesülete és a Piremon Kisvállalat vezetősége voltak.

Dr. Gere Kálmán, a Piremon Kisvállalat igazgatója üdvözölte a megjelent, körülbelül száz résztvevőt. Azok jöttek el erre az országos tanácskozásra, akik a tanácsnál, a vállalatoknál, a főhatóságoknál valamit tehetnek a rehabilitáció ügyében.

Bényei Béla, a Hajdú-Bihar Megyei Tanács elnökhelyettese bevezetőjében arról szólt, hogy ösztársadalmi cél a fogyatékosok beillesztéséért nagyobb összhangra volna szükség. 1987-től a

vállalatokat már egyetelműben fogják kötelezni a fogyatékosok foglalkoztatására. Dr. Chikán Csaba, a Meoos elnöke előadásában többek között arról szólt: „A foglalkoztatási rehabilitáció jelentősége abban rejlik, hogy új értéket csak az élő emberi munka hoz létre.” A további előadók közhelyes vendég is szerepelt. Délután a Piremon Kisvállalathoz látogattak a tanácskozás résztvevői, ma a debreceni gyógyfürdőben folytatódik a program, este pedig a mozgáskorlátozottak szüreti bálját rendezik meg Debrecenben, a Hungária étteremben.

Tíz órákor a művelődési központban egy másik országos tanácskozás kezdődött, melynek rendezője a Motesz Szociálrehabilitációs Szövetség. A téma: a gondozás színvonala és a lét-személtartottság összefüggései, a szakmai létszám fejlesztésének lehetőségei.

Eötvös-fizika-verseny

Az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Hajdú-Bihar megyei csoportja ebben az évben is megrendezi október 18-án, szombaton 9-14 óra között a hagyományos Eötvös Loránd-fizikaversenyt. A verseny központilag összehangolt feladatokkal, az egész ország területén egy időben kerül lebonyolításra. A versenyen középiskolai tanulók és 1936-ban érettségizettek vehetnek részt. A versenyen minden segédanyag (például könyv, táblázatok, zsebszámológép) használható. A verseny helye: a Kossuth Lajos Tudományegyetem új épületének K-1-es tanterme (Debrecen, Egyetem tér 1.).

Rendkívül fontos feladatunknak tartjuk a lakosság felkészítését a versenyre. A versenyen minden segédanyag (például könyv, táblázatok, zsebszámológép) használható. A verseny helye: a Kossuth Lajos Tudományegyetem új épületének K-1-es tanterme (Debrecen, Egyetem tér 1.).

— Tud-e ez üg... mit is tenni a szakszervezeti biz...
— A szociális t... dásánál a szaksz... egyetértési joga v... már arra példa, v... vállalati szakszerv... zottság nem fog... tervet.
— Van-e pontos... ról, hogy kik kapj... lati lakásvásárlás... -építési támogatás...
— Ellenőrzés... bebizonyosodott, h... nos, nem mindig... a legjobban rá va... rulva. Eppen ez... szervezeti alaps...

Szaksz... a lakás... megva...

— A dolgozók képviselőjüket — Kovács Sándorné, vezettek megyei titkárra. — Emellett működünk az egy... lalati és a tanács összehangolásában

Mint minden tervet, így a lakás... képzéseket is vé... a szakszervezet é... lyozták: az szmt... fontosnak tekintik... középtávú lakás... megvalósítását.

A magyar szaksz... XXV. kongresszus... rozata is tartalma... lentős, feszültség... életszínvonal-polit... léma változatlanu... hiány...

A Hajdú-Bihar Tanácsa a VII. öt... időszakában hus... szonkétezer lakás... irányította elő. M... ből az adatból is... igencsak lakásce... született. Jól tudj... ram megvalósítás... binál is nagyobb... seket igényel a t... a lakosságtól is.

A terv előzetes... rán magunk is tá... a szakszervezet a... (azaz a régen tan... zett) bérlakások... növelése mellett a...

— Debrecenben... szociális bérlakás... elérni a husz szá... folytatja Zsuróv... — Így elsősorban... ban, azaz főleg a... rosok esetében ké... nunk azért, hogy... minden pótlólagos... vel növelje a szoc... kások számát, ar... KISZ-bizottsággal... tük egymást e cél...

A szakszervezet... tanácsának felada... galmazták meg, h... lemme kísérje a... tedik ötéves terv... ki programjának... tását. Az szmt a... szak közepén napi... zi a középtávú l... terv időarányos... nek értékelését. A... náncokat arra ösz... jobban vegye figy... lakosság igényeit... előkészítés során... rúsite az építési... kiadását.

— Rendkívül fo... odafigyelnünk a v... kástámogatási ala... sára. A megyei pá... határozata alapján... végzünk a vá... hogy milyen mért... gitik a dolgozók... sét, lakásvásárlás... az: mindenütt oly... képezzenek, hogy... dolgozóként az é... rintot. Természe... juk, hogy mindez... keltségi alap függ... a vállalat gazd... nyereségének mér... lik. El kell azo... hogy a támogatás... hatodik ötéves ter... szonyítva ne csök... felmérés még fo... máris tapasztaljuk... vállalatok többség... meg az ezerforint... sőt van, ahol... százhusz forint az... eső lakástámogató...

— Tud-e ez üg... mit is tenni a sz... szakszervezeti biz...

— A szociális t... dásánál a szaksz... egyetértési joga v... már arra példa, v... vállalati szakszerv... zottság nem fog... tervet.
— Van-e pontos... ról, hogy kik kapj... lati lakásvásárlás... -építési támogatás...
— Ellenőrzés... bebizonyosodott, h... nos, nem mindig... a legjobban rá va... rulva. Eppen ez... szervezeti alaps...

Szakszervezeti feladatok a lakásépítési program megvalósításáért

A dolgozók érdekeit képviseljük — mondja Zsurovits Sándorné, a szakszervezetek megyei tanácsának titkára. — Emellett közreműködünk az egyéni, a vállalati és a tanácsi feladatok összehangolásában.

Mint minden középtávú tervet, így a lakásépítési elképzeléseket is véleményezte a szakszervezet és hangsúlyozták: az szmt kiemelten fontosnak tekintik a megyei középtávú lakásépítési terv megvalósítását.

A magyar szakszervezetek XXV. kongresszusának határozata is tartalmazza: „Jelentős feszültséget okozó életszínvonal-politikai probléma változatlanul a lakásépítés...”

A Hajdú-Bihar Megyei Tanács a VII. ötéves terv időszakában huszonegy-huszonegyezer lakás felépítését irányozta elő. Már csak ebből az adatból is kitűnik: igencsak lakáscentrikus terv született. Jól tudjuk: a program megvalósítása a korábbiaknál is nagyobb erőfeszítéseket igényel a tanácstól és a lakosságtól is.

A terv előzetes vitája során magunk is tapasztaltuk: a szakszervezet a szociális (azaz a régen tanácsinak nevezett) bérlások számának növelése mellett állt ki.

Debrecenben a tervezett szociális bérlások aránya elérte a húsz százalékot — folytatja Zsurovits Sándorné. — Így elsősorban a megyében, azaz főleg a vidéki városok esetében kellett kiállnunk azért, hogy a tanács minden pótlólagos eszközzel növelje a szociális bérlások számát, arányát. A KISZ-bizottsággal erősítettük egymást e cél érdekében.

A szakszervezetek megyei tanácsának feladatáért foglalkoztak meg, hogy figyelemmel kísérje a megye hétéves terv lakásépítési programjának megvalósítását. Az szmt a tervidőszak közepén napirendre tűzi a középtávú lakásépítési terv időarányos teljesítésének értékelését. A helyi tanácsokat arra ösztönzi, hogy jobban vegye figyelembe a lakosság igényeit a telek-előkészítés során és egyszerűsítse az építési engedélyek kiadását.

Rendkívül fontos, hogy odafigyeljünk a vállalati lakástámogatási alap alakulására. A megyei pártbizottság határozata alapján felmérést végzünk a vállalatoknál, hogy milyen mértékben segítik a dolgozók lakásépítését, lakásvásárlását. A cél az: mindenütt olyan alapot képezzenek, hogy elérjék dolgozóiként az évi ezer forintot. Természetesen tudjuk, hogy mindez az érdekelté alap függvénye, azaz a vállalat gazdálkodásán, nyereségének mértékén múlik. El kell azonban érni, hogy a támogatás mértéke a hatodik ötéves tervhez viszonyítva ne csökkenjen. A felmérés még folyik, de máris tapasztaljuk, hogy a vállalatok többségénél nincs meg az ezerforintos átlag, sőt van, ahol mindössze százhusz forint az egy főre eső lakástámogatás.

Tud-e ez ügyben valamit is tenni a vállalati szakszervezeti bizottság? — A szociális terv elfogadásánál a szakszervezetnek egyetértési joga van. Volt már arra példa, hogy a vállalati szakszervezeti bizottság nem fogadta el a tervet.

Van-e pontos adat arról, hogy kik kapják a vállalati lakásvásárlási, illetve építési támogatást? — Ellenőrzéseink során megismerjük azokat, akik a legjobban rá vannak szorulva. Eppen ezért a szakszervezeti alapszervezetek

most kiemelt feladatként kapták, hogy körültekintően bírálják el a támogatás személyenkénti odaítélését. Elsősorban a pályakezdőket, a többgyermekes családokat, a fizikai dolgozókat kell támogatnunk. A megyei KISZ-bizottsággal együtt kialakított álláspontunk, hogy az első lakáshoz jutást kell mindenekelőtt előnyben részesíteni.

A magánéros építkezések sorsával is sokat foglalkozik a szakszervezet. — Fontos feladatunk ez ma, hiszen az elmúlt két évben majdnem negyvenszázalékos az áremelkedés, ha az építőanyagokat nézzük. A hőtechnikai szabvány is újabb költségnövelést jelent, és attól tartunk, hogy egyre többen egyszerűen nem mernek nekivágni az építkezéseknek, mert nincs pénzük rá.

A népgazdasági érdeke pedig az, hogy ne csökkenjen a magánéros építkezések száma, hogy megmaradjon az építési kedv.

Az szmt elnökségének ülésein megfogalmazódott: az építőanyag-ellátás ma megfelelőnek minősíthető, legfeljebb a kisméretű téglából jelentkezik időnként hiány. A szakszervezet közre kíván működni abban is, hogy összhang legyen a lakossági és a tanácsi elképzelések

között — a telek-előkészítés területén. A telekeltelések során bebizonyosodott, hogy ott van igény a telekre, ahol van közüzemrendszer, ahol jó a közlekedés. A szakszervezet képviselője a megyei tanács társadalmi telekeltelést bizottságának tagja. (Sőt elnöke.)

Kérdésként merült fel viszont, hogy az új dórendelelet segíteni fogja-e a többgenerációs együttélést. Napjainkban, amikor az idősok ellátásának problémáját egyre élesebben érzékelhetjük.

Az szmt elnöksége által a szakszervezet számára megfogalmazott feladatok sokaságát persze nem kívánjuk mind felsorolni. Természetes, hogy a szakszervezetek megyei tanácsának, az szmt elnökségének, az ipari-ághoz tartozó középvezetőknek, a szakmaközi bizottságoknak és az alapszervezeteknek szorosan együtt kell működni saját partnerszerveikkel. A felsoroltak mindegyikének felhívjuk a figyelmét arra, hogy már menet közben szigorúbban ellenőrizni kellene a tervek megvalósulását.

Hiszen amivel egyszer a szakszervezet egyetértett, azt próbálja meg „ki is hajtani”.

Dombrovsky Ádám

Műszaki fejlődés és társadalom

A tudományos-műszaki forradalom korát éljük, halljuk és hangoztatjuk a tételt. Jó, hogy van televízió, mert így saját szemünkkel is látjuk az új műszaki, elektronikai csodákat, ezeket látván megnyugodhatunk abban, hogy valóban hat a tudományos-műszaki forradalom a világ egyes térségeiben. Valljuk meg azonban, itthon, a mindennapi gyakorlat színterein kevés élményünk adódik ennek érzékelésére. Lakásainkban, munkahelyeinkben azok között a körülmények között élünk és dolgozunk, mint tíz-húsz évvel ezelőtt, a közlekedési eszközök ugyanazok, legfeljebb egy kicsit téptek és piszkosak. A technika olyan vívmányait, mint a színes televízió, a videó vagy a komplex háztartási gépek még nagyon kevesen élvezhetik. Finn újságíró-kollégák már lassan

tíz esztendeje romantikusnak találták, hogy mi cikkeinket még géppel írjuk, holott a fejlett országokban már évtizedek óta a display-rendszer működik. Egyszóval mi még a forradalom előtti időszakot éljük, hogy történelmi analógiát használjunk: a felvilágosodás korát, hogy tudniillik tudunk, hallunk a világban megvalósult tudományos-műszaki eredményekről, de mi ritkán találkozzunk velük, a forradalom ereje még nem járta át vertikálisan a magyar valóságot. A csúcsokon található eredmények ugyanis nem általánosíthatók, azok kivételek, mert nem az egészét jellemzik. Ha például egy olyan településen, mint Esztár, összesen nyolc telefon van, az sajnos azt mutatja, hogy a falvakban különösen alacsony szintű a civilizáció műszaki megalapozottsága.

A Központi Bizottság titkára az Újságíró Szövetség és az MTESZ által közösen szervezett tanácskozáson: „Amíg a felhalmozási adórendszer megtartjuk, nem valószínű, hogy a vállalatoknál a műszaki fejlesztési kedv erősödni fog. Meg kell teremtenünk a vagonérdekeltséget, amely segít abban, hogy a vállalatoknál a hosszú távú érdekek valóban manifesztálódni tudjanak... Lényeges és alapvető, hogy a gazdaságirányítás reformjában tovább lépünk. Ennek a továbblépésnek a fő iránya az kell, hogy legyen, hogy megjelenjen a hosszú távú érdekeltég, és olyan szabályozási közeg alakuljon ki, amelynek hatására a vállalatok „beszívják” a tudományos-műszaki eredményeket... Amikor minderről beszélünk, világos a felfogásom, hogy a műszaki fejlesztés realizálásának igazi színtere a vállalatoknál van. Ebből azonban nem következik az, hogy nem kell törődni — sőt: nagyon intenzíven kell törődni — azokkal a feladatokkal, amelyek a központi irányításra tartoznak...” E néhány mondatból sok minden következik. Az egyik az, hogy kiszámíthatóbb kormányzati magatartásra van szükség a tudományos célokat szolgáló beruházások esetében. Benne van az egyetemek nagy gondja az egyetemi kutatómunka számos problémája. Benne van annak a gondnak a deklarálása, hogy bármennyire is szükséges a rendelkezésre álló összeg, mégis bizonyos helyeken szelektálni kell, mert mindenre nem futja. Mégpedig fontos dolgokra sem.

Mi a garancia?

Márpedig fejlődésünk elengedhetetlen feltétele a műszaki haladás meggyorsítása, a tudományos eredmények hatékonyabb és gyorsabb gyakorlati alkalmazása. Ez voltaképpen stratégiai kérdés, az ország, a magyar nép jövője múlik rajta. Nem kétséges, a lemaradás régi magyar gond, nem a ma dolgozó generációk találkoznak vele először. Van példa arra, hogy elmaradt orszá-

gok néhány év alatt képesek voltak évszázados, fél évszázados hátrányt pótolni, s ma már — kilépve a fejlődő ország vagy a harmadik világ meghatározás elmaradottságot jelentő értelmezéstartományából — az ipari-technikaileg fejlett ázsiai országok közé emelkedtek. Dél-Korea, Tajvan, Szingapúrra gondolok. Nem kétséges, hogy a mi országunk számára ez az út nem járható, vagyis látványos, gyors fordulatra mi nem számíthatunk. Részünkről a felzárkózás csak tervszerű, araszoló, szívós munkával képzelhető el. De van-e rá garancia, hogy a távolság hazánk és a legfejlettebb országok között az ezredfordulig csökkenni fog, s nem tovább növekedni?

Talán induljunk ki abból az általános történelemből, eslelti felismerésből, hogy az emberi lét megőrzésének, továbbörökítésének alapvető feltétele a műszaki-tudományos haladás. Ez ugyanis elválaszthatatlanul összekapcsolódik a gazdasági fejlesztés követelményeivel. Az emberiségnek közös érdeke, hogy minél tetemesebb és gazdaságosabb legyen az ásványi kincsek feltárása és kitermelése, az energiaforrások fejlesztése, a földlakosságának egyedei ma átlagosan kétszer hosszabb életet élnek, mint az előtűnik járó egy-két generáció, s természetes szaporulat által is növekszik a lakosság. Fokozni kell tehát az élelmiszer-termelést. Ennek egyik módja a kemizálás, ugyanakkor óvakodni kell a környezetszennyezéstől, mert az egy bizonyos ponton túl életveszélyessé válik. Miként a televízió a hét című műsora legutóbbi adásában sugallta, a közeljövő új tudományos iparága a biotechnológia.

Hazánk a KGST tagja. Ez a közösség 1984 nyarán legfelsőbb szintű tanácskozáson hozott döntést arról, hogy a műszaki-tudományos haladás meggyorsítása érdekében ki kell dolgozni egy komplex programot, amely legfontosabb teendőket, Hosszú- és középtávú programokat dolgoztak ki más államszövetségek és államok is. Hazánknak is vannak saját programjai, például az országos középtávú kutatási és fejlesztési terv. Döntő kérdés, hogy az illetékesek strukturálisan helyes arányban állapították-e meg azokat a forrásokat, amelyeket a fejlesztésre fordítani lehet. A hétéves tervben 152-164 milliárd forint áll rendelkezésre, ez tisztességes összeg, de nem több annál, mint amennyit az ötödik ötéves tervben felhasználunk, tehát szinten tartásról van szó. Ebből az összegből költségvetésileg különben csak kb. 35 milliárd forintot biztosítanak, a többi a vállalatoknál realizálódik. Ezzel kapcsolatban fontos megjegyzéseket tett Pál Lénárd,

Trümböczy Péter

Egy mondat a tervtörvényből

Megújuló szénbányászatunk

„A széntermelés az új bányák termelésbe állításával, jobb munkaszervezéssel, a meglévő állóeszközök korszerűsítésével és hatékonyabb kihasználásával az erőművi és lakossági igények minél nagyobb hányadát elégítse ki.”

Ahhoz, hogy a szénbányászat mai állapotát és a jelen tervidőszakbeli lehetőségeit átláthassuk, óhatatlan vissza kell tekintenünk közelmúltjára. A hatodik ötéves terv azt írta elő, hogy a szénbányászat 1985-86-ra érje el az évi 25-26 millió tonnás termelési szintet. Az időközben megszületett energiagazdálkodási kormányprogram azonban — a lehető legnagyobb szénhidrogén-megtakarítás érdekében — a széntermelés gyorsítását szorgalmazta. Így, nem kis erőfeszítések árán, már 1981-82-ben elérték a csak három esztendővel későbbre tervezett 26 millió tonnát — ezt azonban nem lehetett követelmények nélkül megtenni.

MIÉRT LETT VÁLSÁGÁGAZAT?

Elmaradt az úgynevezett közvetlen kapacitáspótlás, azaz a fejtesek előkészítése, másrészt a kedvezőtlen geológiai adottságú rétegek is művelésbe voltak. Eközben csökkent a létszám — ma csaknem négyezer bányász hiányzik —, a szabadnapos termelés mértéke elérte az elviselhetőség határát, a korábbiaknak csaknem kétszeresére emelkedett, a bányások szinte erőn felül dolgoztak.

Ma a szénbányászat egyike a válságága-zatoknak.

A termelés ugyanis minden erőfeszítés ellenére csökkent, a költségek viszont gyorsan növekedtek — 1984-től a szénbányászat veszteségesé vált. Kétségtelen, ennek többféle oka is volt, a legfőbbeket mégis sorba lehet szedni. Mindenekelőtt tény: a hazai szén termelői ára — hogy „birja a versenyt” — az olajjal — alacsonyabb volt a gazdaságilag indokoltnál, ám energiapolitikai szempontok a „nyomott” ár mellett szóltak. Veszteségeket okozott továbbá az is, hogy a széntermelés költségei rohamosan növekedtek. Az elmúlt húsz évben a növekedés megelőzte az áremelkedést: míg az utóbbi két és félszeresére nőtt, az önköltség háromszorosára. S ennek jó részéről a vállalatok nem tehettek: az anyag, a gépek lettek jóval drágábbak.

Nem igazán veszteségforrás, mégis költségnövelő tényező volt az is, hogy a szénbányászat mindaddig lényegében nem a gazdaságosság, hanem a szénmennyiség minden áron való kitermelésére vette. Erre kényszerítette a bányavállalatokat a népgazdasági terv, az, hogy az ország energiaegyensúlyát biztosítsák.

A KILÁBALÁS ÚTJA

Igen, erre készítette őket minden; miközben — mint minden vállalat — a bányavállalat is önállóan gazdálkodó, nyereségre törekvő szervezet, vonatkoznak rá a gazdaság általános szabályozói. A csaknem terv-

utasításos rendszer szerinti termelés és a vállalati „önállóság” sok mindenben elmentmondásos helyzetet teremtett. A nemritkán egymással szemben álló követelményeknek aligha könnyű eleget tenni, s a (szükségsel) szemennység „oltárán” bizony gyakorta a gazdaságosságát áldozták fel.

A szénbányászat tavaly 24 millió tonnát produkált, mintegy 2 millióval kevesebbet, mint volt az 1982-es csúcs. A múlt év végére, az év elején világossá vált: változtatásra, beavatkozásra van szükség. A VII. ötéves tervtörvény — figyelembe véve a kialakult helyzetet — koncepcionálisan megfogalmazta a tennivalókat. A konkrét döntést viszont — hosszas előkészítő munka után — a közelmúltban hozta meg a Minisztertanács, jóváhagyva az Állami Tervbizottság határozatát.

Ennek értelmében — csak a leglényegesebb szempontokat emelve ki —, a szénbányászatnak évi 24 millió tonnát kell termelnie úgy, hogy a szénbányászat termelése csökken, míg a fajtálagos gazdaságosabb lignitkitermelés aránya nő.

A gazdaságosság terén egyébként az olaj hordónkénti 15-17 dolláros ára a mérvadó. A számítások szerint 14 akna termel ennél drágábban, ezért — az ÁTB, illetve a Minisztertanács állásfoglalása szerint — ezeket gyorsított ütemben aknázzák ki, majd bezárják.

Létesül két új bánya a kiesők pótlására, az Ajka II. és a Dubicsány bányászatek, de a beruházások részleteit tekintve csak, később döntenek.

HAZON BELÜL

A szükséges szerkezetváltás végrehajtásához a szénbányászat a korábban tervezett-nél négymilliárd forinttal többet használhat fel. A kormány ahhoz is hozzájárult, hogy a termelői árát átlagosan 18 százalékkal emeljék a bányavállalatok. A létszámihiány pótlására, illetve — modernebb technikával való — áthidalására, a kormányhatározatra alapozva, programot kell készíteni.

Mind ezek az intézkedések hozzásegíthetik a bányászatot, hogy a mennyiségi szemlélet-ről letéve, immár a gazdaságosság szempontjait érvényesítse. Ehhez azonban az üzemeken, vállalatokon belül is változásokra van szükség. Hiszen a „bányászválság”-nak csak egyik, jóllehet talán számottevőbb oka a külső-felső kényszer, a másik ok jószerevel házon belül keresendő. Ezért kezdeményezte a kormányhatározat, hogy olyan szervezeti-irányítási formákat alakítsanak ki, amelyek a hosszú távon gazdaságos termelést szolgálják. Szükség van erre a szénbányászat irányításának egészét, és vállalatait, üzemait tekintve egyaránt.

Olyan szervezetet, irányítást, amely tiszteletben tartva a vállalati önállóságot, képes a VII. ötéves terv célkitűzéseinek hatékony teljesítésére.

Kedvező jelek

Az imént említett tanácskozáson Megyeri Károly, a MUOSZ főtitkára egy érdekes adalékot tárt a tanácskozás elé. Nevezetesen azt, hogy Magyarország eddig nyolc Nobel-díjast adott a világnak, a nála jóval fejlettebb Japán csupán nyegyet! Vagyis, ha nincs is mindenre pénz, a magyar tudományos élet tiszteltre méltó szellemi potenciállal rendelkezik, amint azt bizonyította a Vega-programban, az elektronika, a gumipar, az űrtechnológia, az élelmiszeripar, a biológia, a gyógyszer- és növényvédőipar, stb. területén. Imponáló ez a szellemi potenciál annak ellenére, hogy az ezer lakosra jutó diplomások száma tekintetében Magyarország Európában az utolsók közé tartozik! Ez is gazdasági kérdés, mint ahogy maga a műszaki-tudományos szint fejlettsége és fejlesztésének lehetősége is. Csak az innovációra kész, a gyors változtatás képességével rendelkező ipar, mezőgazdaság, infrastruktúra képes ugyanis a tudományos eredményeket „beszívni”, s ezáltal a tudományt újabb felfedezésekre ösztönözni.

Minden a jövő által megválaszolandó kérdésre, lett legyen bármilyen logikus, törvényszerű a prognózis, a jelenben válaszolni abszolút bizonyossággal nem lehet. Hit kell ahhoz, hogy bízzunk a másfél évvel ezelőtt elkezdett folyamat sikerében, hiszen az azóta eltelt idő kedvező jeleket mutat. A megvalósulást azzal is segíthetjük, ha a nyilvánosság előtt minél többet beszélünk róla, ha a tudomány világából nemcsak az érdekességeket ragadjuk ki a szórakoztatás céljával, hanem a célokat, a folyamatokat látatjuk. Azt, hogy a tudomány az emberét van, azaz minden felfedezés anyanyit ér, amennyi haszna mutatkozik a gyakorlatban. De szó. Ebből az összegből költségvetésileg különben csak kb. 35 milliárd forintot biztosítanak, a többi a vállalatoknál realizálódik. Ezzel kapcsolatban fontos megjegyzéseket tett Pál Lénárd,

B. E.

Váltás a termékszerkezetben

Gondolatok gazdaságunk alkalmazkodóképességéről

Ha az élő szervezet nem reagál kellőképpen a környezeti változásokra, akkor a szervezetben egyensúlyi zavarok keletkeznek. A gazdaság zavartalan működése is megköveteli a külső és belső környezethez való alkalmazkodást. A külső, illetve a nemzetközi környezet gyors változása

egyre nagyobb próba elé állítja gazdaságunkat.

A világgazdasági folyamatokhoz kapcsolódó alkalmazkodás során mérlegelni kell azt, hogy a nemzetközi gazdasági folyamatok a politikai, hatalmi változásokra igen érzékenyen reagálnak, e mellett az államok beavatkozása a világgazdasági fo-

lyamatokra nagyobb mértékű, mint az országon belül lejátszódó eseményekre. Azt is figyelembe kell venni, hogy a nemzetközi gazdasági kapcsolatok bonyolultabbak és időigényesebbek, mint a nemzetgazdasági folyamatok, ugyanakkor a konkurenciaharc is élesebb formákat ölt.

A lakossági fogyasztás tendenciái

Nem könnyű a gazdaság alkalmazkodási képességének fejlesztése a belső környezethez, a szocioszférához, vagyis a társadalom politikai, kulturális és egyéb területeihez, de a természeti környezethez sem. Az természetes, hogy a gazdaság egészének alkalmazkodóképessége csak akkor megfelelő, ha a szocioszféra is jól és kellő időben alkalmazkodik az objektív törvények által kikényszerített változásokhoz. Az alkalmazkodásban nehézséget okoznak a lakossági fogyasztás tendenciái is. A fogyasztás fejlődésének első szakaszát, az úgynevezett mennyiségi növekedést már a hatvanas években befejeztük. Ezután előtérbe kerültek a fogyasztás minőségi változásai, amikor a korábban fogyasztott termékek olyanokkal helyettesítik a lakosságot, amelyek ugyanazt a szükségletet elégítik ki, de lényegesen jobban. Ekkor szükség szerűen gyorsabban nő a pénzben kifejezett fogyasztás, mint a természetes

egységben számított fogyasztás. Az alkalmazkodásban még nagyobb nehézséget okoz az, hogy általában a szükségletkielégítés módja. Egyes igények kielégítésének egyedi formái társadalmisított formákat öltnek, vagy a társadalmi formák egyedi formákat, pl. a vonattal szemben a lakosság előnyben részesíti a gépkocsit. Ez egyrészt magasabb lakossági jövedelmet igényel, de nagyobb népgazdasági beruházásokat is kivált, hiszen bővíteni, korszerűsíteni kell az utakat, a szervizhálózatot.

A jó alkalmazkodás nemcsak a társadalom, a gazdaság objektív törvényeinek feltárását követeli meg, hanem egyre inkább meghatározó tényezővé lép elő az emberi tényező. Ez indokolja az érdekek egészének feltárását, amelyeket csak a szükségletek megismerése után lehet kellőképpen elvégezni. Hajdúszoboszlón már két alkalommal végeztem ilyen jellegű szociológiai vizsgálatot. A hajdúszoboszlói dolgozók munkahelyi igényei

közül első helyre rangsorolták a megfelelő keresetet, második helyen említették a megfelelő munkát, majd a munkatársakat, ezt követően a vezetőt, ötödik helyre rangsorolták a munkaszervezést, majd a munkahely könnyű megközelítését, és utolsó helyen szerepel az előrelépési lehetőség. Ez a tény nemcsak az anyagi érdekelttség hiányosságaival van kapcsolatban. A hiánygazdálkodás következményei is hozzájárulnak ahhoz, hogy a dolgozók nem szívesen vállalnak vezetői feladatokat, hiszen a hiány miatt a vezetői munka sok konfliktust eredményezhet. Gazdaságunk alkalmazkodóképességének kulcskérdése a vezetői kiválasztása. Ha a politikai, gazdasági szféra ezt rosszul végzi el, akkor az szükségszerűen visszahat a társadalom egészére. Azonban a politikai vezetők hiába akarják a legalkalmasabb dolgozót vezetői munkakörben látni, ha a dolgozó nem szívesen vállalja azt.

Alkalmazkodni a piaci igényekhez

Palánkai Tibor, az alkalmazkodáselmélet egyik legjobb magyar művelője az alkalmazkodás szférái közül kiemeli a műszaki struktúrális, a munkamegosztási és a gazdaságpolitikai alkalmazkodást. A tényleges alkalmazkodás az élő szervezet vagy gazdaság aktív válasza a környezeti változásokra, ez a gazdaságban egyértelműen a strukturális változásokat követeli meg. A termékszerkezet piaci igényekhez igazodó gyors változása egyre parancsolóbb szükségsszerűsége vált. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a fejlett országokban az elektronika a termékek életgörbéje 3-4 évig biztosítja a jövedelmezőséget, de a jövedelem fele az első évben realizálódik. Ebből szükségszerűen következik az, hogy aki később alkalmazkodik a piaci igényekhez, az kevesebb jövedelemhez jut. A termékszerkezet-váltás megköveteli a termelési-üzemi-állomány cseréjét is. Ennek kapcsán ismeretesebb beruházási gondjaink, de az is tény, hogy a beruházások némelyike nem ott valósul meg, ahol arra a legnagyobb szükség van, és a beruházások szerkezete sem megfelelő. A fejlett tőkés országokban az üzleti bankok elegendő tőkét biztosítottak a termékszerkezet-váltást előidéző beruházásokra, de a hitelt kemény feltételekkel adták. Ez is az alkalmazkodást segítette elő, hiszen csak jövedelmező területekre volt érdemes hitelt felvenni.

Milyen alkalmazkodási folyamatok célszerűek hazánkban a népgazdasági ágak, ágazatok között? A természeti környezethez akkor alkalmazkodunk legjobban, ha az élelmiszeripar és a szolgáltatások egyre nagyobb mértékben fejlesztjük. Az élelmiszeripar ugyanis hazai nyersanyagokra építve fejtheti ki tevékenységét. Kádár Béla egyik tanulmányában bizonyította, hogy a nemzetközi munkamegosztás a szolgáltatások egyre nagyobb területére terjed ki. 1985-ben a szolgáltatásexport az összes áru kivételével egyenlővé tette ki, sőt a kevesebb erőforrással rendelkező országokban ez az arány 50 százalék volt. Ugyanakkor

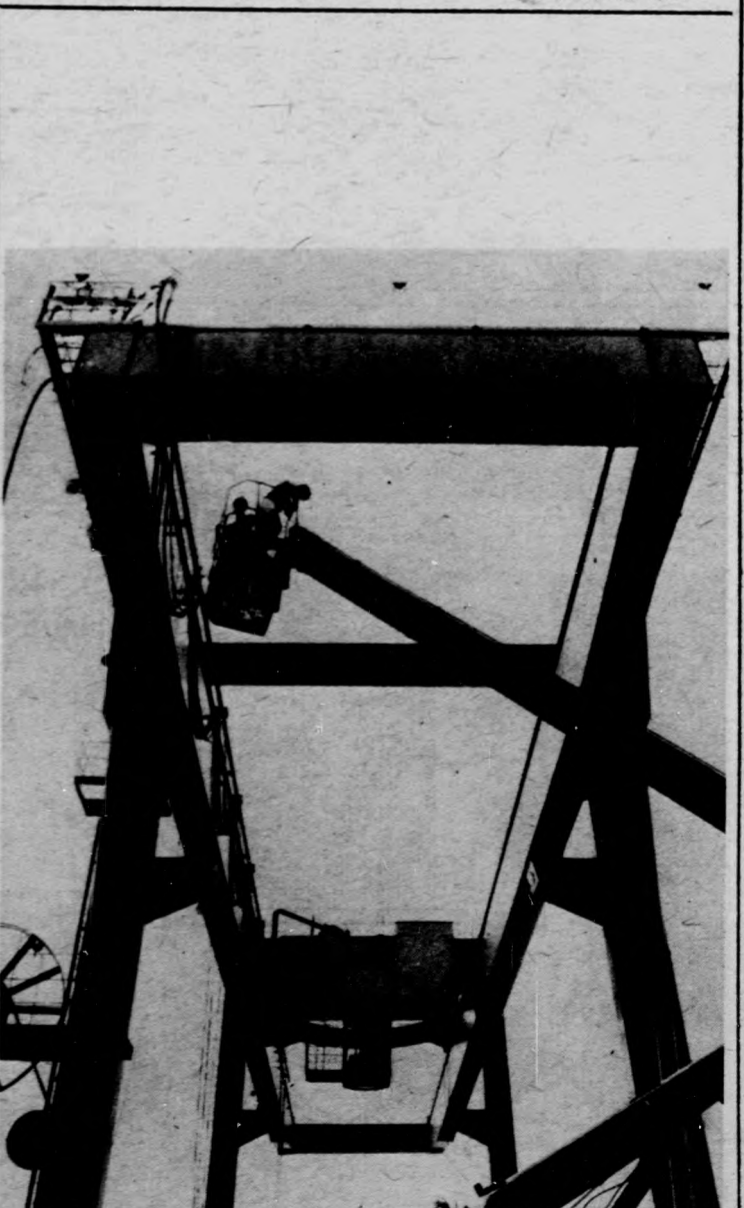
hazánkban az összes dollár-exportnak még 10 százalékát sem éri el a szolgáltatásexport bevétele.

Az ágazati, szerkezeti átalakulás természetesen olyan nemzetközi információszerezési, kutatási, fejlesztési bázisokat igényel, amelyek a kis országok nem rendelkezhetnek. Ezért ezen területen is szükség van az integrálódási folyamatok erősítésére. A jó alkalmazkodást biztosító ágazatok kijelölése mellett indokolt á-

tozódó, visszafelvezési program kidolgozása is.

Alkalmazkodásunk csak akkor lehet hatékony, ha a társadalom egészére kiterjed, tehát nemcsak a gazdaságban, hanem pl. az oktatásban is jól és gyorsan válaszolunk a környezeti elvárásokra. Ezzel kapcsolatban egyik követelmény az oktatási rendszerrel szemben, hogy segítse elő a gyors szakmaváltást is.

Dr. Takács Imre

Pécs. Óriásdarut szerelnek fel a Ganz-MÁVAG szakemberei a vasúti konténerpályaudvaron. MTI-fotó: Kálmány Ferenc

A bagaméri új vegyesbolt

„Dolgozunk, mert ez a kötelességünk”

Egy délelőtt Álmosdon és Bagamérban

Bagamér és Álmosd, két község. Nem esnek messze Debrecentől. Vámospercs után pár kilométerrel tábla hirdeti: Bagamér kiváló határőrközség. Régióta várt csendes, őszi esőben szálunk ki a kocsiból az új tanácsháza épülete előtt.

Az elnök irodájában a néhány perc óta tartó áramszünet okoz kisebb gondokat. Jankó Ferencet, a két község közös tanácsának elnökét faggatom.

— Mi foglalkoztatja mostanság a 4800 ember életét?

— Sok minden. A legnagyobb problémánk az, hogy a köztisztviselők szinte teljesen elavultak, tökrementek. Ezek az épületek több mint százévtendők. Jobbára vályogból készültek, az avulási folyamat már évekkor elindult. Tény, hogy az utóbbi években egyre nagyobb felújítást tapasztalhat mindenki ezen a területen. A munkák, a tennivalók nagy részét már most, a tervdöntéskor elején látjuk. Az anyagi lehetőségeink behatároltak. Ennél mégis bizom benne, hogy azt, amit a felújítások terén terveztünk, teljesíteni tudjunk.

— Ha már a köztisztviselőknel tartunk, évek óta gond a bagaméri művelődési ház mennyezete. Hol tartanak most a javításokkal?

— A művelődési házat az iskolai testnevelés céljára oda kellett adnunk. A nagyterem álmennyezete nem bírta a terhelést, ezért — hogy finoman fogalmazzak — folytonossági hiányok keletkeztek a plafonon. Ennek eltüntetése folyamatban van, remélem, hamarosan pont kerül az ügy végére.

— Van-e helyben lehetőség arra, hogy az itt élők foglalkoztatását megoldják?

— Erre semmilyen alkalmazkodási munkaközpontot nem tudunk biztosítani. Ipari üzem csak Debrecenben van legközelebb. Sokan járnak a Konzervgyárba, az MGM-be és más vállalatokhoz dolgozni. Igaz, mostanság voltak kezdeményezések kisebb létszámú foglalkoztatásra. Többek között megállapodtunk a Szakisszal egy betonüzem telepítésére. Most 25 fő dolgozik ott, elsősorban a cigány lakosság munkakérdését szeretnénk ezzel a lehetőséggel növelni. A termelési-üzemi-állomány cseréje van. A növénytermesztéssel nincsenek gondjaink. Az állattenyésztés területén célul tűztük a minőség és a gazdaságosság javítását. Annak ellenére, hogy az utóbbi években tiszteletre méltó eredményeket értek el, még bőven vannak tartalékaik. A cél elérésében alapvető feladat — a technológia javítása mellett — az állomány genetikai képességének a kívánt irányba történő fejlesztése. Ezenkívül 800 hektár erdővel is rendelkezünk, elsősorban akác, fenyő

és tölgy a legértékesebb fajtáink.

— Az orvosi ellátásunkat jónak ítélem. Mind a két községben van körzeti orvos, fogorvos, anya- és csecsemővédelem. Bagamér községében a jövőben szeretnénk elkezdeni az új egészségügyi építést. Bizunk benne, hogy határidőre átadhatjuk. Álmosdon ebben az öt éves tervben nem tervezzük az egészségügyi hálózat fejlesztését, hiszen az elmúlt évben megoldottuk az ilyen irányú gondjainkat.

— A gazdálkodásuk első féléves mérlege már bizonyosan elkészült. Melyek

Sándor nyugdíjas a hűtőpult mellett beszélget.

— En nagyon elégedett vagyok ezzel a bolttal. A kenyeret várom, azért álltam meg egy percre. A Vólánál dolgoztam jegyzésként, és mindig Debrecenben kellett bevásárolni, ha azt akartam, hogy otthon rendben legyen az élelkmámra. Mióta ez a bolt megnyílt, nincsenek ilyen gondjaim.

Álmosdon megnézzük az egészségháza és az új iskolát, mely olyan szépre, esztétikusra sikeredett, hogy a városiak is megirigyelhetnék. Büszkén mondják az ott lakók, hogy kiváló határőrközség a falu Bagamérral

Álmosdon megoldott az egészségügyi ellátás a tavaly átadott egészségháza (Fotók: Iklódy János)

voltak — ha beszélhetünk együtt. Nagyon jó az együttműködésük a határőrkerületi szervekkel. „Még fogunk mi mindenkit a katonákkal, aki nem jó szándékkal akar az országba jönni.”

Még megtudom, hogy a településfejlesztési hozzájárulás körül akadt némi házalás. A vezetők szeretnék a szem előtt tartásával. A volna, ha ezer forintot fizetnek a helyiek, végül kompromisszumos megoldás született: megállapodtak 300 forintban. Igaz, hogy a tervezett egymillió helyett így csak mintegy 600 ezer forint jött össze, de úgy mondják, ezt is lesz mire felhasználni.

Délután van, mire visszafalujáró körútra indultunk. Az eső vigasztalanul zuhogott, így sok emberrel nem találkoztunk az utcán. Az új bagaméri vegyesbolt előtt kerülik a látványos megoldásban várakoznak, míg a sokat, nincsenek reflektorfényben. Hozzáállásokra jellemző az a mondat, amit a vegyesbolt üzletvezetője mondott: „Dolgozunk, mert ez a kötelességünk!”

— Mint minden tanácsi gazdaságirányításban, nálunk is új rendszer került bevezetésre idén január 1-jétől. Az ez évi költségvetést már az új szabályozás szerint kellett összeállítani, a szigorú, takarékos gazdálkodás szem előtt tartásával. A legszigorúbban kell ragaszkodnunk ahhoz, hogy a költségvetési előirányzatot betartsuk és betartassuk. Négy intézményünk önálló gazdálkodást folytat, igaz, tanácsi felügyelettel.

Az elnök részletes és kiemelt „beszámolója” után indulunk Debrecenbe. Az eső vigasztalanul zuhogott, így sok emberrel nem találkoztunk az utcán. Az új bagaméri vegyesbolt előtt kerülik a látványos megoldásban várakoznak, míg a sokat, nincsenek reflektorfényben. Hozzáállásokra jellemző az a mondat, amit a vegyesbolt üzletvezetője mondott: „Dolgozunk, mert ez a kötelességünk!”

— Meglepően jó az ellátás tőkeházból és csemegérukból Szilágyi W. Gy.

Bourgogne strázsamester emlékezései

Napoleon
oroszlánc
hadjáratairól

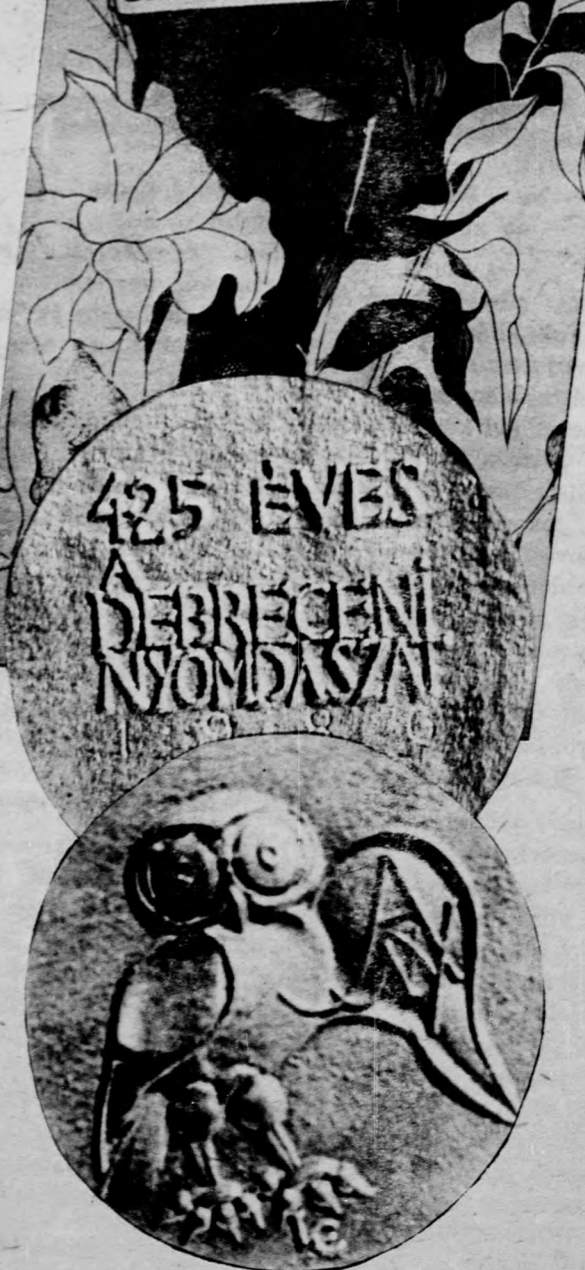
Vera
Hartegg

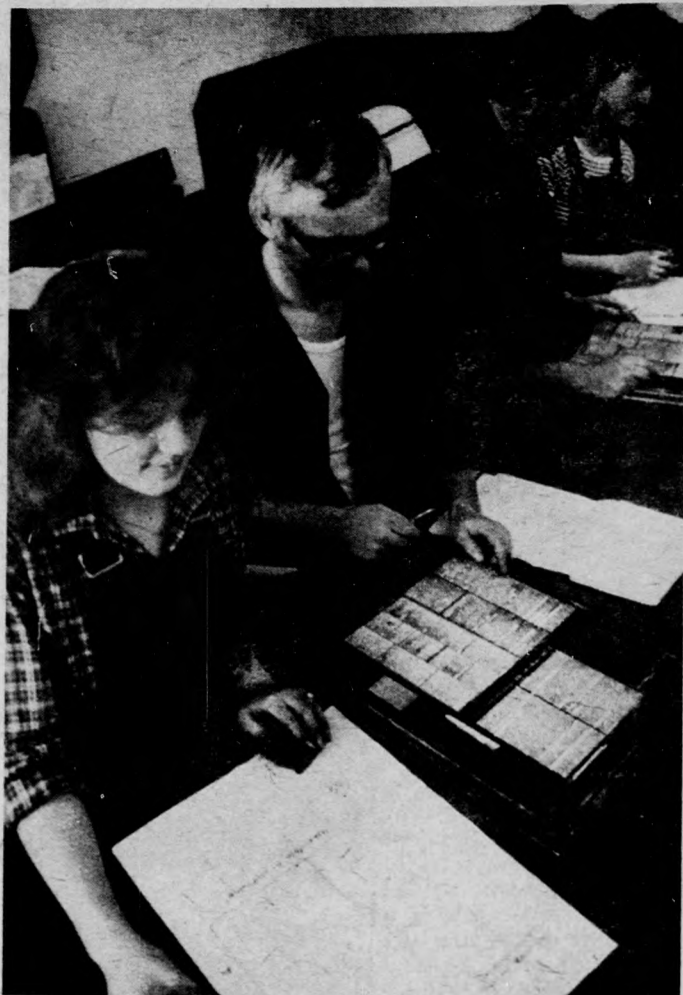
Drei Väter und ich armes Kind Roman

Dankó István
Requiem a holnapért

425 ÉVES
DEBRECENI
NYOMDÁSZA

KALMÁR ISTVÁN KÉPRIORTJA

Boda István:

Huszár Gál betűi

Mert tudta, mit rejtett a láda
és az ekhószekér-derék,
ült a bakon csak egymagába,
s nézte a lovak gyeplűjét.

Szomorú volt s olyan magányos,
amilyen a lélek lehet.
Körülötte a világnyi, sáros
pusztai vidék rettegett.

Káka és náá: a szittyós tájak
őszi búcsúja zokogott,
távolabb, ködbe hulló várak
tartották foglyul a napot.

De őt nem tudták vasra verni
s a kincsét sem, a betűit.
A cselek, gáncsok százezernyi
vermén őt emelte a hit,

aki a betűk sugárzását
mentette, mint az életét.
S nem érdekelte, hogyan rázzák
utak, kátyúk, szekérderék,

tudta, hogy az ólomba öntött
szépségre nagy szükség lehet,
s Debrecenbe már így köszöntött:
örizzétek a betűket.

LEHÁ

A mosoly o

En tudom, hogy ismét nem szokás dani, hogy az o gyuta műfaj. Hog és logikátlan csel zetése, elnagyolt lélektani mozgató esettége, a konfl tetettsége, életteli helyzetek csinál örökös arisztokra rosszabb esetben gári vagy nemesi mélységesen, irrit idegen. Magára adó kritikus man mét azt mondja, operett olyan, ennyi esztétikát k logba, hogy olyan a fontos az, hogy műfaján belül (es esztétizálás illend eljen meg az elv. Vagyis: legyen a technikailag viszo gas színvonalú, le állítása pazar, s l alább négy alkalm a játékhoz, úgym madonna, a bonvi cos-komikus és a. Ha ezek a feltéte tak, minden esély arra, hogy átító ker mellett jelent sikerként is elk sünk egy-egy op tatót. Az lehet v mindenesetre tény, hogy nekem sikerült olyan op tató nézőjének legalább az előbb leknék hiánytalan lelt volna, sőt az keimben több az adás, amely nem mennyi, de egyik sem felelt meg: ez pech. De azt is je szombatig, amikor országot néztem a Színházban, az op nyeimet összegző változott, jöttányi indokokat — nem hogy manapság r tehát a mű tüzete zésétől eltekintve röviden felsorolná

Függetlenül a mértékadó körök nyét, kritikát 1923-as tartalom szakirodalmi hátte igyekezetétől, a je rett világhírét, na gét, a librettó ősz lános emberi igazs atató szemelvényg véleménybefolyásó kától; függetlenül tól, hogy már a felgördülése előtt velünk, hogy amíg gunk, az nem ak nem a szinpadit egyik remeke: tov zenekritikusai fülle merhetjük: Lehá zenéje nem ta könnyen megsz muzsikák közé. Há hát ettől, s nem ra — minden elle tással szemben primitív cselekmé szövegének tetsz okán. Ily módon a igényessége, mint egyik fontos felté van, de fájdalom csak hangsúlyozz szomorú valóságot Csokonai Színház nincsenek ezen nek megfelelni ké rettszínészei. A b színház új, fiatal Réti László lehe színezetű tenor de énektechnikája nak csiszolatlan ratlansága, a mag gok kiéneklése k madó nyilvánvaló gei feledtetik a ke nezetet. Pályakez kora is biztosíték van ideje képez egylegőre azonban nyit írhatunk a ja ő a szinpadon az énekes, akinek m vát érteni. mondhatjuk ezt e donnáról. Morva ról, mi több, azt danunk: egyetlen érteni. Lehetséges tos, hogy ezzel meg bennünket szövegélménytől, ha lehet méntség ra. Énekhangja pen stílustalan, s nyedség, sem elég jellemzi, amelyne megvannak a

LEHÁR FERENC:

A mosoly országa

En tudom, hogy manapság ismét nem szokás azt mondani, hogy az operett bütykű műfaj. Hogy felszínes és logikátlan cselekményvezetés, elnagyolt jellemek, a lélektani mozgatórugók szétcsúszása, a konfliktus erőltetése, élettelensége, a helyzetek csinaltsága, az örökös arisztokratikus, legrosszabb esetben is nagypolgári vagy nemesi szelvényesség, irritálóan elterjedt. Magára valamit is adó kritikus manapság ismét azt mondja, hogy az operett olyan, amilyen, ennyi esztétikát kever a dolgba, hogy olyan, amilyen, a fontos az, hogy a maga műfaján belül (ennyi plusz esztétizálás illendő még) feleljen meg az elvárásoknak. Vagyis: legyen a mű zenéje technikailag viszonylag magas színvonalú, legyen a kiállítás a pazar, s legyen legalább négy alkalmas színész a játékhoz, úgymint a primadonna, a bonviván, a táncos-komikus és a szubrett. Ha ezek a feltételek adottak, minden esély megvan arra, hogy átűtő közönségsiker mellett jelentős szakmai sikerként is elkönyvelhesünk egy-egy operettbemutatót. Az lehet véletlen is, mindenesetre sajnálatos tény, hogy nekem még nem sikerült olyan operett-bemutató nézőjének lenni, mely legalább az előbbi feltételeknek hiánytalanul megfelelt volna, sőt az én emlékeimben több az olyan előadás, amely nemhogy valamennyi, de egyik feltételnek sem felelt meg: ez személyes pech. De azt is jelenti: múlt szombatig néztem a Csokonai Színházban, az operettműveimet összegző kép nem változott, jöttányit sem. Az indokokat — nem feledve, hogy manapság mit szokás, tehát a mű tüzetesebb elemzésétől eltekintve — alább röviden felsorolnám.

Függetlenül a műsorfüzet mértékadó körök véleményét, kritikáriszleteket, 1923-as tartalomismertetést, szakirodalmi háttérrel kínáló igyekezetétől, a jelen operett világhírét, nagyszerűségét, a librettó őszinte, általános emberi igazságait méltató szemelvénygyűjtemény véleménybefolyásoló szándékától; függetlenül tehát attól, hogy már a függőék feloldulása előtt tudatják velünk, hogy amit látni fogunk, az nem akármilyen, hanem a színpadi irodalom egyik remeke; továbbá nem zenekritikusi füllél is elismerhetjük: Lehár Ferenc zenéje nem tartozik a könnyen megszálaltatható muzsikák közé. Ha híre van, hát ettől, s nem a számomra — minden ellenkező állítással szemben — roppant primitív cselekményűnek és szövegelményűnek tetsző librettó okán. Ily módon a mű zenei igényessége, mint a siker egyik fontos feltétele megvan, de fájdalom, hiába csak hangsúlyozza azt a szomorú valóságot, hogy a Csokonai Színházban viszont nincsenek ezen igényességnek megfelelő képes operettszínészei. A bonviván, a színház új, fiatal énekese, Réti László lehet kellemes színezetű tenor birtokosa, de énektechnikája, hangjának csiszolatlansága, bejáratlansága, a magasabb hangok kiéneklése közben támadó nyilvánvaló nehézségei feledtetik a kellemes színezet. Pályakezdő színész, kora is biztosíték arra, hogy van ideje képeznie magát, egyelőre azonban csak annyit írhatunk a javára, hogy ő a színpadon az egyetlen énekes, akinek minden szavát érti. Korántsem mondhatjuk ezt el a primadonnáról, Morvay Pálmáról, mi több, azt kell mondanunk: egyetlen szavát sem érti. Lehetséges, sőt biztos, hogy ezzel nem foszt meg bennünket komolyabb szövegelményűtől, de ez aligha lehet melegség a számára. Énekhangja valamiképpen stílustalan, sem könnyedség, sem elegancia nem jellemzi, amelynek nyilván megvannak a technikai,

hangképzési, a hanganyag adottságaiban, az iskolázottság mértékében rejlő pontos ismérvei, én egyszerűen nehezkesnek érzem. A szubrett, Szilágyi Erzsébet szerepéhez nem illő mély tónusú hangjával lepi meg a közönséget, a táncos-komikus Melis Gábor azzal, hogy abszolút jelegtelenül énekel. Az énekes teljesítményeket figyelve Kiss Jászó (a japán nagybácsi, Csang szerepében) teljesítette talán a legmaradéktalanabbul a maga feladatát: igaz, nem az ő vállát nyomta a legnagyobb zenei teher, de hát nem is ő volt a főszereplő.

A feltételrendszer, az általánosan elfogadott, nemigen tér ki az operettszínészek prózai színészként nyújtott teljesítményére, de én kitérek: esetenként az amatőrizmussal határt súrolták. Tekintsük Réti László rutintalanságának, hogy képtelen természetesen mozogni a színpadon, hogy nem tud kezével-lábával, testével-arcával mit kezdeni, hogy pillanatnyilag az egész színpaddal nem tud mit kezdeni. Morvay Pálma ódivatúan teatralis, összehozási, földre rogyásai paródiának tetszettek. A leg-othonosabban Bán Elemér (Lichtenfels gróf) és Szilágyi Erzsébet mozgott, utóbbi partnere, Melis Gábor viszont még a figura sablonbáját, humorát sem tudta elfogadhatni a közönséggel. Az úgynevezett komikus helyzetek, a szöveghumorok titult halovány szöveccé zömének láttán-hallatán dermedten ültek a nézők, s nem változtak a lényegen, ha úgy fogalmazunk: nem hatott rájuk kellően a táncos-komikus charme-ja. Valamelyes humort, derültséget Horányi László vitt a játékba, ajtónállóként.

Hátravan még a kiállítás. Wegenast Róbert fatális méretű festményei, Buddha-szobra, a grófi szalon meglehetősen közönséges színei láttán nehéz eldönteni: komolyan gondolta-e az egészet vagy a látványhoz hozzákeverte a maga operettkritikájának, stíluskritikájának színeit is. Pazar jelmezeket tervezett viszont Greguss Ildikó, olyan szépeket és drágákat, kell végső soron mégis azt kell hinnünk, hogy mindenki mindent komolyan gondolt. A rendező, Kazán István is. Kinek irányítói akaratát így összegezhethetünk: csináljon mindenki azt, amit akar.

Cs. Nagy Ibolya

HANGLEMEZFIGYELŐ ÜNNEPEK UTÁN

(Christus) Elmúltak a reklámhadjárata szelvényei, túl vagyunk az idei Hungaroton hanglemezhetek. Az impozáns kínálatból mindenki megvehette azt, amit akart, s azóta idő is jutott a hallgatásra. Gyánítható, hogy ebből a szempontból eredményesebb a hanglemez ünnepe mint a könyvé, amikor is roskadozva hazacipeljük a zsákmányt s aztán vagy elolvassuk a következő könyvhétig, vagy nem. Egy hanglemezrel mégiscsak hamarabb végez az ember, s még az a jóleső érzése is megadatik, hogy kulturális javak fogyasztásából részesedett.

Bár, ami azt illeti, a dobozba csomagolt két-három-négy-lemezes albumok ugyancsak időigényes elfoglaltságot nyújtanak. A hanglemezhétre például az évforduló jegyében két Liszt-gyűjtemény is az üzletekbe került: szimfonikus költeményei hat, a Christus című oratórium négy lemezen. Ez utóbbi időtartama három óra, meghallgatása így különleges előkészületeket, teljes estét kíván (hacsak valaki nem délelőtti forgatja le). A Hungaroton mindenestre kitétt magáért: a standard repertoárdarabok mellé olyan új felvételeket illesztett a hanglemezhetek kínálatába, amelyek a különlegességeket kedvelők igényeit is kielégítik.

Liszt Christus oratóriuma az 1985-ös hanglemezhetek ünnepi nyitódarabja volt, az új digitális felvétel az akkori produkció alapján készült. Óriási előadói apparátus, kitűnő szólisták, s a nyolevaneves Doráti Antal vezénylese jegyzi a lemezfelvételt. Liszt grandiózus műve formailag különböző zenei és dramaturgiai eszközök példatára, amit azonban egységbe ötvöz a kompozíció érzelmi és gondolatossága. Lemezfelvétel természetesen sohasem lehet egyenértékű az élő előadással, de mivel a Christus meghallgatására nagyon keveseknek, nagyon ritkán van esélyük, ez az album szinte misszionáriusi küldetést is teljesít.

(Simándy) A borító enyhén szölvá giccses: arany medallion foglalatban a fiatal énekes áhitattal nézi a kezében szorongatott rózsaszálát. A Magyar Előadóművészek sorozatban Simándy József-kettős albuma akkor is izlősebb fedőlapot érdemelt volna, ha történetesen nem a művész hetvenedik születésnapján lát napvilágot. Szerencsére a belbecs fedteteti a küllemet: a szemelvények jó áttekinthet adnak az énekes sokoldalú képességeiről.

A válogatás természetesen a Bánk bánnal kezdődik, majd a Lammermoori Lucia, a Rigoletto, a Trubadur, az Aida, a Lohengrin, a Nürnbergi mesterdalnokok, a Bohémélet, a Carmen és a Parasztszereplők részletei következnek. Azaz: a szerkesztés szerint Simándy igazában a romantikus operák hősi szerepeiben érezte jól magát. Az ilyesfajta összeállítások természetesen a legelőnyösebb oldalról mutatják be a művészt, s a lemez tanúsága szerint Simándy az 1953-56 közötti időszakban élte fénykorát, egy kivétellel ugyanis ekkor készültek a felvételek. Emiatt technikailag nem üt meg a mai kívánalmakat, de ebbéli gyengéket feledtetik művészi kvalitásaik. Simándy kiadalmassal könnyedséggel veszi a legnehezebb feladatokat is, s igazi érzéke van a drámai ábrázoláshoz, bár egyes fekvésekben feltekin a nazális hangképzése. Partnerei között olyan kiválókat hallhatunk, mint Tiszay Magda, Melis György, Takács Paula és Svéd Sándor.

(Latinovits) Ha lemezünnep, akkor ismét Latinovits-posthumus. Ezúttal Arany János verseiből. Rendezett ábrázattal, de szűrés szemmel néz ránk az előadó a borítón: a látszólagos nyugalom és a kitörni készülő indulatok olyan feszültségével, amely kettősség rapszodikus egyéniségét leginkább jellemezte.

Az első oldal a nyugalomé. Versek, balladák, elbeszélő költemények (Emlények, Az elhagyott lak, Rege a csodaszarvasról) csendes, visszafogott, meditatív, okos előadásban. A színész itt hivatása mestereként van jelen.

A második oldal a nagy balladáké (Hid-avatás, Szondi két apródja, A walesi bárdok). Itt aztán kiderül, hogy a színészet csak egy pontig mesteresség kérdése: onnantól kezdve az emberség. És a világlátásé. Latinovitsnak van világlátása, mit látása! — izzó nézése! A csúcs A walesi bárdok, amely az ő tolmácsolásában már nem is ballada, hanem véres dráma. Azzal a parányi teatralitással, ami még belefér a képbe. Szívszorító, döbbenetes élmény: Arany-Latinovits víziója uralkodókról, halálba menetelő bárdokról...

(Dalvándorlás) Egyedülálló ötlettel jelentkezett Szvorák Katalin és a Vizöntő együttes: a Duna-völgyben fellelhető dallampárhuzamokról készítettek nagylemezt. A kérdés csak az: képes lehet-e egy mégoly finom beleérző képességgel rendelkező énekes magyar, szlovák, román, szerb dallamokat egyforma stílisszerűséggel visszaadni? Döntsek el ezt a szakemberek. A kevésbé jártas hallgató pedig élvezze Szvorák Katalin tisztán csengő hangját, a Vizöntő együttes izés kíséretét. A feldolgozások módjából arra lehet következtetni, hogy nem a feltétlen autentikusság volt az előadók célja, hanem egyfajta stilizált átörökítés. Ezt pedig teljesítették: a zene él, vándorol — be a fülünkbe.

(La Fiesta Grande) A Benkő Dixieland Band legújabb lemeze nem a hanglemezhétre jelent meg — okkal (bár színvonalas dzsesszfelvételeknek már helye volna a kínálatban). Benkőék — a fűlszöveg szerint — 1984-es mexikói turnéjukon készítették az anyagot, azonban a zene és az aljátszott taps technikai különbözősége nyilvánvalóvá teszi, hogy utólagos stúdiókeverésekről van szó.

De nem is ez a legnagyobb baj. Hanem az, hogy ez a lemez nem jó. Kommersz irányt vesz, ihlet nélküli feldolgozásokkal. Olyan, mint egy Rejtő-regényben a menetrendszűren érkező whisky: most éppen ehhez van csatlakozásunk. S a vágányról nem lehet letérni. Szerencse, hogy Zoltán Béla nem törődik az elterelő vasúti jelekkel: úgy fújja trombitáját, mintha egyenesen a mennybe akarna menetelni. Mostani játéka alapján neki már ott van a helye. A többieknek még egy kicsit vonatozniuk kell.

Turi Gábor

Gazdaggá vezényelt élet „Tollrajz” egy zenésztől

Lobotka Pál most van a közepén annak az erdőnek, amit más szóval életnek nevezünk. A kimenet eljövendő programja korántsem látszik árnyékolni a művészművészt, kedélyét. A Debreceni Úttörő Fúvószenekar művészeti vezetője a Simonffy Emil Zeneiskola tanára ő, s munkájáért a Szocialista Kulturáért kitüntetést vehette át az alkotmánynapon. A kitüntetésnek megvan az a rossz szokásuk, hogy rendszerint nem akkor környékezik meg az embert, amikor gondolni lehetne rá, amikor leginkább meg kell szolgálnia. Lobotka Pál szavain viszont nem észlelem a keserű szájját.

A zenész — akinek neve talán tót eredetű — családját régi nagyváradi s magyarságára fölöttébb (de nem sértően) büszke családnak tudja. A nagyváradi-ság minimum kétszáz évre visszamenően kimutatható a családfa történetében. Portréalanyom szívesen emlékszik a „Pece-parti Párizsra”, ahol elemi tanulmányokat folytatott. A zeneiskolában hatvévesen szorította először állá alá a hegedűt.

Választásomat nem indokolhatta szülem zenéhez közeli pályája, hisz apám tisztviselő volt. Rajtam viszont hamar kiütözött, hogy valamikor a siker esélyével szólaltathatom meg a hangszeremet. Életem második jelentős helyszíne Kolozsvár volt, ahol a szakközépiskola négy éve végleg a muzsikához, a muzsikáláshoz léncolt. Technikumot ugyanitt timpani fő- és trombita mellékintézményekben végeztem. Kolozsvár nemcsak Romániában számít zenei fellegetárnak, az egész kontinens viszonylatában is elhanyagolhatatlan centrum. Dicsőséges zenei múlttal büszkélkedhet, s nem értelmetlen a jelene sem. Mátyás király szülővárosában két operaházat látogathat a közönség, a magyar és a román nyelvűt. Követendő színvonalú filharmonikus zenekara százhusz tagot számlál.

Kolozs megye székhelye után Arad adta terepét a friss diplomás férfi életének. Aradon három évig játszott a filharmonikus zenekarban, s a zenedében elvégezte a nagybőgő szakot. 1957-től ismét Nagyváradon van, ahol tanítást vállal: a szakközépiskolában az ütőhangszerek és a nagybőgő meg-szólaltatásában teszi jártasá a tizenéveseket.

Nagyon örülök annak, hogy nyolc növendékem végzett zeneakadémiát. Váradon majd egy évtizedig vezettem a vonós kamarazenekart. 1974-ben család-

összevonás miatt költöztünk Debrecenbe, ahol a MAV-zenekarban állás várt. Három évig álltam a berettyóújfalui fúvószenekar élén, a Debreceni Úttörő Fúvószenekarnak kilenc éve vagyok a vezetője.

Trombita, harsona, tuba, tenor-, bariton- és vadász-kürt — ezek azok a zeneszerszámok, amelyeket az „üttörök” (akik egyébként tizenkét és tizennyolc év közöttiek, többnyire fiúk, de néhány lány is akad közöttük) szakemberek és laikusok fülelnek egyaránt tetszőn szólaltatnak meg.

Négyeszer kaptunk aranydiplomát, ezen felül tavaly az országos minősítő is. Nemrégiben Svédországban jártunk, s tán szerénytelenségnek tűnik a tényközlés: zajos sikerünk volt. Igyekszünk színes műsort konstruálni, a hagyományos fúvószenével jászuk a kortárs magyar (úgy Ujj Viktor Géza, Balázs Árpád, Hidas Frigyes és mások) és külföldi szerzők műveit, s nem mondhatunk le a dzsesszről és a nívósabb tánczenéről sem. A zenekar nagyon szereti a mindig nagy tetszést arató számokat, a slágernek tekinthető My dixielandet, a Bűvös trombitát, a Híd a Kwai folyón, Brahms Ötödik magyar táncát, Hidas Frigyes Vidám zenéjét.

Lobotka Pál nem tartozik a panaszkodó emberek közé. Azt azonban nem hallgatja el, hogy nehéz beszerezni a fúvószenekarra írt anyagokat, a kottákat. Ismeretség, kapcsolatok kihasználása szükséges hozzá. Kevés ilyen művet szereznek a kompozítorok. Magyarországon az utóbbi húsz évben lett nagyobb becsülete a fúvószenének. Ha kevés is a rézfúvósoknak szánt zenedarab, ez nem jelenti azt, hogy minden zenekar ugyanazt játssza. Mint a debreceni úttörők orkesztere, úgy mások is igyekeznek sajátos arculatot ölteni.

Erdei Sándor

Hajdú-Bihar megyei üzemi tárlatok '86

Maghy Zoltán: Tök kulacccsal

Szellemi erjesztő volt

Boross Zoltán a Sarlóról

A Debreceni Irodalmi Múzeum létesítésének története és három éves működésének tapasztalatai című dolgozatban a következőket olvassuk: „A főhivatású muzeológus mellett két éve részt vállalt munkatárs is dolgozik: dr. Boross Zoltán. Ő alapító tagja volt a Sarló-mozgalomnak, és az ő érdeme a Sarló-gyűjtemény kialakítása. Folyamatosan gyűjti a mozgalom dokumentumait.”

1978-ban megjelent egy tanulmány- és dokumentumkötet, Ez volt a Sarló címmel. A barázdált arcú, de lendületes, fiatalos mozgású Boross Zoltántól azt kérdeztem az Irodalmi Múzeumban: mi volt a Sarló?

— A Sarló a csehszlovákiai magyar haladási gondolkodású középiskolások és egyetemi hallgatók mozgalma volt 1925 és 1935 között. Ha egészen pontos akarok lenni, hozzá kell tennem, hogy a mozgalom 1925-től 28-ig Szent György-Kör néven fejtette ki tevékenységét. A prágai Hradzsinban található a virágos Szent György-szobor, amely a józan és rossz felelti győzelmi ábrázolja szimbolikus. Innen vette a mozgalom a nevét, és szimbólumra gondolt. Kettős céllal jött létre: harcolni a gazdasági kizsákmányolás és a nemzeti el-

nyomás ellen. A mozgalom zászlaját Prágában Balogh Edgár, Horváth Ferenc, Kubinyi László és más ifjúsági vezetők bontották ki. Prága után Szent György-körök alakultak a vidéken is, megkezdődött a kisebbségi magyar ifjúság — Balogh Edgár kifejezésével szólva — „önösszedése”. A Sarló volt az első olyan ifjúsági mozgalom, amely kilépett a teoretikus keretből. Egyik legfontosabb programja a falujárás, a valóság megismerése volt, s a belőle lezúrt következtetések készítették az ifjúság legjobbjait, hogy keressék a különböző sérelmek orvoslásának módszereit. Az Ady-Móricz Zsigmond-Szabó Dezso triász magyarság- és népszemlétele elemi erővel hatott ránk. Később Kassákkal is kapcsolatot építettünk ki, az Egy ember élete döntő lökést adott, hogy megismerkedjünk a szocializmussal. Ezeket a gondolatokat átvittük Magyarországra is, kapcsolatot létesítettünk a Bartha Miklós Társasággal, s a nagyobb vidéki városok haladási társaságaival, így például a debreceni Ady Társasággal is. Fábrián Dániel, a Bartha Miklós Társaság vezetője a mi ösztönzésünkre írta József Attilával együtt a Kí a faluba! című irópiratot.

Mozgalomból egyesület

Arad a szó Boross Zoltánból, de nem „folyik el” semmi a fő mederből, a beszélő nem kalandozik. Kérem, ismeresse a Sarló munkamódszereit.

— 1930-tól a mozgalom egyesülést alakult át Horváth Ferenc és Nagyidi Ernő vezetésével. A valóságos szellemi irányító a háttérből Balogh Edgár volt, ám ő nem rendelkezett csehszlovák állampolgársággal, így hivatalosan nem vállalhatott vezető szerepet. Az egyesületi jogi keret nem jelentett lényeges változást a korábbiakhoz képest, a hatóság előtt kellett tisztáznunk képviselői rendszerünket. A Sarló az évek során szocialista mozgalommá fejlődött, habár nem volt egységes, a belső viták sohasem csitulak el. Az egyik szárny a szocialdemokrata párt, a másik a csehszlovák kommunista párt felé húzódott, de voltak „magánjáró” szocialisták is, akik saját szocialista felfogást dolgoztak ki és hirdettek. Bizonyos alapkérdésekben egységes felfogás uralkodott, például az értéktöbblet-elméletet sohasem nem utasította el, a viták főleg a szocializmus megvalósításának lehetséges módjairól folytak. S most válaszolnék az első kérdésre: is a Sarló elsősorban szellemi erjesztő erő volt! Szemléletmódokat, gyűléseket, kulturális esteket, vándorlások

kat szerveztünk, de sor került olyan demonstrációra is, hogy 1930. március 15-én küldöttünk Budapestre meg akarta koszorúzni Petőfi szobrát a közép-európai népek nemzeti színeit magába foglaló koszorúval, ami vörös szalaggal volt átkötve. A rendőrök azonban nem engedték, ezért küldöttünk a koszorút a Táncsics-szobor talapzatára tette le. A Sarló adott ki könyveket, például megjelentette Balázs Béla Intellektuális Aggályoskodás című tanulmányát, amely az értelmiségiek próbálta megnyugtani arról, hogy a szocializmusban nem vesznek el az igazi emberi értékek, s az értelmiséget is meg fogják becsülni. Vagy megjelentette egyesületünk a Braunbuch című könyvet, amely egy Hitler-ellenes pamflet volt. A Losoncon megjelentő Mi Lapunk című újság mögé tömörültünk már 1925-től, később folyóiratunk is volt, a Vetés. Jomagam a mozgalomhoz tartoztam 1925-től 1934-ig, akkor bevonultam katonának, s csak lazán tarthatam a kapcsolatot a többiekkel. Tagja voltam annak a delegációnak Balogh Edgár és Terebessy János társaságában, amelyet 1930. január 27-én fogadott Masaryk G. Tamás, Csehszlovákia köztársasági elnöke. Ezen a fogadáson előadtuk kisebbségi, elsősorban iskolai panaszainkat és kö-

vetéseinket, kiálltunk a Mi Lapunk szerkesztője, Scherer Lajos mellett, aki ellen éppen hajszát indítottak. A megbeszélés alapján született meg az úgynevezett Masaryk Akadémia, a csehszlovákiai magyar kisebbség tudományos és kulturális intézménye, amelynek alapítására és működtetésére Masaryk egymillió koronát adott.

A Sarló „elkopik”

A Sarló fontos szellemi mozgalom volt, kiváló írók, politikusok tartották vele a kapcsolatot, a harmincas évek közepén mégis „elkopított”. Vajon mi volt az oka? — A Sarló végső fázisában eljutott a munkásmozgalomig, elvállalta Az Út című újságot, amelyet a kommunista Fábry Zoltán szerkesztett. A mozgalom színe-java, mint Peéry Rezső, Sándor László, Balogh Edgár, Ilku Pál, Jocsik Lajos, Vass László, Dobossy László stb. nyíltan szocialistának vallotta magát. Az elporladásnak több oka volt. Az egyik az, hogy megszűntették a Mi Lapunk című diákújságot, mert következetesen szocializmusról nevelte a magyar diákságot. Beszűkült a pénzforszáink, ez benitólhatott. Vass László ellen hajszát indítottak, mert egy barátjának azt írta, hogy a kisebbségi magyarság Csehszlovákiában elproletariálizálódik, tehát az osztályharc eszközeihez kell nyúlni. A perben melleleg én voltam a védője. A Vörös Barátság elnevezésű ifjúsági csoportunkat a rendőrség feloszlatta.

A Sarló munkájában

Bakó Endre

részt vevő fiatalokat diszkrimináltak, emiatt sokan elmaradtak a Sarló mögül, nem tudták vagy nem akarták követni az egyesületet a szocializmus felé vezető úton. Vagyis a Sarló a harmincas évek közepére elvesztette tömegbázisát. A vezetők azonban csendesen továbbfolytatták az eszmecserét, így azt kell mondanom, a Sarló sohasem szűnt meg.

Az Irodalmi Múzeum alagsori szobája voltaképpen a Sarló-gyűjtemény tárolóhelye. Vajon hogyan került ide ez a méreteit tekintve is impozáns dokumentumanyag?

— 1949-ben a lakosságcsere-egyezmény alapján Debrecenbe kerültem, azóta itt élek. A Sarlóra vonatkozó irodalmat és okmányokat kezdettől fogva gyűjtöttem, a saját gyűjtemésem volt az alapja annak a nyolcvanöt dossziéből álló kollekciónak és két szekrényt kitöltő könyvnek, amelyet levelezés, ajándékozás és vétel útján szereztünk meg. A Sarló egyetlen dokumentációs anyaga ma Debrecenben található. 1978-ban nagy kiállítást rendeztünk a Déri Múzeumban a Sarló dokumentumaiból, tizenkétezer ember látta. Együttal emlékünnepséget is tartottunk, melyen a ma élő tagok úgy döntöttek, hogy engem megbiznak a Sarló-gyűjtemény további gyarapításával és gondozásával. Valamikor száznegyvenen voltunk, manapság vagy harmincannyan élünk, többen úgy nyolcvan körül járunk, néhány nap múlva én is elérem a nyolcvanadik életévemet, de még kérem a sorot, hogy engedjen tovább élni, hiszen az anyagot nem rendeztem teljesen. Egvedüli életcélom — mondja Boross Zoltán minden pátoz és el-érzékenyülés nélkül —, hogy ezt a gyűjteményt tovább gyarapítsam és rendezve átadhassam az utókorak. Ha kéni tudnánk a sorot, arra biztatnánk, hogy teljesüljön Boross Zoltán óhajta.

— 1949-ben a lakosságcsere-egyezmény alapján Debrecenbe kerültem, azóta itt élek. A Sarlóra vonatkozó irodalmat és okmányokat kezdettől fogva gyűjtöttem, a saját gyűjtemésem volt az alapja annak a nyolcvanöt dossziéből álló kollekciónak és két szekrényt kitöltő könyvnek, amelyet levelezés, ajándékozás és vétel útján szereztünk meg. A Sarló egyetlen dokumentációs anyaga ma Debrecenben található. 1978-ban nagy kiállítást rendeztünk a Déri Múzeumban a Sarló dokumentumaiból, tizenkétezer ember látta. Együttal emlékünnepséget is tartottunk, melyen a ma élő tagok úgy döntöttek, hogy engem megbiznak a Sarló-gyűjtemény további gyarapításával és gondozásával. Valamikor száznegyvenen voltunk, manapság vagy harmincannyan élünk, többen úgy nyolcvan körül járunk, néhány nap múlva én is elérem a nyolcvanadik életévemet, de még kérem a sorot, hogy engedjen tovább élni, hiszen az anyagot nem rendeztem teljesen. Egvedüli életcélom — mondja Boross Zoltán minden pátoz és el-érzékenyülés nélkül —, hogy ezt a gyűjteményt tovább gyarapítsam és rendezve átadhassam az utókorak. Ha kéni tudnánk a sorot, arra biztatnánk, hogy teljesüljön Boross Zoltán óhajta.

ÉRTSÜNK SZÓT!

Reklám és ellenreklám

Közhely már, ha azt mondjuk, hogy a reklámok korában élünk. Mi is a reklám lényege? A fogyasztók tájékoztatása, felhívása, népszerűsítése. A reklámozás úgynevezett szlogenekkel is történhet. A megfogalmazás pillanatában nem mindig dől el véglegesen, hogy a fenti állítás mennyire volt sikeres, illetve célravezető. Egyes régi reklámmondataink szinte szófássá váltak (Békés István: Napjaink szállóigéi című munkájában olvashatunk róluk.) A múltban is, de napjainkban egyre inkább kedvelik a rimes, a szójátékos szlogeneket. Sokszor a nyelvi humor határát súrolják a kímés mondatok. Most azonban ne ezekről beszéljünk! Tallozgatunk egy keveset az utóbbi évek terméséből! Ezek bizonyos része nem azért kopott el, mert gyakran hallottuk vagy olvastuk, hanem azért, mert humorossá vált. Bátran kijelenthetjük: a reklám halála a neveltségesség. „Megvette már az e hetit?” — kérdezte az OTP a lottószelvényekre gondolva. Am az, aki nem nyert, dühében eldobta szelvényét, s így alakulhatott ki a következő torzított változat: „Eldobta már az e hetit?” Ennek már ironikus értelme van, mondván, hogy feleslegesen adtuk ki pénzüket. Az „Itt a MÁRKA, itta már ma?” mondatot a rádió egyik nyelvi adása tette tönkre, mivel az egyébként szellemes mondatban rámutatott egy nyelvhelyességi hibára, tudniillik alanyi ragozást kellett volna használni tárgy helyett (ívott; ekkor viszont a szójátékot: itt a ∞ itta szétzúztuk, s kifejező ereje szinte semmivá vált).

Talán az egyik legszemélyesebb reklámmondatunk volt a felszabadulás után a „Fabulon a bőre őre, ezt használja nyakra, főre (illetve: nyakra-főre)”. Az azonos alakúság (csak a helyesírásban van különbség!) kihasználása remek gondolat, s rim is megfelelő. Epp ez a könnyed rim lett a veszte ennek a szlogennek, hiszen a következőképpen „tökéletesítették”: „Fabulon a bőre őre, ezt kenje a pórnőre”. Gyakran hallhattuk a Corvin Áruház hirdetését: „Minden szinten szinte minden.” Csúpan azért lett neveltség tárgya, mert megszüntették benne a szójátékot: „Minden szinten szinte semmi.” Nyilván olyan ember találta ki, aki nem kapta meg a kívánt árucikket, és a torzitással állt bosszút.

A homonímia, az azonos alakúság volt az alapja a következőknek: „Kevesebb is elég!” Ez utóbbi szó lehet ige is, melléknév is. Nos, a mondatból elvonták a melléknévi értelmet, és csak az igei jelentés maradt meg, mivel ezzel egészítették ki: „Sőt, több is!” Természetesen vannak olyanok is, amelyeket nem lehet „átalakítani” (legalábbis eddig még nem kísérelték meg tudomásunk szerint). Pl.: „Corso cipővel, Corso cipőben jól jár.” Az igei vonatkozást kihasználva, benne van mind a konkrét, mind az átvitt értelelem. Még a helyesírás sem okoz gondot, mint néhány üditőital-reklámban: „Ez jól esett!” Bizony, az egybe-ílt különírás más értelmet ad a szónak!

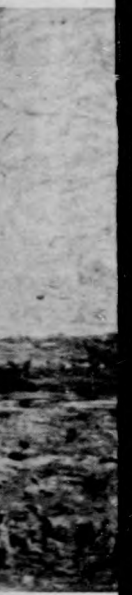
A reklámmondatok megfogalmazása nem könnyű feladat, hiszen megalkotójuknak gondolnia kell arra is, hogy a kívánt hatást érje el. Miként a fenti mondatok is bizonyítják, nem arról van szó, hogy alkalmat adunk honfitársainknak szójátékos hajlamaik kielégítésére, hanem elsősorban arról, hogy a reklám nagyon könnyen ellenreklámmá válhat.

Mizser Lajos

A DEB Mész

A század tőségű tájk Géza debr boszói vor számot ta stünkre.

Szinyei Lászlóval tet látta és lélett. A a bensőség képzészm képviselője képfestés u 1844. má a Fejér m don, refo rradból. Ke révén kapp Fáy és Fo hatodik o után Hajdu ték, s abba lakotf, ah zött 1849 s recenbe ut Sámuel ver náziom fel Debreceni légiumban lya Budah volt. A raj iránt továb deklódése rajzóriá uta művészm

stráfkocti, val ellátott terpszekdik hordani a s csiút nem kékhez, cs keny, köv gyalogút, jo lépcsősor. zihál a tud sziv, dolgoz den izma, ötven méter fölkapaszko telik a putt átlagosan kítő szülő f dik a leen aztán nem dogtalan meglóditja rohanás kö megállás ni csak a heg addig egy marad a d ha nem, e gyalogbéka, ti össze a fűrtöket, h nem esett. ink — meg legalább m mncsor te nyaktörő ut Hát ha ez ges kunzt. da?

Fönt a h rádni, sem lehet, egy hozzá hely, hordókát p le kellene nyában visa tetlen, ma kénszerű a a hegy labo darálás, m stráfkoctik pincébe, ot préselés, má helyezésé. a darálás van még eg nálunk telje retlen. A p hozott szta széles asztl fiak és nők és serény gatják, lesz szemeket, gyűjtve a d az aszúbor Minden m

László Ákos: Lublini kép

TAAR FERENC: Őszi fényben a hegyen

Sötét jelleget kava rog az égen a madárcsapat. Hol itt, hol ott tünik fel többezres tömege a szőlőtáblák fölött. Időnként le-lecsapnak. Szomszédom — mokány kis barna ember — meg-tanított, hogyan kell föl-ismerni az aszúzemet a „rothadtól”, s miként kell ügyesen le-szedgetni a fűrtökről. Közben beszélgetünk. Most fél szemmel az égre pillant. — Jövöre idomított se-regélyeket tartok. — Ne mondja! És mire idomítja be őket? — Hogy ne egyék meg a szőlőt, hanem hordják haza, nekem. Lefogadom, hogy én fogok a legtöbbet szüretelni Tokajban. — Olyan nagy kárt tesznek. — Az egyik szomszédom mesélte, hogy kivonult kádkakkal, dézsákkal, vedrekkel, hogy majd másnap leszüretel. De aznap meglepte a szőlőjét a tömredék seregély. Azok szüretelték le a termést. Neki annyi maradt, hogy lett a karácsonyi kitarotf, de eladásról már szó sem lehetett. Mások is megtoldják a beszédet. Érdekes dolgokat tudok meg. Például azt, hogy Tokajban, de az egész Hegyalján ősidők óta létezik a „kettős szüret”: egyik az emberé, másik a madaraké. Ha a fagy, gomba, jégeső, aszály megkímélte a termést, még mindig ott ma-radt a végén a nagy bi-zonytalanság: megmene-kül-e a szőlő a seregélyek-től? A védekezés egyet-len lehetséges módja a riasztás. De a madárnak is van magához való esze, kitapasztálja, hogy a sok ingó-bingó színes rongy, kolompoló veder, meg ki tudja még, mi minden, nem tesz kárt bennük. Lehetne ugyan puskázni is őket, de az nagyon ár-aga mulatság, az eredmé-nye is kétséges, mert min-

ber, hogy éppenséggel ma a közösségi társadalom idején válik még erősebb a közérdek, a közme-gyezés diktálta szabály. De nem így van. De miért lenne másként? Ha az élet egyéb területein is gyakran befúlladnak a jó szabályok, előírások, hasz-nos törvények, miért lenne kivétel éppen a szőlő? ... Pap Miklós — a szőlősgazda, kedves barátom, nyugdíjas pedagógus, tudós múzeumigazgató egykor, jó tollú író — e-li poharat nyújt felém, visszazökkenre e gesztu-sal a jelenbe. Finom óbort kínál. Saját termés, garantált minőség! — Örülök, hogy te is eljöttél a szüretre. — Köszönöm, hogy meg-hívtál. — Jó, ha megismered ezt is, ha már könyvet írsz Tokajról. — Úgy érzem, alföldi ember, ha elmondhatja, hogy Tokajban szüretelt, olyan büszkeséget érez, mintha érdemrendet ka-pott volna. Miklós elneveti magát, legyint. — Semmi különös. Itt is szőlőtöke a töke, éppúgy szedik róla, mint má-sutt ... Igen, igen. De azért egészen más mégis! Kezde azon, hogy a szőlő itt meredek hegyo-dalon terül el. Itt kes-lyen teraszokat kell ki-alakítani, hogy ültetni, kapálni, permetezni lehes-sen a szőlőt és a víz meg-maradjon a tövében. Még így is gyakran előfordul, hogy nagy záporok idején lezúdul a víz, magavál-sodorra az aranyat éro sedszíni iszapot, a löszet, a Kopasz-hegyet hol csak öles, hol meg hús-z méter vastag lösztakaró borítja. Alatta szikla. Az már a pincék világa. A pincék fölött elsőrendű, kiválóan termő löszreteg, melyben különleges mino-ségű — kevéssé savas, in-kább édes, „nyalós”, ar-más, illatos — borok te-remnek. A lösz felszíne szárazság idején olyan, mint a liszt. Minden lő-pésnél fölkaparodik. Ez a finom por behatol ruhába, szőrbé, bőrbé, mindenbe. A sort nem föl- és le-veziszk szüretkor, mint ná-lunk, hanem keresztben, ahogyan a teraszok elhe-lyezkednek. Az ember egyik lába a töke mellett, a másik majd méterrel lejjebb, támasztéknak, s e testtartásban kotoz a kéz a lombok között a fűrtök után. Kést itt nem használ-nak. Kívéve engem. Tépik a fűrtöket. Gondol-tam is magamban: pró-bálnátok meg csak egy-szer nálunk az Elvirát vagy a Novát így szedni! Csak ránéz az ember, má-már a földön az egész. Micsoda gazdag tőkék! Aszály ellenére roskadást fürtökkel. Egy-egy töke púposra rakott veder löst is lead! Szegény putnyosok! Er-re a munkára itt csak erős fizikumú fiatalok vál-lalkozhatnak. Miklós ba-rátomnál szertartás min-den szüret. Ha van ter-més, ha nincs, összejön-nek a közeli barátok, a volt kedves tanítványok, s elvégzik a szüretet, amely így mindig megújuló al-kaalom az összetartozás erősítésére. Nos, a fiats-lok most is, amíg háton lehordják 1100 ötről a ter-mést, a köpetkezőt műve-lik: a hegy lábánál he-lyezkedik el egy nagy

A DEBRECENI KÉPZŐMŰVÉSZET TÖRTÉNETÉBŐL

Mészöly Géza (1844—1887) és Debrecen

A századvég úttörő jelentőségű tájképfestője, Mészöly Géza debreceni, hajdúszoboszlói vonatkozásai miatt is számot tarthat érdeklődésünkre.

Szinyei Merse Pállal, Paál Lászlóval együtt a természet látta és láttatta új szemlélettel. A „paysage Interme” a bensősége, közvetlen természetesség, az első hazai képzőművészeti képviselője, a magyar tájképfestés úttörője.

1844. május 18-án született a Fejér megyei Sárbogárdon, református nemesi családból. Kemessey nagyanyja révén kapcsolatban állt a Fáy és Foghtyú családdal. A hatodik osztály elvégzése után Hajdúszoboszlóra küldték, s abban a híres házában lakott, ahol Kossuth is időzött 1849 januárjában, Debrecenbe utaztatva Foghtyú Sámuel vendégeként. A gimnázium felsőbb osztályait a Debreceni Református Kollégiumban végezte, kvartélyla Budaházi Istvánnal. A rajzolás és festés iránt tovább fokozódott érdeklődése Kallós Kálmán rajzórái után. Kallós maga is művészember volt: többek

között ő készítette azt az alapos rajzot, a kollégium épületéről (lebontották 1869-ben), amelyet Kleinfelder Károly litografált.

Bár tehetségesen rajzolt, festett az ifjú Mészöly, szülei jogi pályára szánták. Egy évet a debreceni jogakadémiaán végzett, majd tanulmányait Pesten folytatta. Ideje jó részét a Nemzeti Múzeum képtárában töltötte: tanulmányozta, majd másolta a magyar és külföldi mesterek alkotásait. A képtár őre, Ligeti Antal biztatta, támogatja, majd ösztönödjéhez is juttatta. Így került a 25 éves ifjú a bécsi képzőművészeti akadémiára, ahol Paál László segítette beilleszkedését. Két kis tájképével és Lenau illusztrációival elnyerte a Füger-alapítvány aranyérmét. Ezek az olaj tájképek és szénrajzai szerepeltek az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat pesti és debreceni kiállításán 1871-ben. Nyarait itthon töltötte, elkezdte festeni balatoni képeit, majd eljutott az Alföldre is. Számunkra emlékeztet az 1872-es év: ekkor festette szoboszlói, Tisza

menti útjainak hatására Ószi lapos táj, Szoboszlói szélmalom, Fasor, Alföldi tanya című képeit. 1872—1877 között éveit megosztotta München és a Balaton között. 1873-ban a bécsi világiállításon művészeti díjat kapott balatoni képeire, 1874-ben pedig Trefort Ágoston kultuszminiszter bizta meg: fessen egy nagyméretű olajképet a Nemzeti Múzeum számára. Ekkor született legjelentősebb alkotása, a Balatoni halásztanya.

1877—1882 között Surdon és Szent Ivánon töltötte ideje jó részét Zichy Jenő és Ödön vendégeként. Itt született olyan fontos művei, mint az Itatás, Balatoni alkony, Vadkacsavadászat, Hazatérő tehének.

Szép és sikeres évek voltak ezek: 1882-ben Párizsba ment, 1883-ban Velencében járt nászúton, 1883-ban a párizsi Salonban ért el szép sikert, a müncheni nemzetközi tárlaton II. osztályú aranyérmert nyert, ősszel Bécsben, a Künstler-hausban mutatta be kétszáz művét. 1885-ben a kultuskormány szép feladattal bízta meg:

Osztrák—Magyar Monarchia írásban és képekben című kötetnek készített rajzokat. Több hónapját Debrecenben töltötte, ahol az őt megkereső újságíróknak szeretettel nyilatkozott Hajdúszoboszlón és Debrecenben töltött éveiről, az őt ért hatásokról, az Alföld, a Nagyerdő természeti szépségeiről. Elkészítette Debrecen című vedutáját, amelyben — a régi céhek leveleken látható stílusban — széles panorámát fest a városról, a Nagytemplomtól a Kistemplomig, a Szent Anna-templomig. Élete utolsó elismerése az volt, hogy kinevezték a Budapesti Női Festőiskola táj- és csendéletfestést tanító tanárána. Ekkor már tudósbaja elhatalmasodott: 43 éves korában, 1887-ben halt meg.

Mészöly Géza id. Markó Károly eszményi tájképei, Ligeti, Telepy, Molnár, Brodsky romantikus, heroikus felfogású tájbrázolása után az atmoszférafestést alkalmazta.

Példa erre a Déri Múzeumban lévő Ószi lapos táj című aprólékos gonddal megfestett intím tájképe, amely vízes, tocsogós területet mutat be az ősz csendjében. A tájba mosódó alakokat nem egyéníti; a nagyromlatlan, technikától nem érintett természet alázatos, apró részletei csupán.

Sz. Kürti Katalin

Budaházi István versei: Nesztelen

Lépkedj nesztelen, mint a macska,
hogy a cipőd se kopogjon,
mert az idő kormától mocskos
mulandóság itt él mivélünk.
Trónol az éjszaka, és a betonvárak
fülkényi szobáiban az emberek alszanak.
Ne zavard a nyugalmukat!
Lépkedj nesztelen, mint a macska,
cipőd se kopogjon,
hogy a nappaltól viselőis terhüket
elvetélhesse ez az éjszaka.

Már nem megyek

Már nem megyek hozzád,
és a lépteim sem fagnak
meg a hóban.
Csillag hiába világít,
s mutatja a Moid az utat.
Hűde van: kint és bent,
s a megbénuult lábak
nem mozdulnak.

Megtalálsz

A verssorok között bújok meg,
mint az erdőben a betyár.
Magam pandúrkézre nem
adom,
de a szökevény bokrai
között, — ha igazán keresel,
megtalálsz.

OLVASÓNAPLÓ

Halász Ferenc: Arcunkon a történelem

(Beszélgetések alkotókkal
Bács-Kiskunban)
(Forrás-könyvek, Kecskemét, 1986)

A szociográfiát, szociológiát kedvelő közönség igényeinek megfelelően kiadott népszerű Forrás-könyvek sorozatban jelent meg Kecskeméten 1986-ban Halász-Sztrapák Ferencnek, a Pe-

tőfi Népe című napilap főszerkesztőjének interjúgyűjteménye. Az újságíró szerzők könyvének szerkesztése során elsősorban a területi, lokális elvet vette alapul munkájának összeállításában — azaz Magyarország egyik sokoldalú profillal rendelkező megyéjének, Bács-Kiskunnak a valóságfeltáró munkáját valósítja meg oly módon, hogy a megyében élő, munkálkodó, vagy a megyével valamilyen kapcsolatban álló interjúalanyokat szólaltat meg közel harminc riportja kapcsán. A riportok témája rendkívül gazdag, és differenciált: a belpolitika, az oktatás, a művészet, a tudományok szférája, az irodalom, a zene, a mezőgazdaság kérdései, a természetvédelem problémái egyaránt helyet kapnak repertoárjában. Az 1974—1985-ig terjedő időintervallumban készített mélyinterjúk beszélgetései újságírói pályafutásának legizgalmasabb reprezentánsai.

A természettudományos témákban is a legidősebb, legaktuálisabb kérdésekre vár feleletet, vagyis csupa olyan problémakört feszeget, mely valahol mindannyiunkat érdekel, érint — sőt előbb-utóbb a helyi lokális jelenségből társadalmi méretű problémakör kibontakozása várható.

A társadalomtudományok szférájában tartozó tudományos kutatással, oktatással, művelődéssel, művészeti kérdésekkel kapcsolatos interjúk is aktualitásuk miatt tarthatnak közérdeklődésre számot. Említettük már a bölcsész végzettségű szerző tájékozottságát a természettudományok műhelyeiben, azonban mégsem tagadható, hogy a legjobb, legsikerültebb riportjai elsősorban azok, melyekben az irodalom, a szociográfia vagy a művelődéspolitikai kérdéseit feszegeti: nagyon frappáns és lényegre törő a Forrás című folyóirat munkájáról és tevékenységéről szóló interjú sorozata, a Raffai Saroltával és Zsigray Júliával folytatott beszélgetések, vagy a Csukás Istvánnal készült interjúja. (Akad a könyvben szokatlan, csemegének számító téma is: így például a Magyar Néphadsereg repülési főszerkesztővel folytatott riportja az „ürvészekről”, vagy az antropológia időszerű kérdéseivel foglalkozó írása. A riportok témájának megfelelően a riportalanyok, a beszélgetőpartnerek személye is széles skálán mozog: az országgyűlési képviselőt, a tudományok doktorát, az iparművészt, a lap-

szerkesztőt, az orvost, a munkája mellett általános iskolai tanulmányait folytató munkásnőt egyaránt meg tudja szólaltatni olyan témában, mely nem elszigetelt, hanem közérdeklődésre is jogosan számot tarthat.

Halász Ferenc kérdez, de nem akárhogyan: kérdései minden esetben a lényegre tapintanak. Beszélgetőpartnereit rutinosan irányítja, kérdései felvetései sok esetben jó értelemben vett „provokatív” jelleggel színezettek, ennek köszönhető, hogy riportjainak hangvétele sohasem laposodik el.

A riportok témaválasztásának széles skálájával bebizonyítja, hogy a hozzá nagyon közel álló megye nemcsak hazai, de nemzetközi viszonylatban is számon tartott tudományos-kulturális központ. Interjúival szinte kielégítő Bács-Kiskun megyének a helyét a nemzetközi térkép (gondoljunk itt elsősorban a Kodály Intézet tevékenységére, a Forrás-műhely, az animációs filmstúdió, a kecskeméti kerámia-stúdió munkásságára). Célkitűzése a munka szerzőjének: szűkebb hazájának a helyét keresi-kutatja a világban, és sikeresen meg is találja; riportjai nyomán is Bács-Kiskun kitört lokális elszigeteltségéből, városaival, falvaival, nagy hírű intézményeivel és szakembereivel helyet követel magának a nemzetközi élvonalban. A könyv előszavában az interjú készítésének buktatóiról olvashatunk. Úgy tűnik, hogy Halász Ferenc számára ennek a műfajnak a gyakorlása már nem jelent, nem jelenthet nehézséget.

Az utószóban két fiatal újságíró jóvoltából egy beszélgetés révén közelebb kerülünk a fenti könyv szerkesztő-újságíró szerzőjéhez. Halász Ferenc ars poeticáját a következőképpen fogalmazza meg: „egy új újság a társadalom orvosa lehet”. Az interjú a legtevékenységesebb műfajnak tekintti, hiszen a „valóság-vallatás és emberi dialógus” mindkét lehetőségét magában foglalja ez a forma.

Halász Ferenc könyvét különösen ajánljuk azoknak az olvasóknak, akik vonzódnak korunk, hazánk, mindennapi életünk aktuális kérdéseihöz, akik kifinomult problémafelvető, problémátérző érzékkel rendelkeznek, akik kedvelik a szociográfiát, akik témákat, akik meg akarják tudni: hogyan kell megírni egy jó riportgyűjteményt.

Fehér Ágnes

stráfkocsi, melyen darálóval ellátott hatalmas kád terpeszkedik. Ide kell lefordítani a szőlőt, mert kocsit nem visz fel a tökéhez, csupán egy keskeny, kövekkel erősített gyalogút, jobban mondva lépcsősor. Fölfelé menet zihál a tüdő, kalapál a szív, dolgozik a láb minden izma, hiszen jó százötven méter magasra kell felkapaszkodni. Ott megtelek a putnyon, amelybe átlagosan húsz-huszonöt kiló szőlő fér bele. Kezdődik a leereszkedés. Ha aztán nem vigyáz a bolydogtalan lélek, a súly meglödi a s eszeveszett rohanás következik lefelé, megállás nincs, lehetetlen csak a hegy lábánál, ha addig egyáltalán lábom marad a delikvens, mert ha nem, elterül, mint a gyalogbeka, aztán szedhet össze a szétszóródott fürtöket, ha egyéb baja nem esett. Fialat barátaink — megszámoltam — legalább hússzor, harmincszor tették meg ezt a nyaktörő utat föl és le. Hát ha ez nem különleges kunszt, akkor micsoda?

Főnt a hegyen sem darálni, sem préselni nem lehet, egyszerűen nincs hozzá hely, sem víz, a horodokat pedig amúgy is le kellene hozni, út hiányában viszont az lehetetlen, marad tehát a kémszerű megoldás: lent, a hegy lábánál történik a darálás, majd a masszát stráfkocsik szállítják a pincébe, ott történik a préselés, majd a must elhelyezése. A lefordás és a darálás között azonban van még egy művelet, ami nálunk teljességgel ismeretlen. A putnyokban lehozott szőlőt először egy széles asztalra öntik, férfiak és nők állnak körül, és serény kezekkel válogatják, leszedik az aszúszemeket, külön edénybe gyűjtve a drága kincset, az aszúbor alapját.

Minden műveletet ki-

próbáltam, kivéve a putnyozást. Nem mertem megkockáztatni egy látványos hasraesést a hegyoldalon. Szőlőt szedtem jobbára, s közben hallgattam a beszédet. Mert itt is éppúgy folyik a csacsogás, mint mifelénk, miközben dolgozik a kéz. Azt mondja főttebből egy női hang: — Most ülnek össze. Többen fölkapják a telet: kik és hol és miért? — Hát Gorbacsov, meg Reagan! — Ó, hát persze! Ma van a napja! Nagyon fontos nap! Folytatja a női hang: — Mért nem ment el Nancy Reagannel? — Erre egy borizó basszus a lombok takarásából: — Mért nem ment! — Mert Raisza, vagy ki nek hívják a Gorbacsov feleséget, fiatalabb is, meg szebb is. — Na, azért Nancy is egészen jól tartja magát. — Persze! A sok pomádéval! — Erre megszólal egy gumicsizmás, barnára cserézett kékű, hatvanas ember, csitítva a nevetgélést: — Nem engedem a nőket kritizálni! — Nafene! — horkan fel a basszus. — Hol letél ilyen nagy lovag, csak nem a tengeren? — Pedig ott! — így a csizmás. — Minden tengerész nópárti! Nagy nevetés. Mindenki úgy érti, ahogy akarja. Egy bájos női hang azért megkérdezi: — Azt mondják, nagy kandúrok a tengerészek igaz? — Á, jene! Nekik sincs kettő abból, ami másnál is csak egy! Nagy, csuklódzó röhögés, végighullámszik a szőlősorokon.

Ekkor megint a basszus. — Nem jól csinálják azt a találkozót Izlandon! Tokajit kéne feladni a tárgyaláshoz. Lefogadom, mi-

re kitöltögetnek az utoljait, megegyeznének. Teljes az egyetértés. Mert a tokaji olyan! Közélebb hozza az embereket egymáshoz. Mért is nem gondolnak ezzel azok, akik a tárgyalásokat szervezik? — Mért nem ismerik a tokajit! Újabb téma. Mért nem ismerik? Mért olcsóbb a nyugati boltokban, mint a közepes rajnai, spanyol vagy francia bor? Rossza propaganda! Ha egyszer világhírű, ha egyszer a világ legjobb bora a tokaji, mért tudjuk mégis nehezen eladni a nyugati piacokon? Nagy a konkurencia! Hát aztán? Hol a hiba, ki a hibás, hogy ennyire lecsökkent a tokaji tekintélye? A téma kimeríthetetlen, eltart ebédig. Akkor finom gulyást merget a háziasszony a kis talkákba. Ki az árokarparton, ki a lócán, ki meg a gyepen fog helyet, s kanalazza a levest.

Ebéd után lemegyek az aszúszedőkhöz. Ott tanít meg a kis barna ember a válogatás fortélyára. Lassan csúszik lefelé a nap. Délután megvet köztető meleg volt, de most már finom kis szellők kelnek útra a hegyoldalon, s megborongan az ember. Mire a nap eltűnik a Kopasz mögött, vége a szüretnek. Megölelem Miklóst. Indul a vonatom. Utoljára fordul a stráfkocsi a teli káddal. Látnom, a hegyre fölvidó gyalogút rúcsos aytáját kulcsra fordítja Miklós. Eltelt egy év. Mért itt másféle időszerűség is létezik: szüretől szüretig is egy év. Nem is akármilyen! Tele munkával, szorongással, aggodalommal, mert a szőlő egyike a leg-hosszabb tenyészidejű gyümölcsöknek, ezer baj érheti, mire a putnyiba kerül. De, ha már ott van és olyan jó a termés —

kivált a minősége! — mint az idén Miklósnak is, másoknak is Tokajban, érthető a vidám kurjantás a kocsi tetejéről. Elindulnak lassan, vigyázva, nehogy kilocsanjon a kád. Nézem a menetet. És szomorúság fog el. — Arra gondolok, hogy Tokajban ma már kevesen, nagyon kevesen vannak, akik még vállalják a hegymászást, az embernyűvő küzdelmet a természeti elemekkel, a folyton dráguló vegyszerekkel, fűtővel, napzámmal, és olykor a súlyos ráfizetést is. Nézem a lassan vonuló menetet, és arra gondolkodom, ez a fajta szülőteremtés és szüret ma már kuriózum Tokajban. Valamikor a lakosság többsége itt a szőlőből, a borból élt, meghozta jénysen. Ma legfeljebb 3-4 ember él a borból Tokajban. Azok is hatvanon föléiek. Pap Miklós és a hozzá hasonló az utolsó vérbéli tokaji szőlőtermelők. Elmondhatom, hogy talán egy haldozó művelő lési ágazat és más utolsó lobbanásait látattam. Ezért fog el szomorúság.

Tudom — s reménykedem —, jönnek újak, fiatalabbak, idegenek, vállalkozó szellemű, szőlőszedő emberek, akik szőlőt vesznek Tokajban, föl-másznak a hegyoldalra, teraszt építenek, új szőlősorokat ültetnek, elszántan folytatják a sokszázados hagyományt. Jönnek, tudom, mesélte Varga Gábor bőszőrményi tanár barátom, aki maga is szőlőt termel Tokajban, s bízik a jövőben. A jelen mégis lehangozó: Hegyalja 28 szőlőtermelő településén aránylag Tokajban termelik ma a legkevesebb szőlőt. Befut a vonat. Ablakból hosszan nézek az eltűnő hegy után. Örülök, hogy én még részese lehettem egy igazán tokaji szüretnek...

SZESZÉLYES KÖZÜGYEIM

I. Bébi bankett

Azt mondja az unokám: nagyapa, nem tudnál nekünk egy termet szerezni.

— Termet? Mire az.
— Bankettet rendezünk.
— Az óvodában?
— Igen.

— És milyen alkalomból?
— Azok a kiscsoportosok ismerkednek, akik most lettek nagycsoportosok.

— Na és az óvoda? Ott nem lehet megszerezni?
— Nem férünk el.

— Olyan sokan vagytok?
— Hát, vagyunk vagy húszan.

— De Lackó. Annyitoknak egy játszó is megteszi.

— Hátha csak mi lennénk.

— Miért? Kik lesznek még?

— Jönnek a szülők, a nagyszülők, a rokonok, a névadók, a régi bölcsődések meg a játszótériek, és azon felül még jegyet is árulunk.

— Jegyet?
— Kell a bevétel. Nem lehetünk ráfizetésesek.

— Itt lesz? Csak most nagyon gyengén csordogál. És erre kéne a pénz. Ösztönöznél a begyűjtést.

— Ne haragudj már, de hogy jutott eszetekbe ez a bankettesd?

— Szeretnénk egy kicsit szórakozni.

— Szórakozni?
— Mindig csak a munka, az ingom-bingom meg a táliber, a búj-búj zöld ág, az elvesztett páromat, szóval ez így nagyon egyhangú.

— Értem. És ezért gondoltatok a banketterre. De nem vagytok ti még ehhez kicsik?

— Kicsik? Elmúltunk háromévesek. Amilyen időben élünk, észre se vesszük és húszévesek leszünk. És mi tanultuk, hogy Sándor bácsi — Petőfi — annyi idősen már azt írta: Itt benn vagyok a férfikor nyarában. S különben is szeretnénk hagyományt teremteni.

— Hagyomány?
— Azt, hát nem szép lesz, ha majd iskolásként visszagondolunk gyönyörű gyermekkorunkra. Amikor még felhőtlenül tudtunk szórakozni, örülni az életnek. Erőlt jut eszembe. Nektek voltak hagyományaitok?

— Hajaj, nekünk aztán más se volt.

— Az óvodában?
— Nem. Óvoda az egyáltalán nem volt.

— Hát akkor mi volt?
— Hagyomány. Tudod, sokan voltak gyerekek, s a nagyobbik mindig a kicsire hagyományozta a cipőt, a ruhát, meg ami maradt.

— Terád mi maradt?
— En ráam már semmi. Elhordták az előttem levőket.

— S akkor miben bankettesztél?
— Csak úgy meztől. Az volt a cél. Meg aztán azt nem is bankettesztél.

— Nem?
— Szüreti mulatságnak.

— Szüreti mulatságnak?
— Szép lehetett.

— Nagyon. Mi beugrotunk a szülőskörbe, néhány billingt lekapkodtunk és jött a kerülő. Ha valakit utolért, akkor kezdődött a szüreti mulatság.

— A kerülő? Mi az, hogy kerülő?
— Hát tudod, ti úgy mondanátok, teremő. Felügyelő. Aki vigyáz a rendre. Erőlt jut eszembe: nálatok ez meg van szervezve?

— Tökéletesen. Van karzalag, csak jeggyel lehet bejönni s egyébként is a Pisti apukája rendő, az Andrisé meg munkás.

— Prima. De termet azt nem tudok szerezni.

— Háha. És miért?
— Most vannak a diákmurik. S a bálók minden termet elhappoltak.

— De hát ők miért bálóznak? Ők már öreggek.

— Hozzák képet. Nekünk ők az ifjúság.

— Akkor is. Inkább tanuljanak, dolgozzanak.

— Ugyan, ugyan, édes kis unokám. Hova gondolsz? Arra nincs törvény. Csak a szórakozásra...

2. Tej

Vasárnap reggel van, csíp az idő, a buszmegeállóban kosz, cigarettacsikk, eltépett menetjegy. Egyébként minden ragyog, az ég finom kékje a könnyű pára fölött még selymesebb.

A tejből van viszont már semmi sincs a külső világ-ból. A tejből van zsúfoltság van, ember embert ér, s a hangulatban nincs semmi az ünnepe varázsából.

Sorbaállók a kosárért, aztán sorbaállók a sorért. Megyék, araszolók a három liter tejfel. Erre szokták mondani: úgy mozgunk, mint a csiga. Vagy hogy marxista terminológiát használják: egy lépés előre, kettő hátra.

Üzöm az időt, nézegetek. S aztán feltűnik valami. Sok a férfi. E — mondok magamban — csak értjük a kor szavát. Egyenjogúsodunk, egyenjogosítunk. S akkor látom a pénztárnál: kedves férfitársam kosara tele van üveggel. Nem befőttesel. Sör, sör, sör.

— Itt azt is árulunk — tűnődöm — s úgy kell, hogy legyen, hiszen a pénztárosnő blokkol. — Négy, öt, hat, tíz, számolom s csettintek: nem rossz fejadag.

Attól kezdve figyelem a vásárlói összetételt: a forgalom túlsúlyát a szesz jelenti. Ezért haladunk lassan előre.

Mikor fizetek, megkérdezem a kasszánál: tessék már mondani, itt italt is árusítanak?

— Hát mit gondol? Csak tejet?

— A profilból bátorkodtam azt hisni.

— Ugyan már uram, hol él maga. A tejtől az embernek legfeljebb az önérzete nő. De üresen marad a zseb...

3. Fogadás

A tévében kezdődik a magyar-holland. Elhelyezkedem, várom a nagy eseményt. Jönnek a csapatok, felsorakoznak, laza mozgás, Himnusz, a szokásos ceremónia. Majd a lényeg következik. Ez a riporter közli, hogy a magyar csapat tagjai — s erre az MLSZ elnöke külön megkérte a közvetítőket — ha győznek, 30 ezret, ha döntetlent érnek el tizezer forintot kapnak.

— Ez igen — mondja a feleségem — kilencven perc alatt harmincezret keresni? Az én fizetésemben ez nem is tudom, hány órát jelent.

— Órárt — mondom én — hónapot. De valamit nem jó értesz. Arról van szó, ha győznek.

— Persze, hogy győznek.

— Fogadjunk.

— Egy trauhi, csak a tét kedvért.

A feleségem aztán meggy iskolába, szakkört tart, 120 percet, 30 forint per óra díjjal. En meg nézem a képernyőt és egyre csak azt hallom: „hul itt a labda, hul ott”, aztán a hálóban. A magyar hálóban.

Jön a feleségem és kérdi izgalommal: na, ki nyert?

— En — mondom némi kárörömmel.

— Lehetetlen — hitetlenkedik. Csak így eldobnak harmincezret?

— Nem erről van szó — mondom s komor a tekintetem. Ezeket a fiúkat épp ezzel zavarták meg. Az óamatőr lelkiületük nincs hozzázokva az ilyen durva, egyértelműen kilátásba helyezett anyagi jutathoz. Tesszem azt, ha azt mondják, hogy hajtsatok a Nemzetiért, vagy az éhező afrikaiakért, akkor más a helyzet.

— Győznek?

— Na azt nem. Mert futbalozni azért nem tudnak.

Boda István

A közgazdaságtan követői

Portré a Széchenyi emlékérmesekről

Kevés újság van Magyarországon, amely társadalmi híreket is közöl. A Figyelő című hetilap ezek közé tartozik — igaz, nem a hajdani pletykarovatok hagyományait örzi, a Magyar Közgazdasági Társaság híreit adja közre újra és újra. Az október 9-i számban megérintő sorokat is találunk: a társaság Széchenyi Emlékérmét kiváló te-

vékenysége elismeréseként megkapta Daróczi Lajos, Együd Lajos és Kovács József.

Magas szakmai elismerés ez, az írók József Attila-díjához, a színészek Jászai-díjához, a képzőművészek Munkácsy-díjához hasonlítható. Az alábbiakban rövid portréit próbálunk rajzolni a három kitüntetettéről.

Mindig a pénzügyi pályán

Daróczi Lajost a véletlen vezette arra a pályára, amelyen fokról fokra előre-remelkedett a Magyar Nemzeti Bank Hajdú-Bihar Megyei Igazgatóságának igazgatói székébe.

Püspökkladányban született, apja mesterségét szeretettel volna folytatni, vonzózták a mezőgazdasági gépek. Tízennégy éves volt, amikor a cséplőgép mellett baleset érte: elvesztette a bal karját. Mivel jó tanuló volt (a jó hírű ladányi polgárban), tanárai javasolták számára a középiskolát.

— Debrecenbe kerültem, a Társulati Kereskedelmi Középiskolába, ahol kiváló pedagógusok oktattak bennünket. Külön érdekesség, hogy két évig a tőkés gazdálkodás alapjait sajátítottuk el, majd a negyvennyolcas államosítás után már az új szellemi ismereteket kaptuk meg. Az utóbbi években, a tökéletesítés újabb formáit, a kötvényt, a váltót is alkalmazza a magyar gazdaság, nagy hasznát vették a régi tanulmányok.

— Merre vezetett az út a középiskola után?

— Kitűnő eredménnyel végeztem, ami akkoriban az egyetemre irányítással volt egyenlő. A családi körülményeink azonban nem engedték a továbbtanulást, pénz kellett keresnem. Így kerültem a pénzügyi pályára, amittől azóta sem váltam meg. 1950 júliusában az Országos Szövetkezeti Hitelintézetnél kezdtem, majd ötvenháromban, amikor az Országos Szövetkezeti Hitelintézet beolvadt a Magyar Nemzeti Bankba, én is bankosként dolgoztam tovább. Az idők folyamán betöltöttem itt minden létező munkakört. Hosszú ideig voltam reviszor, időközben elvégeztem a Pénzügyi és Számviteli Főiskolát, majd a reform előkészítésének időszakában, a hatvanas évek elejétől egészen 1967-ig a közgazdasági főcsoportot vezettem. Akkor rövid időre megváltam a banktól.

— Mi volt a válasza oka?

— Gazdasági igazgatónak hívtak a Debreceni Ruhagyárba. 1967 decemberében mentem oda, az új mechanizmus küszöbén,

amikor pezsgésnek indult az egész gazdaság. Nem volt nehéz dolgom, hiszen kiváló munkatársaim voltak, nagyon jó munkásárok dolgoztak a gyárban, a színvonalas termelés mellett igazán jól lehetett gazdálkodni. Ami anyagi eredményt hozott a vállalatnak is, de a dolgozóknak, a vezetőknél is.

— Mégis visszajött a bankba.

— Mégpedig nagyon hamar, hiszen 1968 októberében megkaptam a megyei igazgatói kinevezésemet. Az MNB és a Könyvüparti Minisztérium vezetői egyeztek meg a visszahelyezésemben. Azóta töltöttem be ezt a funkciót, s mindig jól tudtam hasznosítani a ruhagyárban szerzett vállalati tapasztalatokat.

— Daróczi Lajost néhány hete újabb ötéves ciklusra emeltek a vezetésébe. A Magyar Közgazdasági Társaság Hajdú-Bihar Megyei Szervezete.

— Igen, most már a harmadik ciklust kezdem, megfiatalodott vezetőséggel. Úgy érzem, hogy a Széchenyi Emlékérem nem csupán a személyemnek szól, az a szervezett munkáját is elismeri. Különösen büszke vagyok a közgazdaságnak rendezvényeire, amely az idén már tizennyolcadik alkalommal kerül sorra. Olyan ismereteket igyekszünk adni a vállalati közgazdászok számára, amelyek segítenek az országos kitekintésben, a gazdasági folyamatok, a várható változások megismerésében. Ehhez igyekszünk olyan előadókot megnyerni, nem kis szervezőmunka árán — akik nemcsak szakértelmükkel, de személyiségükkel, az általuk betöltött funkció révén is hitelesen tudnak beszélni egy-egy aktuális témáról.

— Miben lehet tovább javítani a társaság munkáját?

— Többet kell foglalkozni a mikro gazdaság problémáival, a fiatalokat pedig még több pályázatot kiírásával kell ösztönözni a publikációs tevékenységre. A szakosztályi munkában törekedni kell a folyamatos fejlődésre.

A mezőgazdaság szolgálatában

Együd Lajos, a Termelőszövetkezetek Hajdú-Bihar Megyei Szövetségének közgazdasági osztályvezetője a szövetség Simonyi úti székházában fogad. Talán nem is találhatunk volna stilisebb helyet a beszélgetésre, hiszen mint kiderült: gyerekkora óta arra készült, hogy a szövetkezetek gazdálkodásával foglalkozzon.

— Hajdúbagason születtem, a szegényparasztsorsát éltem, részese voltam a földhöz juttatás örömeinek, a kezdeti évek kilátásának. Ötvenkétben a híres tanári karral rendelkező Fazekas Mihály Gimnáziumba jöttem, ahonnan ötvenhatban a Mezőgazdasági Akadémiára kerültem. Hatvanban szereztem agrármérnöki oklevelet. Azt az osztályt akartam szolgálni, amelyből jöttem, de nem közvetlenül a föld mellett, hanem szélesebb áttekinthetssel. Ezért kértem magam a debreceni járási tanácsba.

Együd Lajos tevékeny részese volt a mezőgazdaság szocialista átszervezésének, s e munka során igazán előnyre vált származása, könnyen szót értett a parasztemberekkel. Hatvanhétig dolgozott a tanácsnál, akkor a IX. pártkongresszus határozata alapján létrehozott szövetkezeti érdekképviseleti szervhez került, a debreceni és a Debrecen környéki gazdaságok szövetségében lett titkárhelyettes. 1976. január elsejétől pedig — az érdekképviseleti szervezet átalakulása óta — a megyei üsz-szövetség munkatársaként tevékenykedik.

— A parasztsághoz, a földhöz való kötődése természetes a származás ismeretében. De miért éppen a közgazdaságtan mezőgazdasági alkalmazását választotta munkaterületéül?

— Már az akadémián is nagy figyelmet szenteltem az üzemgazdaságtannak. Tanúja voltam, hogyan mű-

ködi szülőfalumban a közös gazdaság, s hittem abban, amit jól megtanítottak velünk: a parasztság boldogulásának nincs más módja, mint az eredményes kollektív gazdálkodás.

— Adott-e segítséget ehhez a munkához a közgazdasági társaság?

— Feltétlenül segített az eligazodásban, az új ismeretek megszerzésében. A szövetség révén igyekeztem mindig továbbadni a vállalatoknak, a gazdaságoknak a legfrissebb információkat, támogatva ezzel az ottani munkát. Abban próbálunk segíteni, hogy gyorsan tudjanak alkalmazkodni a változó körülményekhez.

— Mint a közgazdasági társaság mezőgazdasági szakosztályának elnöke és a tsz-szövetség közgazdasági osztályának a vezetője, hogyan ítéli meg a mezőgazdasági üzemek helyzetét, mit tart az előrelépés legfőbb feltételének?

— Az a véleményem, hogy jogos az üzemek kritikája: a szabályozórendszer megbízhatatlansága miatt tervezhetetlenné vált a gaz-

dálkodás. Ráadásul a gazdaságok jövedelmi viszonyai úgy alakultak az utóbbi időszakban, hogy veszélybe került a kivívott pozíciók megtartása is. Mindenképpen szükség van az eszközellátottság javítására (aminek első jeleit már érzékelhetjük), és legalább ilyen fontos a szakképzettség általános színvonalának emelése. Csak úgy tudjuk javítani az élő- és holtmunka hatékonyságát. Az elmondottak mellett elengedhetetlen a belső anyagi érdekelttség megteremtése, olyan ösztönző rendszer kidolgozása az üzemekben belül, amelynek hatására az egyén a vállalat érdekében növeli a teljesítményét.

— Hogyan fogadta a megítéző elismerést?

— A Széchenyi Emlékérem arra kötelez bennünket, hogy Széchenyi gondolata szerint éljünk: Minden ember annyit ér, amennyit használnál. Azt tartom a legfontosabbnak, hogy ne csak beszéljünk, de a mindennapi cselekedeteinkkel is szorgalmazzuk a jó ügyeket. A magam területén igyekszem ezt megvalósítani.

Viszonylag jól számolt...

Kovács József, a Hajdú Megyei Állami Építőipari Vállalat gazdasági igazgatója „nem maradt a kaptafánál”. Amit szó szerint kell érteni, hiszen a cipőfelsőrész-készítő apa hamar bevonta a mindennapi munkába a hét gyermekét számláló népes család fiútagjait. Olyannyira, hogy csak egy apró véletlen akadályozta meg Kovács Józsefet a szakmai bizonyítvány megszerzésében.

— Viszonylag jól számoltam, így némi tanácskozás után a közgazdasági technikumba iratkoztam be. Onnan pedig a közgazdasági egyetemre mentem.

— Csak ilyen egyszerűen? — kérdeztem, kicsit részletesebb vallomásra ösztönözve a gazdasági igazgatót, aki láthatóan idegenkedik a személyéről szóló beszélgetéstől. Mondja is: „sosem szerettem a nyilvános szereplést”.

— Valóban egyszerűen ment, mert a középiskolásoknak rendezett Rákosi Mátyás tanulmányi versenyen jó helyezéseket értem el. Szisztikából és matematikából döntőbe jutottam, könyvtelből pedig megszereztem az országos második helyet. Ez elég volt az egyetemi felvételhez.

— Közgazdászként hol kezdte a pályafutását?

— Már az egyetemi évek alatt szerződést kötöttem az Állami Biztosítóval, így végzés után a budapesti XXII. kerületi fiókba kerültem, előbb beosztottként, majd helyettes vezetőként. Innen az I. kerületi fiókba helyeztek át, ugyancsak vezetőhelyettesnek.

— Mikor jött haza, Debrecenbe?

— Pesten albérlésben lakunk a feleségemmel, aki egyébként szemínáriumi társam volt az egyetemen. Gyerekként születtem, nem maradtam ott, a biztosító pedig nem tudott lakást adni. Három testvérem itthon az építőipari vállalatnál dolgozott, őket mondták, hogy szívesen fogadnának itt. Amikor 1961-ben az egyik építésvezetőként ügyvitelvezetőként elkezdtem dolgozni, az első oklevél közgazdász voltam a cégnél.

Kovács József látványos karriert futott be, bár ez a kifejezés nem nagyon illik az egyéniségéhez. Az viszont tény, hogy a vállalati ranglétrán gyorsan haladt előre: előbb fővezető lett, majd osztályvezetőként irányította a belső ellenőrzést, hatvanötben pénzügyi osz-

tályvezetőnek nevezték ki. 1970. január elsejétől pedig mind a mai napig a vállalat gazdasági ügyeinek legfőbb felelőse, előbb főkönyvelőként, majd gazdasági igazgatóhelyettesként, 1978-tól gazdasági igazgatóként. Közben már az ágazat egészében elismert közgazdász-ként tartják számon, minisztériumi bizottságok, munkacsoportok állandó résztvevője.

— Ha valaki feljebb akar emelkedni a saját munkaterületén, nem akar a szűkebb feladatokat vállal, amihez persze többletenergia is kell. De a befektetés megtérül — mondja szinte magyarázkodóként. Hogy valóban és szerint élt, azt egyetlen példa is jól mutatja. Amikor revizorként műszaki végzettségű beosztottjai voltak, elhatározta, ő is megszerzte az építőipari alapismereteket — beiratkozott hát az építőipari technikumba, esti tagozaton szerzett újabb értségi bizonyítványt a közgazdász-oklevél mellé.

— A Hajdú Megyei Állami Építőipari Vállalat a szűk estendőben is megállja a helyét, eredményesen működik akkor, amikor a társvállalatok a talponmaradásért küzdenek. Mekkora szerepe van ebben a gazdasági igazgató-nak?

— Eredményt csak közös munkával lehet elérni, szétválasszal a legjobb fejeket összejuttató vállalat is tönkrel mehet. Nekem legfeljebb annyi az érdemem, hogy az adott gazdasági környezetben azokat a fejlesztési változtatásokat próbáltam ajánlani a vállalat vezetőinek, amelyek a napi érdekelttség mellett a várható hosszabb távú tendenciákhoz is igazodtak.

— Segített ebben a közgazdasági társaság is?

— Azokat az előadókat hívjuk meg — mondja a hetvenes évek elejétől vezetői tagként, 1973-tól az ipari osztály, 1982-től pedig az építőipari szakosztály elnökeként tevékenykedő Kovács József — akik nemcsak jól ismerik a gazdaság egy-egy részterületének általános helyzetét, a bekövetkező változásokat, de a belső összefüggésekről, fejlődési irányokról is képesek adnak a hallgatóságunk. Ez nyilvánvalóan segít a szakmai műveltségünk gyarapításában, de segít a mindennapi vállalati munkában is.

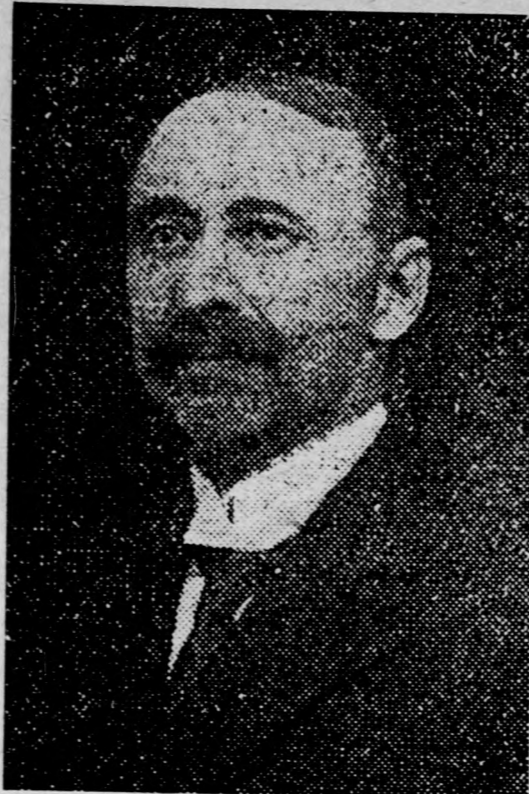
Görömbölyi László

A Hortobágy hasznosításának kérdése

Béky Albert (1869–1956)

Debrecen mezőgazdaságában kulcsszerepet játszott a legnagyobb magyar pusztá, a Hortobágy... a Tisza szabályozása előtt a marhatenyésztés számára jobb és biztosabb legelőt szolgáltatott, mint ma, azt az illető vidék gazdái igen jól tudják. Azonban gát vetetvén a vizek szétterülésének, a Hortobágy természetesen visszafeljődött, és ma határozottan rosszabb helyzetben van, mint a Tisza-szabályozás előtt; amint ez egyáltalán a székes természetű legelőkre és „kaszálókra” általánosságban kimondható — írja *Kvassay Jenő* a XIX. század utolsó évtizedében. Már a *Hortobágy* c. napilap 1863-ban — több számában — foglalkozik a Tisza-szabályozást követő szikesedés kérdésével. Érvek, ellenérvek csapnak össze, mindenki igazolni látja elképzelését. Ez a kérdés hosszú évtizedekig nem jut nyugvópontra. (Más vonatkozásban talán még napjainkban sem.)

Számos szakember vetette papírra elgondolásait, melyet egyedüli biztos megoldásnak tekintett. A Hortobágy jobb hasznosításának problémája elemi erővel jelentkezett az első világháború után, amikor jelentős változás következett be a mezőgazdaságilag megművelt területek nagyságában. Az Alföld gazdálkodásának belteresebbé tételében olyan alapvető gazdaságpolitikai tanulmányok születtek, mint *Kaán Károly*: *A magyar Alföld* (1927). Az Alföld problémája (1929). E munkákban is kiemelt szerep jut a Hortobágyaknak. Magáról a témáról, annak történetéről egy hosszabb tanulmány készült a *Deri Múzeum* évkönyve számára. A Hortobágy hasznosításának kérdése nagyon összetett. Ennek bizonyosságul szolgáljon az a sok szakember, aki ilyen vagy olyan módon hangot adott véleményének. Elegendő, ha csak a talajtán, öntözés, szántóföldi növénytermesztés, rét- és legelőgazdálkodás, állattenyésztés művelőire gondolunk. De bővite-

ni lehet a kört pl. az erdészet szakavatott képviselőivel is. Ennek kapcsán tekintjük át *Béky Albert* javaslatát, aki kétszeresen is érdekelt abban, hogy sorozatunkban megemlékezzünk róla: 1. mint kiváló erdészeti szakember, éveket töltött Debrecenben, az erdőgazgatóság vezetőjeként, 2. a sokoldalúsága feljogosította arra, hogy foglalkozzon a Hortobágy hasznosításával is, amiről számos írása jelent meg az 1930-as években.

„Egy korona jövedelem”

Mindenekelőtt vessünk pillantást néhány írásra, tanulmányra, ami „pártatlanul” kereste a megoldást. *Balkányi Béla* a *Huszádik Század* hasábjain kifejti, hogy a XX. században a félnomád gazdálkodás már nem illő Debrecen határában. A jövedelmesebb hasznosításra az adta meg az első lökést a XIX. század utolsó évtizedében, hogy a jobb kihasználással megoldódik a város pénzügyi helyzete. Az általános mezőgazdasági irányelveknek másodlagos szerep jutott. A modernizálás ellenzőinek érvei között szerepelt: az ősi jog, a természeti viszonyok, az országos állattenyésztési érdek. A 42 ezer kh legelő viszont Debrecen határában — az 1910-es években — az állami adó és a szabályozási költségek levonása után alig hozott egy korona jövedelmet kh-anként a városnak. Külön hasznosítási bizottság létesült, amely elsőként a tulajdonjog kérdését szeretné volna tisztázni. Magoss György városi főügyész — kizárólagos és korlátlan tulajdonjog a városé — jelentését, s érveit elfogadja a hasznosítási bizottság is. Az ellenérvek között szerepel, hogy a területet csak legelőként lehet használni. Erről részletesen írt *Ecsedi István*: *A Hortobágy pusztá természeti viszonyai* (Szeged, 1908). Az első hasznosítási tervet — elfogadva a Debreceni Gazdasági Egyesület 1903. szept. 6-i közgyűlésén — állattenyésztési érdekekre hivatkozva elutasítják: a

szántóföldi természetűre szánt 10 ezer kh „kijáratását”. Nem sikerült meggyőzni a debreceni gazdákat arról, hogy az „öshonos”-nak tekintett magyar szürkét nem feltétlen szükséges nagy kiterjedésű legelőn tartani. *Sperker Ferenc* a *Köztelek* hasábjain kifejti, hogy magyar ökröt jól ápolt, szakaszokra osztott legelőn is lehet nevelni. Igen ám, de ehhez mindig viruló, bő termést adó legelőre is szükség lett volna. Ehhez még olyan alapvető kérdést is meg kellett oldani, mint az öntözés. A megoldáshoz hiányzott az elegendő pénzforgás. Mindent egybevetve a legeltetés — csak látszatra volt olcsó — többbe került, mint a takarmánytermesztésre alapozott állattartás.

Amint már említettük, az alföldi gazdálkodás megújításának igénye különösen kidomborodott az első világháború után. A hasznosítás körüli huzavona továbbra is gátat szabott mindennemű megvalósulásnak. A *Debreceni Szemlében* *Biró János* — a kor kiváló legelőgazdálkodási szakembere — az 1920-as évek végén újólag számba veszi az érveket, ellenérveket. A város felkérte egy helyszíni vizsgálat elvégzésére 1924 nyarán. A jelentésében leszögezi, hogy Debrecen város aggálya nem alaptalan. Véleményéből kilálglik, hogy személyében elsősorban állattenyésztési szakembert tisztelhetünk. A jelenlegi írásunk terjedelmi korlátai nem teszik lehetővé, hogy ezzel részletesen foglalkozzunk.

30–40 kg évi hozadék

Béky Albert Debrecenben eltöltött éveit alatti érdeklődéssel fordult a „nagy pusztá” problémái felé. 1931-ben megjelenik tollából a Debrecenben kiadott *Utmutatás az Alföld fásításának munkájához* c. könyve, amely első kiadása négyezer példányban még abban az esztendőben elfogyott. Még további két kiadást ért meg. A fásítás taglalása — *Tikos Béla* is foglalkozott vele — önkéntelenül is a felszínre hozta a 130 ezer kh nagyságú, összefüggő terület hasznosításának minden rendű, rangú problémáját. Mint kitűnő erdészeti szakember, az ő véleményét sem szabad véka alá rejtteni. A *Köztelek*ben írja cikkeit a hasznosítás ügyében, melyekre azonban nem késik a válasz a helybéli gazdák részéről. Az elképzelésében a 130 ezer kh-ból 30 ezer a „hagyományos szolgálatában” maradt volna, míg 100 ezer kh-t művelés alá fogtak volna. Mégpedig hétezer család betelepítésével egyetemben. Példaként lebeg előtte *Szeged* városa, ahol a sívó homokon virágzó mezőgazdasági kultúrát teremtették. A megoldás kulcsát tehát az öntözésben — keleti és nyugati csatorna — és a benépesítésben látta. Abban az időben 1 kh földnek csak 30–40 kg búzának megfelelő értékű évi hozadéka volt. A benépesítés mellett a török kor előtti állapotot vonultatta fel, amikor 16 falu virágzott e vidéken. A 39 ezer kh városi legelőből 20 ezer mezőgazdasági hasznosítása a gazdák ellenállásán megüszült. Így 1935-ben újra napirendre került. A város 8–10 ezer kh-ra csökkentette a hasznosítandó területet, de ezt is leszavazták. Arany Sándor azon a véleményen volt, hogy kémiai talajjavítás szükséges, pl. meszesítés, digózás, amti osztott Béky Albert is, sürgetve a kormányt a Hortobágy kérdésének megoldására. *Jóna István* debreceni gazdálkodó is hallatta a hangját. Egy cikkben válaszolt *Béky* javaslatára, leszögezve, hogy a falutelepítés csak merő romantika.

S az sem állja a helyét, hogy a terület egy-negyede javítás nélkül is jó szántóterület, kétnegyede kisebb, egy-negyede viszont nagy költséggel tehető termővé. „...arra kérek minden jó magyar embert, a telepítési kérdésből kapcsolja ki a Hortobágy szikesnek a telepítését, és ne bántsa a debreceniek közlegelőjét, amelynek hivatása volt a múltban, hivatása van a jelenben, és hivatása lesz a jövőben” — fejezte be cikkét *Jóna István*.

Még az 1940-es évek elején is foglalkoztatta Béky Albertet a Hortobágy, megmaradva korábbi véleményén. Az ellenvélemények nem tudták igazának elvetésére rábírní. Mindenesetre — történelmi távlatból szemlélve — hiú ábrándnak tűnik elképzelése, jóllehet az ellenkezőjéről sem bizonyosodtunk meg.

Béky Albert 1869. december 9-én született. Tanulmányai befejeztével *Bedő Albert* — szintén kiváló erdész szakember — hívására állami szolgálatba szegődik. Hosszú ideig tartózkodott Erdélyben, majd az Alföldre kerül. Közben Szászsebes, Miskolc az állomáshelyei. Utolsó, de legértékesebb munkáját Debrecenben fejté ki. Alapvető munkáját is itt veti papírra. Kétszáznál több cikket írt, amelyből jó néhány más területről merítette témáját: pl. kertészet, gyümölcsstermesztés, szakoktatás stb. Szívesen közölte írásait a *Köztelek*, *Tiszántúli Gazdák*, *Erdészeti Lapok* stb. Szakirodalmi munkásságát a sokoldalúság jellemezte. 83 évesen az MTA odaítélte neki a tudományok doktora fokozatot. Életében jó szolgálatot tett az Alföld fásításának, amelyről 1923-ban született törvény. Ami követendő nála: a természetet tartotta legfőbb tanítómesterének. Személyében az elmélyült szakismeret és a mély humánus szerencsésen ötvöződött. 1956. október 26-án távozott az élők sorából.

Surányi Béla

Spirálködök — extragalaxisok

A Tejútrendszer létezéséről, főleg *William Herschel* munkája nyomán, már a 18. század végén tudomást szereztünk. Kézenfekvő volt a kérdés: „csillagvárosunk” alkotja-e a Világegyetemet, vagy vannak rajta kívül eső objektumok is. Egyébként a csillagászok többsége még századunk elején is azt gondolta, hogy a távcsövekben látható csillagok és ködök mind ugyanahhoz a csillagrendszerhez tartoznak, mint a Nap. Pedig *Immanuel Kant* 1755-ben megjelent híres munkájában már azon a véleményen volt, hogy a teleszkópokkal megfigyelhető spirális, elliptikus és irreguláris objektumok nagy része Tejútrendszerünkön kívüli, azaz extragalaktikus csillagrendszer: milliárdnyi csillag összeolvadó fénye jelenik meg számunkra diffúz ködfoltként. Több mint 150 évek kellett azonban elteltéig addig, amíg műszereink alkalmasak lettek *Kant* elképzelésének végleges igazolásához.

A döntő változást századunk óriástávcsövei hozták. Segítségükkel a közeli extragalaxisokat csillagok, csillaghalmozatok, világító- és sötét ködök együttesévé bonthattuk. Szembeötlően látszanak rajtuk kívül a Tejút saját csillagai, vízcspekkehez hasonlóan elszórvva az extragalaxisok képén. Már az utóbbi évtizedekben készült felvételek szemlélése is azt a benyomást kelti, hogy a galaxisok sokkal messzebb fe-

szenek tőlünk, mint az előtér csillagai, de még a századforduló táján készült képek is sokkal kevésbé voltak tökéletesek. Ez a körülmény is magyarázza, hogy sokan még 1920-ban is a „spirálködöket” Tejútrendszerünk viszonylag szerény tagjainak tekintették.

objektum jóval a Tejútrendszer határain kívül fekszik, tehát léteznek extragalaktikus csillagrendszerek is. Azóta már igen sok extragalaxis távolságát mérték meg különféle módszerekkel. Az extragalaxisokat többféle módon jelölik meg. A közeli, feltűnően fényes rendszereknek általában speciális neve van, esetleg utalással a csillagképre, amelyben található. A közepesen halvány rendszereket katalógusaink külön-külön meg lehetett figyelni az egyes csillagai, vízcspekkekhöz hasonlóan elszórvva az extragalaxisok képén. Már az utóbbi évtizedekben készült felvételek szemlélése is azt a benyomást kelti, hogy a galaxisok sokkal messzebb fe-

KÁPOSZTAKRÓNIKA

A magyar „fakanálforgatók” sokféle jóízű ételt tudnak készíteni az emberiség egyik legrégebbi zöldségféléjéből, a kaposztából, különösen téli víz idején. A nagy kövek súlya alól, jellegzetes illatú levéből előkerül az ősz során beérett, savanyított kaposzta, arra várva, hogy a fazékban jótájtá hússokkal „léphessen házasságra”.

A kaposztát konzerváló, felsőes izzó savanyítás módját a régi rómaiak fedezték fel, mégpedig véletlenül, ha hinni lehet az arról szóló leírásoknak. Az egész Európát hatalmuk alatt tartó római légiónok vonulásának elmaradhatatlan kísérői voltak azok a szelekre, amelyeken az utánpótlást, többek között a fahordókba rakott fejcs kaposztát is szállították. Az úttalan utak hepehupái gondoskodtak arról, hogy a kaposzta öszerázódjék, levet erresszen, és erjedésnek induljon. Eleinte romlottnak hitték a kaposztát, csak később jötték rá a pompás ízére. Sokáig úgy vélték, hogy a különleges íz kialakulása kizárólag a „kocsiztatás” elvetkezésére. A katonák előszórállásának is lakos-ság kíváncsisága is feltá-

madt a savanyú kaposzta iránt, amit „házilag” eleinte úgy készítettek, hogy káposztáshordókkal megrakott szekereket körbe-körbe jártattak a városok nagy kövekkel kirakott utcáin. Aki nek nem telt kocsiira és lóra, az háttára akasztott putnyiban rendszeresen napi „sétára” vitte a kaposztát. Állítólag egy lusta római rabszolga jött rá arra, aki gazdája éberségét kijátszva ledobta a putnyont, és lefeküdt mellé az árnyékba, hogy a kaposzta magától, szaladgálás nélkül is megerjed, csak jó erősen le kell nyomkodni a putnyonban vagy a kádban.

„Annak a rómainak, aki kaposztát termeszt, saját patikája van” — vélte *Cato*, az ókori bölcs. A kaposztából kinyomott lével véraláfutásokat és fekélyeket borogattak. A kevés ideig főzött, cukrozott kaposztalet székrekedés, a sokáig forralt főzetet pedig hasmenés ellen javasolták. Az idő előtti kópaszkodást a fejre kötözött nyers kaposztalevéllel igyekeztek elkerülni (hogy milyen sikerrel, arról nem szól a krónika). „A szertelen ivás felidézte csömört” kaposztalevessel üzték el, ami a mai napig is szokásban maradt, gondoljunk csak a jéglekorhelyesekre.

Napjainkban a fedőleveleitől megtisztított kaposztát — a torzsa eltávolítása után — csikokra szeletelik, majd 2–3 százalék sót adva hozzá rétegenként betaposnak a kádba, hogy a közötte lévő levegőt eltávolítsák, és a kaposzta levét kinyomják. Ízesítésre birset, tárkonyt, kaprot, babérlevelet, fűszermagokat, fekete borsot stb. használnak — vidékenként változó összetételben. Az erjesztést egyébként „ingyenmunkások”, baktériumok végzik, ennek során 1–1,5 százalék tejsav keletkezik, ami az eltartást biztosítja és a kellemes ízt kölcsönzi.

Anélkül, hogy kétségbe akarnánk vonni a kaposzta fentebb említett sokféle jótékony hatását, tudományos tárgyilagossággal azt szögezzük le, hogy a kaposzta jelentős mennyiségű — különként 150–300 milligramm — C-vitamint, valamint B₁- és B₂-vitamint is tartalmaz. Kellemes íze mellett ez teszi még fontos népelelmezési cikké, különösen a vitamin-szegény hónapokban.

Képünk: a kaposzta betakarításáról készült (KS)

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD IDŐS KORBAN

3. Még egyszer a táplálkozásról

A második részben kifejtett gondolatokat folytatva jegezzük meg, hogy az emberi szervezetnek — az idős emberek szervezetének is — szüksége van a fokozott vitamin-ellátásra.

A VITAMINOK szerepe, hogy egyes életfolyamatainkat szabályozzák, és szervezetünknek bizonyos védőhatást biztosítsanak. Hiánybetegségekhez vezet, ha nem jut be a szervezetbe kellő mennyiségű vitamin, vagy felszívódását valami akadályozza.

Nem hisszük, hogy bántó lehet az emberre annak tudata, hogy az orvosi kutatásokban nagy szerepük van a kísérleti állatoknak, hiszen segítségükkel az embert fenyegető veszélyeket igyekszünk elhárítani. Ilyen állatkísérletek folynak az öregedéskutatással kapcsolatban is. Ezek a kísérletek azt igazolják, hogy a tartós vitaminhiányt a kísérleti állatok idő előtti, nagyfokú öregedése követi. Ugyanígy tapasztalatokat kapunk az emberi öregedés kutatása során is. A vitaminhiány nagymértékben gyorsítja az öregedés folyamatát, és a szervezet korai és kóros öregedéséhez vezet.

A vitamin elsősorban természetes forrása mindennapos táplálkozásunk. Idős korban természetesen fontos, hogy friss gyümölcsök, saláták, főzelékek rendszeres fogyasztásával hozzájussunk szervezetünk a szükséges vitaminokhoz. Nyáron ez egyszerű, télen azonban nagyon nehéz a test vitaminigényét kellő szinten kielégíteni. És nemcsak nehéz, de általában drága mulatság is, nem az öregek, a nyugdíjasok közismerten lapos pénztárcájához való. De amit lehet, tegyünk meg egészségünk megőrzéséért. Keressük a legpraktikusabb, legolcsóbb megoldásokat. Ilyen lehet a gyümölcsle, vagy az olcsóbb zöldfűszerele, például a sárgarépa például könnyen beszerezhető a legzárabb télen is. Megreszelve, citrommal ízesítve elsőrendű vitaminforrásunk lehet. Közismerten sok C-vitamint tartalmaz a sárgarépa káposzta és a csipkebogyó is.

De ha minden köztél szakad, vagyis az említett módokon sem jut a szervezetünk elegendő vitaminnal, végső megoldásként a gyógyszerként árusított gyári vitaminkészítményeket is igénybe vehetjük, de a helyzetnek megfelelően, orvosi, patikusi tanácsok alapján.

AZ ÁSVÁNYI SÓKNAK is fontos szerepük van táplálkozásunkban. Ha jól megválasztott étrend szerint táplálkozunk, szervezetünk megkapja a szükséges ásványi anyagokat, külön gond tehát nincs velük kapcsolatban. Kalciumot, foszfort, vasat, jódot és egyéb fontos ásványi anyagokat tartalmaznak élelmiszereink közül a tej, a tejtermékek, a tojás, a húsfélék, a zöldségek, a gyümölcsök, a gabonamagvak és a hüvelyes főzeléknövények. Ételeinket álta-

lán megfőzve fogyasztjuk; a konyhasó ezáltal kerül szervezetünkbe. De óva intjük különösen az idősebbeket a túl sós táplálkozástól, mert ezzel fokozott folyadékfogyasztás jár, ami megterheli a szívet, az érrendszert és a kiválasztó szerveket. Gyakori ellenérv, hogy izletlen marad az étel, ha elpóroljuk belőle a szokásos mennyiségű só egy részét. De a szakácsok, a háziasszonyok leleményesek, ismerik azokat a konyhatechnikai eljárásokat (pirítás, fűszerezés párolás), amelyek alkalmazásával szerényebb sózás esetén is izletes az étel.

A FOLYADÉKFOGYASZTÁS RÓL néhány mondat. Testünknek kétharmada víz. Ez a víztartalom párolgás, izzadás révén és egyéb okokból csökkenhet; a hiány visszapótlásáról gondoskodni kell. Ez a gondoskodás általában nem tudatos tevékenység. Ösztönösen nyúlunk a vizespohár után, ha befejeztük az étkezést, de már előbb, ételenket megválogatva is hozzájutunk a szükséges vízmennyiség egy részéhez például leves formájában. Más élelmiszerek víztartalma is figyelemre méltó. (kenyér 30-40, hús 70, burgonya 75, hal 80 százalék).

Az egészségesebb ember vízfogyasztása maga a szervezet szabályozza. De vannak betegségek, amelyek gyógyításához szükség van a fogyasztható folyadék mennyiségének meghatározására, magyarán a vízfogyasztás korlátozására.

ALKOHOL. Jogos, hogy gondolatmenetünk következő állomása az alkoholfogyasztás legyen, pontosabban az, hogy jó szívvel óvjuk az egész társadalmat, de különösen a gyerekeket és törekény öregjeinket az alkoholos ártalmaktól. Nem arról van szó, hogy isten ellen való vétek minden korty bor vagy sör elfogyasztása. Ha az orvos külön nem tiltja — ahogy mondani szokás —, váljon egészségünk az az egy pohár. De lehetőleg ne több. És főként nem tömény ital (pálinka, rum és társai).

A KÁVÉFOGYASZTÁS RÓL ugyanezt lehet elmondani. Egy-két adag naponta élénkítő hatású lehet. De ha szabad, ehelyett inkább a teát ajánlanánk. A teát, amely ugyanazt a koffeint tartalmazza, mint a kávé, ugyanúgy élénkítő hatású, sőt egyéb értéktől, szívünködést javító, veseműködést szabályozó anyagokat is tartalmaz, például teofilint, teobromint.

Táplálkozási tanácsaink végére értünk. Nem terjednek ki ezek a tanácsok minden elképzelhető esetre, sőt nem is egyformán tudja hasznosítani minden ember. Ezek az ajánlások általában egészséges emberekhez szólnak, s csupán abban térnek el a mindenkire vonatkozó tanácsoktól, hogy amennyire lehet, figyelembe veszik az érdekeik magasabb korát.

(folytatjuk)

Nappali otthonná is nőhet az MGM nyugdíjasainak tanyája

A faipari gépműhelyben méretre vágják a hozott anyagot (Köszeghy György felvétele)

Több mint ötszázán

A Magyar Gördőücsapágó Művek egyik szakszervezeti alapszervezete működik itt, a nyugdíjas szb.

Idős férfi alkudozik éppen: mindenáron át akar iratkozni ide. Akiket unozol, hogy fogadják: volt munkatársai. Van, aki hajlana is rá, de szabályt nem szeghetnek, kivételt nem tehetnek. Aki nem az MGM-ből ment nyugdíjba, azt nem tekintik az MGM nyugdíjasának, jól-lehet, korábban ott dolgozott.

A szigorúságot indokolja a szakszervezeti tagokat megillető sok kedvezmény, segítség.

520-540 körül ingadozik mostanában a tagdíjfizető nyugdíjasok száma Közülük négyszázzal rendszeresen találkoznak: vagy egyik, vagy másik összejövetelen. Nem mondható alacsonynak ez a megjelenési színvonal. A klubnapokra százan, százhuszsan jönnek el. A kirándulásokra — amint már említetttem — 44-en.

Az itteni szakszervezeti tagság toborzásának időpontja és színhelye általában a vállalati nyugdíjasbúcsúztató ünnepség. Évente kétszer szokott lenni, de ettől el is térhetnek, igazodva a nyugdíjba menők kisebb vagy nagyobb számához. Ha együtt van 40-50 új nyugdíjas, megrendezi a búcsúztatót. Az idén például már a harmadik is megvolt.

Kitűnő alkalma ez a szakszervezeti átjelentésnek, kár volna elszalasztani.

Segélyek

A szakszervezeti munka a tagság életkorához és nyugdíjas létehez igazodik. Ebben a korban bizony gyakori a betegség. A látogatás ilyenkor nemcsak illendőség dolga. Felfér a segítség egy kis pénzben, egy kis házimunkában.

A nyugdíjáslet pedig elsősorban azt jelenti, hogy a tagság fele nagyon szerény körülmények között él, 3000 forint alatti nyugdíjából. A januári felmérés szerint 95 a hetven éven felüliek száma, nyugdíjuk átlaga még alacsonyabb, hiszen hosszabb ideje van kitéve járandóságuk az értékcsökkenésnek. Csak az érdekesség kedvéért jegyezte meg Szilágyi József, az szb választott titkára, hogy a náluk nyilván tartott legmagasabb nyugdíj valamivel több hétézer forintnál. Gyakorisága pedig a fehér hollóhoz hasonlít.

Ezek a körülmények egyértelműen indokolják, hogy a szakszervezeti munkában a segélyezés van az első helyen. Nyolcvanezer forint körül van a rendszeres segélyezés összege. Ennek forrása a befizetett tagsági díj egy része. De a vállalat dolgozói egy kommunista műszakot is teljesítenek a nyugdíjasok felsegélyezésére. Az idén 216 000 forintot tudtak így elosztani.

Kellemes és hasznos

A gondok nagyok, mégsem volna méltó, ha a segélyezésben merülne ki a szakszervezeti munka. Van az szb-nek kulturális bizottsága is. A könyvtárból 600 kötet kölcsönözhető. Esetenként filmet bérelnek a Mozi-üzemi Vállalattól, és levetítik. Szakkörük van a kézimunkázóknak, a kertbarátoknak. Két műhely segíti a barkácsolókat.

Itt egy néhány mondat erejéig érdemes megállni. A barkácsolás egyrészt kellemes szórakozás, önmegvalósító tevékenység, másrészt azonban rideg szükségsszerűség is. A korrall hanyatlak az

ember munkabírása, egyre több szolgáltatást igényelne, ha meg tudná fizetni. Vagy gépi segítség kéne a ház körüli tennivalókhoz. De arra már végképp nem futja. Ezért jó itt ez a műhely. Két szakmunkás — Szabó István és Szunyog Sándor — irányításával folyik a munka. Csak anyagot kell hozni, szerszám van. Nem a lételátó pontosságával sorolom fel a berendezést, de érdemes megemlíteni, hogy van a famunkához szalagfűrész, asztali köszöru, satupad, három gyalupad; fémpunkákhoz satupad, gyorsdaraboló, bakköszöru, asztali fűrőgép, esztergápad és marógép. És hogy el ne felejtsem: jól felszerelt szerszámraktár.

Elgondolás vagy terv

Mindenki állítja, jó hangulat jellemzi a klubnapokat. Minden hónap első hetében van ilyen összejövetel. Műsorát a kulturális bizottság szervezi. De nem megveendő az sem, hogy jó alkalom a beszélgetésre. Előkerülnek a batyuk, szüret táján musztal kínálják egymást. Csendesen nótáznak is, de ennek nincs köze ahhoz, hogy az a must olykor-olykor már erjedésnek indul.

Amire már többen is beszéltek a szakszervezeti bizottság készíti el a kirándulások tervét. Az idei nevezetesség az volt, hogy három napot tölthettek a Duna-kanyar szép helyein: Leányfalun, Visegrádon, Esztergomban. De az egynaposok is szép úticélok fémjelzik: Eger, Jászberény, Budapest, Pusztaavacs, Szarvas.

Vannak aztán olyan találkozók, amelyek jóformán nem is szerveznek. A tagság például — mert ilyen is van — névnapokat is szokott tartani. A magányosok itt szilvesztereznek. Ötletszöru a szalonasítás, de húszan, harmincan is beszélnek.

Van olyan elgondolás, talán tervnek is lehet mondani, hogy még rendszeresebbé tesszik az együttléteket ezen a nyugdíjastanyán, s azok számára, akiknek ez rendkívül fontos lehet, nappali otthont szerveznek. (Ha ragaszkodunk a hivatalos nyelv gyermeknek sikerült elnevezéséhez: öregek napközi otthonát kell mondanunk.) Szintén az MGM nyugdíjasainak szájuk. Talán nincs is még ilyen vállalati jellegű intézmény.

Abban a reményben búcsúztunk el, hogy nem túlságosan sok idő múlva a megnyitón találkozunk.

Kovácsvölgyi Sándor

Baj, hogy hamarabb születtünk?

Polgárról kaptuk a következő levelet. Petneházi István nyugalmazott szociálpolitikai és gyámügyi főfeladó írását. (Petneházi István korábban gyakran jelentkezett lapunk hasábjain Polgárnak és környékének életéről szóló tudósításaival.) Legutóbb szeptember 20-án volt szó a Napló nyugdíjasrovájában arról, hogy a nyugdíjak emelése nem tartott lépést az élettel, az árák emelkedésével — írja. — Csak egyet lehet érteni Dóró Lajos soráival, hogy a múltban ki kellett bírni a rosszabb munkafeltételeket is. Ráadásul gyakran alakult úgy, hogy vasárnap vagy más ünnepen is szolgálatba kellett menni, vagy társadalmi munkára vártak bennünket. Hűséggel és becsülettel dolgoztunk, leirhatom ezt dicsekvés nélkül is. Csak hogy 70 éven túl már nagyon meg lehet érezni, hogy csökkent a nyugdíjunk vásárlóereje. Vagyis az árák sokkal nagyobb százalékkal emelkedtek, mint a nyugdíjak. A további romlásnak gátat vet a kormány intézkedése, amely az áremelkedések arányában szabta meg a 70 éven felüliek nyugdíjának emelését. De az eddigi értékesítkezést ez sem felelteti. Így aztán könnyen előállhat az a helyzet, amit az említett levél írja közül: 1500 forinttal kap kevesebb nyugdíjat, mint volt munkatársa, aki hasonló munkakört töltött be, és most ment nyugdíjba 55 évesen.

Es azet nem egyedi, korosztályunk általános gondja. Miért baj az, hogy hamarabb születtünk? Hetvenen túl már nemigen vannak nagy tervek az embernek. Csak élni, ameddig a természet rendeli. Élni, ha nem is gond nélkül, de lehetőleg kevés gondal.

Nyugdíjkedvezmény egyes kitüntetések után

Az MTI jelenti: A Minisztertanács rendelete értelmében a Magyar Szabadság Erdemrenddel és a Munkás-Paraszti Hatalomért Emlékéremmel kitüntetettek nyugdíjuktól havi összege 1986. november 1-jétől nem lehet 6000 forintnál kevesebb.

A rendelet hatálya lépésekor már nyugdíjban részesülők nyugdíját, ha az 6000 forintnál kevesebb, 1986. november 1-jétől erre az összegre kell felelni azal, hogy az emelés összege 300 forintnál kevesebb nem lehet. Azok a kitüntetettek azonban, akiknek nyugdíját 1986. november 1-jét követően állapítják meg, csak olyan összegű nyugdíjmelésben részesíthetők, ami nyugdíjukat 6000 forintra egészíti ki.

A már nyugdíjas kitüntetett személyekről a nyugdíjat folyósító szerv csak részleges nyilatvánnyal rendelkezik. Azok részére, akiknek nyugdíját kérelem nélkül is emelt összegben tudják folyósítani, a nyug-

Mindenkit meghívtak, aki valaha itt dolgozott

Egy hagyományt nem szabad abbahagyni. A szokásokat ápolni kell, hogy sokáig lehessen rá emlékezni. A nyugdíjas ember ritkán találkozik volt munkahelyének dolgozóival, régi főnökeivel. Minden esetben jólesik az, amikor fehér asztal mellett régi munkatársakkal elevenítik fel a hétköznapi erő próbáló óráit.

A Hajdúböszörményi Béke Termelőszövetkezet vezetősége, kollektíváján nem feledkezik meg a tsz idősebb tagjairól. Ebben az esztendőben is jól sikerült találkozóra hívtak mindenkit, aki valamikor ott dolgozott. A szövetkezet oktatási központjában már jóval a kezdet előtt szép számmal gyülekeztek a nyugdíjas tsz-tagok. Megközelítőleg mintegy négyszázan ültek a megterített asztalok körül. Vannak, akik már régebben „kiestek” a munkából, így nem ismerik a tsz mostani gondjait, eredményeit. Jóleső érzéssel hallgattak az elnök, Bodnár Lajos beszámolóját.

Az idei összejövetel egy kicsit rendhagyó módon sikerült. Eddig nem köszöntötték külön a most nyugdíjba készülőöket. Ok is csak átlagos résztvevői voltak ezeknek az ünnepségeknek. Talán abban különböztek a többiek, hogy szemük valamivel fiatalosabban csillogott, keresték a helyüket, barátokoztak az új körülményekkel. Ki-ki megkapta munkája után az elismerést, elfogultabban, csendesen ültek a régi nyugdíjasok között. A szövetkezet vezetősége ezt a módszert — elsősorban érzelmileg — nem találta kielégítőnek, és formabontó módon változtatott. Úgy döntött, hogy a most nyugdíjba vonulókat külön is köszönti, hogy ezzel is megkönnyítse az emberi élet e jelentős állomását.

1986-ban 30-án adták be nyugdíjazási kérelmüket, kérték a munkából való felmentésüket. A vezetőség a kérést elfogadta, és ezen a találkozón külön szót hozzájuk. Bodnár Lajos — többek között — a következőket mondta:

„Az új körülmények között is folytatassák eddigi megszokott életüket, ha kevesebb munkával is jár ez az állapot. Kérem Önöket, hogy őrizzék meg a régi barátokat, próbálják megismerni az életnek azon vonásait, amelyek eddig ismeretlenek maradtak, mert dolgozni, sietni kellett, mert semmire sem volt idő. A változás tudomásul kell venni és keresni kell a korrall járó szépségeket. Ne feleddjék, hogy a hasznos, értelmes életre továbbra is megvan minden lehetőségük. Szövetkezetünk vezetői és a tagtársak nevében kijelenthetem, hogy a hasznos elfoglaltságot mindenki számára a jövőben is biztosítjuk.”

Az elnök szavai után jutalmak átadására került sor. Kötetlen, jóízű beszélgetések közepette fogyasztották el az idős emberek a felszolgált vacsorát. Még sokáig zajos volt a terem, senki sem akart hazamenni.

A Böszörményi Bocskai Tsz-ben nem szakadt meg egy hagyomány.

W. Gy.

KAR

A Kar karhoz alaplán k debreceni őrizte. Cs zateró csó nen, amin gazdája h hangos b bocsáttatá melyikébe szobák is tonaság e gazda bef dos folyos szét, abial készen vo (L.: Batt próbáltak lásadók a zaklatásai

A régi sz. ház tet vezetésé. Gábor kö kb. 37 esz Innen ind a mai Faz náziumba s ide tért t többet me cenben. A gény valós magát ebt házban, cs mas fantáz a lakást. I taltos fiú, ket írásai édesanyján apjának, annak a lá mikor sziv hitvestársá bott keszty innen lötte hegyes nyi meg barátá költő pap, kitűnő Csobán En gató, helyt Géza, a k kutató, a k Móríc Zsig fejes Zsigá az elmarad

Oláh Gáb kását versb te: „Az utó ősi város fől északra felhős, össze szép világba zug.” Sörges Múzeum akt kiváló régés kozott Oláh kiájának lei december után. Leirja utcai lakásb egy elő- és bácskából á Az elsőszb szekrény sz jen könyvek zes üvegek visszacsobá ba” volt egy és hálósóba lett szene könyvek, új tok halmazá melyen nag gondolatok, sék, a mind nes kavalká gények, szín lomtörténeti születték és tükke, hogy lélekké válj

Tipikus volt a Kar Gáboré, csak csak aglegé düművész é kását, a d vánét tudná sonlítani. M ragaszkodott puritán Amikor bete klinikai kez be, kikötötte hazamehesse kébe. A ret elbeszélésébe cenben sok nösen a Csap, Vendé csupa kis tár kek siserahat Ilyenkor, ny Múzeum udv dességre. Ma illesztett, Olá díszített emlé kélet (Szabó A Kar u-i 1942. jan. 5-zott. A Kar utca egyik m

Amiről utcát
neveztek el
Debrecenben

KAR

A Kar utca egy emberi karhoz való hasonlósága alapján kapta nevét. Régi debreceni jellegű máig megőrizte. Csak az estefelé hazatérő csorda hiányzik innen, amint egy-egy tehén gazdája háza előtt megállva, hangos bögéssel kéri a bebocsátást. A házak némelyikében hajdan katonaszobák is voltak idegen katonaság elszállásolására. A gazda befalaztatta az árka-dos folyosó utcára néző részét, ablakot vágatót rá, és készen volt a katonaszoba. (L.: Batthyány u. is.) Így próbáltak menekedni a szállásadók a katonák gyakori zaklatásaitól.

A régi házak közül a 29. sz. ház tette ezt az utcát nevezetessé, ez a ház volt Oláh Gábor költő, író lakóháza kb. 37 esztendőig, haláláig. Innen indult munkahelyére, a mai Fazekas Mihály Gimnáziumba (akkor reáliskola), s ide tért vissza. Ez volt legtöbbet megtett útja Debrecenben. A magányos aglegény valóságos elszigetelte magát ebben a kis egyszerű házában, csak színes, hatalmas fantáziája népesítette be a lakást. Itt álmolta meg a táltos fiút, itt állított emléket írásaiban finom lelkű édesanyjának, indulatos édesapjának, testvéreinek, s annak a lányának, akit valamikor szívesen vállalt volna hitvestársának is. Innen dobott kesztyűt Ady Endrének, innen lökte ki kritikáinak hegyes nyilait. Itt látogatták meg barátai: Bajza Mihály, a költő pap, Kardos Albert, a kitűnő irodalomtörténész, Csobán Endre levéltárigazgató, helytörténész, Juhász Géza, a neves Csokonai-kutató, a költő Gulyás Pál, Móricz Zsigmond, az „agyas-fejes Zsiga” s Tóth Endre, az elmaradhatatlan famulus.

Oláh Gábor Kar utcai lakását versben is megénekelte: „Az utca, hol lakom, az ősi város Csizmája sarka, föl északra rüg, Nyáron porfelhős, ősszel őszi sáros. A szép világban árva, gyatra zug.” Sőregi János, a Déri Múzeum akkori igazgatója, a kiváló régész is megpróbálkozott Oláh Gábor rezidenciájának leírásával egy 1941. december 23-i látogatása után. Leírja, hogy a költő az utcai lakásban lakott, mely egy elő- és egy nagyobb szobából állt 3 ablakkal. Az előszobában porlepett szekrény szomorított, tetején könyvek, üres ásványvizes üvegek egyes összevisszaságban. A „nagy szoba” volt egyszerre dolgozó- és hálószoba. A kályha mellett szenes- és fászládák, könyvek, újságok, folyóiratok halma. Kis írósztól, melyen nagy, mélyeszántó gondolatok, lenyűgöző mesék, a mindennapi élet színes kavalkádja, versek, regények, szindarabok, irodalomtörténeti tanulmányok születtek és rögződtek betűkké, hogy majd olvasáskor lélekbe váljanak.

Tipikus aglegénylakás volt a Kar utcában az Oláh Gáboré, csak talán az ugyan-csak aglegény nagy hegedűművész és zenetudós lakását, a dr. Sonkoly Istvánét tudnánk hozzá hasonlítani. Mégis mennyire ragaszkodott Oláh Gábor puritán legénylakásához. Amikor beteg lett, s orvosai klinikai kezelésre utalták be, kikötötte, hogy aludni hazamehessen parányi fészékébe. A retentő baba c. elbeszélésében írja: „Debrecenben sok a gyerek, különösen a szegénysorokon, Csap, Vendég, Kar utca csupa kis táborhely, gyermekek siserahadának bennük.” Ilyenkor, nyáron a Városi Múzeum udvarán lett csendesség. Ma a ház falába illesztett, Oláh G. portréjával díszített emléktábla őrizi emlékét (Szabó Iván alkotása). A Kar u.-i házból az író 1942. jan. 5-én örökre távozott. A Kar utca a Mester utca egyik mellékutcaja.

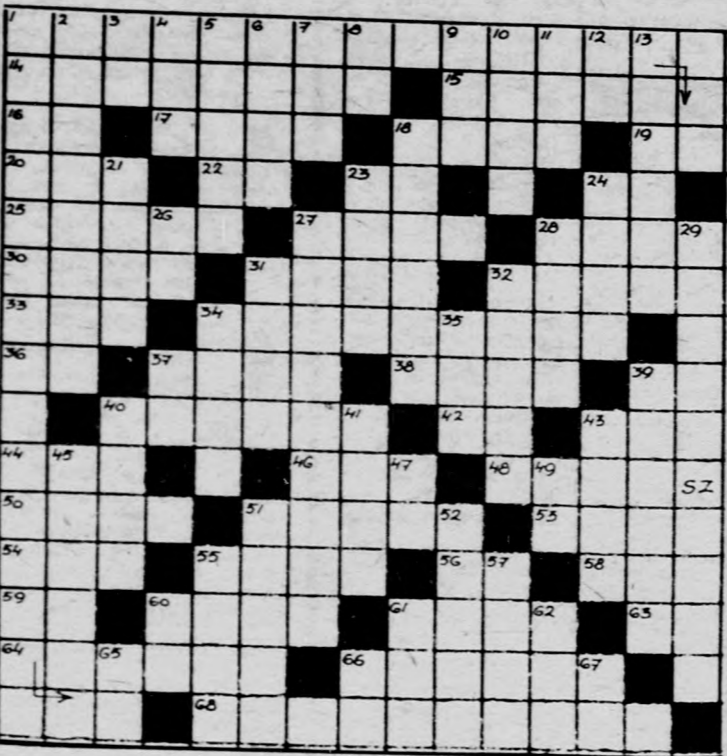
Dr. Nyakas László

Magazin-Magazin-Magazin-Magazin-Magazin

KERESZTREJTÉNY

MUSZORGSKIJ

Rejtvényünkben a kiváló orosz zeneszerző, Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij hét szerzeményének címét találják.

Vízszintes: 1. 1874-ben szerzett zongoradarabja. 14. Egyik dala (névelővel). 15. A hónap első napja. 16. Az itrium és foszfor vegyjele. 17. Bordázott szövet. 18. Kúszónövények kapaszkodója. 19. Részben újít! 20. „Szó... a ház elejét”. 22. Cigaretta- és dohány-... 23. Abban az esetben. 24. A germánium vegyjele. 25. Becézett Johanna. 27. Fűszer. 28. E néven vak királyunk is volt. 30. Német opera- és dalnékes (Theo). 31. Halom. 32. Nem pontos. 33. Apró. 34. Hangszer. 36. Az ilyen gazda törvénytipró. 37. A francia kártya egyik színe. 38. A hold istennője a római mitológiában. 39. Pára! 40. Boráról és mazsoláról ismert spanyol város. 42. Megszólítás. 43. Szovjet motorkerékpár-márka. 44. Nápály része! 46. Ehhez hasonló (ford.) 48. Hajfajta. 50. Bolgár hegység és kolostor. 51. Mert. 53. Női becenev. 54. Lengyel félsziget a Gdansk-öbölben. 55. Ázsiai nagyhatalom. 56. Szovjet folyó. 58. Kuvik egynemű betű. 59. Kiejtett betű. 60. Mesealak. 61. Férfinév. 63. Fájdalmas felkiáltás. 64. Comore, sziget az Indiai-óceánban. 68. Egyik dala. 68. Ez is egy dala.

Írók használják. 3. Y. Z. 4. Labdarúgó-trófea. 5. Erőművéről ismert helység. 6. „Száll a madár ágról...” 7. Háziszárnyas. 8. Liza egyne-mű betű. 9. Udító ital. 10. Az állattanban lárva a neve. 11. Egyforma betűk. 12. Kicsinyítőképző. 13. ... menedékhely (Gorkij). 18. Kő-szénkátrány mellékterméke. 21. Ásító... (Munkácsy Mihály festménye). 23. Szín-művész (Pál). 24. Japán táncosnő. 26. Mértékegység rövidítés. 27. Napóleon és Kutuzov összecsapásának színté-lye. 28. Kétlétű állat. 29. Ez is egy dala. 31. Gríz. 32. ... a pap, ... a papné. 34. Halászeszköz. 35. Horony. 37. A 12. számú párja. 39. A hetedik szerzemény: dal. 40. Hangsora. 41. Edison... Tamás. 43. Fővárosa: Bagdad. 45. Idegen férfinév. 47. Kettős magánhangzó. 49. Csak-hogy. 51. Mi célból? 52. Kacatok. 55. Szentendre hegye. 57. Régi játék fapöccökkel és ütővel. 60. Egymást követő betűk az abc-ben. 61. Seb-betű. 62. Végtag. 65. Repülőgéptípus. 66. Kanadai légitársaság. 67. Helyrag.

E. B.

Függőleges: 1. Híres szimfonikus költeménye. 2. Gép-

Táplálkozás, háztartás

Két burgonyarecept

Burgonyaleves gombával:

Hozzávalók: 50 dkg burgonya, 15-20 dkg gomba, 1-2 db petrezselyemgyökér, 2-3 db sárgarépa, 1 fej vöröshagyma, piros paprika, só, 1 pohár tejföl, 1 evőkanál liszt, petrezselyemzöld, apró, szárazszárazta.

A megtisztított gombát, burgonyát, zöldeket kockára vágjuk, és az egészben lévő hagymával feltesszük főzni. A tejfölből és lisztből habarást készítünk, és a levessel összeforraljuk. Az ízesítőket, a piros paprikát, sót, apróra vágott petrezselymet tetszés szerint adagoljuk. Mielőtt a hagyma szétesne, kidobjuk a levesből. A készítés befejeztével, vigyázva, hogy a főzés idejével jól gazdálkodjunk, vagy pedig külön vízben kifőzzük, és úgy tálaljuk a leve-
Beküldendő: a hét Muszorgszkij-szerzemény cím-
me.

Burgonyagombóc hússal:

Hozzávalók: 1 kg burgonya, 2 db tojás, 2 dl tej, 20-25 dkg darált hús, só, bors, 4-5 evőkanálnyi liszt, olaj a kisütéshez. Idénysaláta.

A megtisztított burgonyát sós vízben megfőzzük, leszűrjük, szét nyomjuk, majd forró tejfel leöntjük, és simára keverjük. Ha kezd kihűlni, hozzáadjuk a két db tojást, 2-3 evőkanálnyi lisztet, és összekeverjük. A darált húst tejfel leöntjük, és borsal. A burgonyamasszából (mint általában a gombócok készítésénél) először lisztetett deszkán egy hengeralakot, majd felszeleltel, kis lepényeket formálunk lisztes kézzel. Ezekre a laposkákra teszünk a töltelékkel, gombóccá alakítjuk, és lisztben megforgatjuk, forró olajban kisütjük. Zöld salátával kitűnő egytál-étel.

M. M.

L. Szokolov:

NOSZTALGIA

Félnék és zárkóztam fiúként nőtem fel. Míg a velem egykorú társak legelőször kockáztak, dominóztak, különböző társasjátékokkal szórakoztak, én sokszor napokig csak különböző csavarokkal, alátétekkel, biztosítógyűrűkkel bajlódtam, s egy roszdás vízvezetékész volt a mészlátóm. Mindössze egy ember akadt, akivel erős barátságot kötöttem, akit végtelenül tiszteltem: Vaszja bácsi, a szerelő. Vitorlavászonból készült, jó bő nadrágban járkált, óriási zsebeiben rengeteg csavar, szög, alátét, szerszám és alkatrész volt, s ezekből mindig adott nekem egy-két érdekességet.

Akkoriban sokszor álmotam, hogy rajtam is olyan bő, vitorlavászonból varrt nadrág van, mint Vaszja bácsin, hogy csapatok jaitok, alátéteket cserélek, és a hálás lakók ezért aranykezü mesternek hívják.

Iskolás éveimben is tovább álmotam leendő szakmámról, amikor meg eljött az idő, és fogalmazást kellett írni arról, hogy mi szeretnék lenni, egy szép elbeszélő költeményben Vaszja bácsi, a vízvezeték-szerelő alakját örökítettem meg. A tanárnő azt mondta, hogy tehetséges költő válnak még belőlem, és a dolgozatomra ötöt adott. En viszont arról ábrándoztam, hogy mégis csak szerelő leszek.

A nyolcadik osztály elvégzése után azonnal egy gyárba mentem, hogy kitanuljam a választott szakmát. A személyzeti osztályon viszont azt mondták: „Tanulj tovább, nekünk középiskolát végeztél kaderekre van szükségünk!”

A középiskolát kitüntetéssel végeztem el. A vizsgákat követő napon már indultam is, hogy munkába álljak. Hídegen fogadták. „Olyanok, mint te, nálunk is vannak ele-
Nem volt más választásom, beiratkoztam az egyetemre. Az ötévi tanulás végtelennek tűnt, de én világosan láttam magam előtt a célt, így aztán vörös diplomával fejeztem be tanulmányaimat. Első dolgom az volt, hogy elmentem a gyárba. Azt mondták, hogy felsőfokú végzettség nélkül is van elég műszaki szakemberük, hol voltam eddig? Jobbnak látták, ha továbbtanulok.

Mit tehettem? Aspirantúrára jelentkeztem. Három év múlva kandidátusi tudományos fokozattal ismét visszastarttam a gyárba. Csodálkozva néztek rám a személyzeti osztályon. „Ismerjük mi magukat, kandidátusokat, egy csavart nem képesek jól meghúzni. Ellenben, ha a nyolc-osztály elvégzése után szánta volna rá magát...” — mondták bizalmasan.

Mély lélegzetet vettem, és hozzáálltam a nagydoktori disszertáció megírásához. Pár év alatt megvédtem a nagydoktori, családot alapítottam, kocsi-t vettem. De hát itt bent a lelkemben valami megszakadt, valami folyton nyugtalanított.

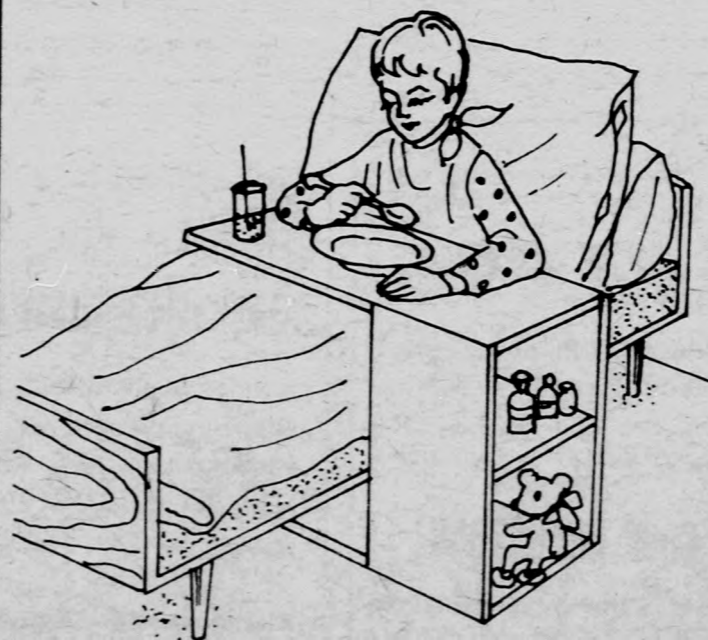
Egy szép napon csöngtetek. A küszöbön fiatal férfi állt vitorlavászonból készült, bő nadrágban, kezében egy nagy franciakulcs.

— Maguk hívtak szerelőt? — kérdezte.
— Igen, igen, jöjjön csak be! — válaszoltam.
— Mi a baj?
— Folyik a vécéartály.
— Az nem nagy ügy. Máris hozzáállunk.
— Mondja, mester, megpróbálhatnám én magam? — kérdeztem kissé gyámoltalanul.

A fiatalember elnevette magát:
— Talán ért hozzá? Próbálja meg, ha akarja...
Kézbe vettem a franciakulcsot, és nagy lelkesen munkához láttam. Mit mondjak? Nem akarom elkiabálni, de azért mégis csak szép az élet!

Fordította: Kiss György Mihály

Étkezőasztal a betegnek

Időnként sajnos megessék, hogy valamelyik beteg családtag hosszabb ideig kényszerül ágyban maradni. Ilyen esetben jó szolgálatot tehet egy padlón álló asztal polccal variálva, amit könnyen a betegágyhoz igazíthatunk, s amit később is fel lehet munka-, játék- vagy tanulóasztalként használni.

Az asztal előnézete a műhelyrajz a) ábráján, oldalnézete a b) ábrán látható. Az itt megadott méretek csak tájékoztató jellegűek, amelyeket az ágy magasságának és a beteg igényeinek megfelelően lehet módosítani. Az asztal egyes alkotórészeit mozaikragasztóval, valamint facsavarral vagy vékony, hosszú szegekkel erősítjük össze.

A c) ábrán látható felső (1), valamint alsó lapot (2) 12 mm vastag rétegelt lemezből vagy két oldalról rétegelt lemezzel burkolt faforgács lapból készítjük. A két függőleges lapot 6 mm vastag rétegelt lemezből vagy vastag, fagost lemezből csináljuk. A függőleges tartó (5), valamint a vízszintes polc (6) deszkából vagy rétegelt lemezből van kivágva. Az 1-a és 2-a bevágás a 3. és 4. oldal vastagságához illeszkedik.

Felhívjuk a figyelmet az oldalsó részek, valamint az alsó és felső lap gondos összekötésére! Ezeket a kötések a lécek (7) belülről történő beragasztásával erősíthetjük meg. Az alsó lemezből alulról (örög nemezkalapból kivágott) négy filckarikát ragasztunk, amelyek a padlót védik, amikor az asztal alsó lapját az ágy alá toljuk.

B. K.

Bélyeggyűjtőknek

NEMZETKÖZI BEKEEV

Az Egyesült Nemzetek Szervezete az idei esztendő nemzetközi békeévé nyilvánította. Felkérték a postai igazgatásokat, hogy erről bélyegkiadásokkal emlékezzenek meg.

A Magyar Posta október 24-én négy forintos névértékű szelvényes bélyeggel csatlakozik a világméretű akcióhoz. Svindt Ferenc grafikusművész tervrajza szerinti bélyegképet békegalamb ábrájára díszít, amelyet egy gyermek tekintete kísér a szelvényről. Háttérül mind a bélyegen, mind a szelvényen a béke szó különböző nyelveken írott változata szolgál. Az új címet az Állami Nyomdában készült offsetjelárral 432 300 fogazott és 4800 vágott példányban.

A békeévet népszerűsítő külföldi bélyegek közül néhányról már beszámoltunk, egyeseket most ismertünk. Olajág diadalmasodik az eldobott fegyverek felett a svéd posta bélyegén. A kicsiny Andorra békegalambja csőrben viszi az olajágat. A finnknél szivárvány jelképezi a gondolatot. Portugália postája a földgömböt övezi szivárvánnyal. Övé kezek engedik útjukra a béke madarait az NDK bélyegen, békegalamb olajággal védi a földgolyót kanadai címetlen.

A második világháborúban sokat szenvedtünk. Nem véletlen tehát, hogy a béke szó már a felszabadulást követő első sorozatok egyikén olvasható. 1947-ben a békeszerződés életbe léptetését bélyeg közzönte. Három év múlva aláírások gyűjtésére indult a szervezett békemozgalom, amint arról sorozat is hírt ad. Két év múlva békekongresszus bélyeg az életet jelentő búza közül lép, elő az életet adó anya. 1969-ben Pax (= béke) latin szóval üdvözölték a 20 éve működő szervezett béke-mozgalmat. Az ország központjában rendezett békefesztiválról 1984-ben számolt be a posta, amely minden bélyegében a békét szolgálja. Hírt ad béke-építőmunkánkról, kultúránk más nemzeteknek, és tiszteleg idegen földön született alkotó, és alkotásaik előtt.

HÍREK HOLLANDIÁBÓL

Az ország területének nagyobb része alacsonyabban fekszik a tengerszintnél. 1953-ban az áradat győzött, 1800 ember vesztette életét a gátakon átázóduló víz-tömegben. A holland ember azonban vállalja az elemek kihívását. A Deltabiztosítást a biztonság érdekében új gátrészt tervezett. Az utolsó szakasz most készült el, erről bélyegpárral tájékoztatják a világot.

Januárban 132 postahivatalban bérgmentető gépet helyeznek üzembe. Az 1 holland forintot lenyomatokból valamennyi gépen csináltak mintákat, amit a gyűjtőknek névértékben szállítanak (nem olcsó mulatság).

1987-ben a holland posta a korábbiakhoz hasonló elgondolások szerint szándékozik bélyegket kiadni. Elsőként a nyugalomba vonult Julianna királynőt és férjét köszöntik aranylakodalmuk alkalmából. Otthontalanok gondjait és az üdvözlőszolgálat tevékenységét bélyegpáron mutatja be. Ezután írók jubileumára emlékeztek két bélyeg. Feledésre menő iparágokról, kézművességről szól három, feláras bélyeg. Ez a kiadás füzetben is kapható lesz. Modern építészeti alkotások közül kettővel bélyegen is dícsékeszenek. Centenáriumát üli az árverés (termények értékesítése ezúton történik), és 150 éves az agráregyesület — bélyegképeket szolgálnak ezek is. A Vöröskereszt belföldi munkáját három, feláras címet idézi fel, készülő füzetben is. Bélyegkép a holland települések egyesületének jubileuma. Az évet a gyermekintézményeket segítő sorozat zárja, amely a fiatalok elhelyezkedési lehetőségeit vizsgálja. E témában blokk és háromértékű sorozat jelenik meg.

2 és fél szobás nagy...

Tanya eladó a mar...

Csekély befektetés, jó...

Sürgősen eladó magas...

Sürgősen eladó kert...

Eladó 80 W kompre...

Bathány utcán 60...

Eladó 3 szobás, köz...

Eladó egy fehér-ke...

Sürgősen eladó 90...

Eladó hétvégi ház...

Vadonutaj Veritas k...

Családi ház eladó...

Eladó ház. Tális u...

Eladó Skoda 105-ös...

Eladó Debrecen, Gá...

Lékölti út 5. sz. há...

Eladó olajkályha, 5...

Házhoz 170 négyzög...

Külföldi szoba-kony...

160 literes boroshod...

Debrecen belterüle...

Külön bejárás szoba...

Szűrésbarna him pa...

Kis ház telekkel el...

Külföldi szoba-kony...

42-es női, 52-es fé...

Kertes családi ház...

A Csokonai Színház...

Elcserelem 93 négyz...

Belterületi zártkert...

Lada 1200-as motor...

Elcserelem tanács...

Háromszobás családi...

1148 négyzögű gru...

Diószegi úton 205...

Köznevelési 160...

Lada 1200-as motor...

Elcserelem tanács...

Kertes családi ház...

Lada 1200-as motor...

Elcserelem tanács...

AZ ÉPÍTŐIPARI GÉPESÍTŐ VÁLLALAT
ÉPÍTŐGÉP-ÉRTÉKESÍTŐ ÉS -KÖLCSSZŰZŐ ÜZLETÁGA

JÁRMŰ
Autómentés, gépjár...

LAKÁS
Budapest-Csepelen...

BÚTOR
Mindenféle szép bútor...

EGYÉB
Eladó 1 db jogszel...

HALÁLOZÁS
Mély fájdalommal tudjuk...

Fájó szívvel tudjuk...

Fájó szívvel tudjuk...

Fájó szívvel tudjuk...

Fájó szívvel tudjuk...

Spo
Az elmű...

Már
kelle...

Balmazújvárosi...

Fájó szívvel tudjuk...

Fájó szívvel tudjuk...

APRÓHIRDETÉSEK
INGATLAN
Háromszobás családi...

A Békéscsabai Hűtőház
tisztított
vöröshagymát vásárol.

DEBRECENI
Centrum Áruház
Engedményes porszívósár!

TEKINTSE MEG
engedményes vásárral egybekötött
csillárbe mutatónkat

HÉT
Oktober 18.

Még tart az ősz,
MÉG TART AZ ŐSI KERESKEDELMI HETEK
RENDEZVÉNYSOROZATA

Olcsót
még olcsóbban!
A hajdúnánási ruházati áruház alkalmi áruk osztályán

A Debreceni Baromfi-feldolgozó Vállalat
kedvező feltételekkel

DMVSC nag
borítású pály...

szakmunkásokat
vesz fel
a Rákóczi szakszoport, Debrecen, Apafi u. 145.

CENTRUMHÉTFŐ
a DIVATCENTRUMBAN
anorák és bakfis, női átmeneti kabátok

árualap-bővítő kötvényt
bocsát ki beföldi magánszemélyek részére 9,8 milli. Ft

Labdarúgás
Egyetemi sz...

Piaci árak

Table with 5 columns: Debr. H.-bősz., H.-nán., B.-újf., H.-szob., P.-lad. and various market items like Burgonya, Sárgrépa, Petrezselyem, etc.

A debreceni ifjúsági napok programjából

Október 18. 9.00 óra: Lakótelepi vetélkedő városépítő akciói és sportversenyek. 10.00 óra: Pulykatusa triatlonsorozat. Gyülekező: az Újvirágó előtti parkolóban 9.00 órakor.

ÉVFORDULÓNAPTÁR

Ötvenöt éve halt meg Thomas Alva Edison (1847-1931) amerikai feltaláló, aki több mint ezer találmányát szabadalmaztatta.

1986. OKTÓBER 18., SZOMBAT LUKÁCS NAPJA

A Nap két 6.06 — a híd nyugszik 16.53 órakor

PROGRAMOK

Oktober 18., szombat Debrecen 10 óra: Nyitott műhely, számítástechnika mindenkinek az Újkerti Művelődési Központban. Ugyanitt szintén 10 órától Fele sem igaz címmel vetélkedő uttoroknek a játékeremben.

VÁRHATÓ IDŐJÁRÁS.

Folytatódik a napos idő, eső nélkül. A legmagasabb napi hőmérséklet 15 és 20 fok között alakul.

KÖZLEMÉNY

A Közüti Igazgatóság közli, hogy folyó hó 18-án, szombaton reggel 6 órától előreláthatólag folyó hó 20-án, hétfőn hajnali 4 óráig Debrecenben a hokkerti felújítást...

A debreceni ifjúsági napok 18. napja

18.00 óra: Din-klubok (Biogal, pedagógus, Kötöttárnyú, szórakoztató) műsorok. 17.00 óra: Kölcsy Művelődési Központ parkoló — Debrecen első középiskoláinak debreceni diákjai avatása.

ALLATORVOSI ÜGYELET

Szombaton reggel 6 órától vasárnap reggel 6 óráig dr. Nagy Zsigmond (Laktanya u. 35. sz., telefon: 24-402), vasárnap reggel 6-tól hétfő reggel 6-ig dr. Nagy Zoltán (Széchenyi u. 72., telefon: 14-712) lesz az ügyeletes állatorvos Debrecenben.

BALESETI ÜGYELET

Szombaton a sebészeti klinika, vasárnap a megyei kórház tart ügyeletet.

LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT. Éjjel-nappal mindennap hívható Debrecenben a lelkisegély-szolgálat a 12-165-ös telefonszámon.

MÁSUTT A GYÓGYSZERTÁRI ÁLLANDÓ ÜGYELET. A gyógyszerári központ Debrecen, Tanács u. 11. sz. alatti, állandó ügyeletet tartó gyógyszerári október 20-án 8 órától október 24-én 20 óráig — felújítási munkák miatt — zárva tart.

HORGÁSZTILALOM. A Tivizig keleti-főcsatornái horgászgyejesülete halászlé miatt október 31-ig horgászati tilalmat rendelt el a hajdúszovátai víztározón.

ARANYLAKODALOM. Szakál László és felesége, Székely Mária október 18-án ünnepelték ötvenéves házassági évfordulójukat szeretteik körében.

A lottó nyerőszámai:

27, 36, 46, 67, 85

MOZI • SZÍNHÁZ • TV • RÁDIO

MOZI A holland filmpapok keretében az Apolló filmszínházban ma este 8 órakor az Alom, vasárnap este 8 órakor a Torontó török című filmetek tekintetük meg az érdeklődők.

SZÍNHÁZ Csokonai Színház 7 óra: A macskák szerdája — Selmezy-bérlét. Művelődési Központ 10 óra: Csetepaté Chloggiában — Horváth A.-bérlét.

RÁDIO 3. MŰSOR: 7.00 In limba materna. Román nyelvű nemzetiségi műsor. 7.30 V matricsok jazyku. Szlovák nyelvű nemzetiségi műsor.

TELEVÍZIÓ BUDAPEST, 1.: 8.23 Műsorismertetés. 8.25 Tévótorna. 8.30 Unser Bildschirm. Német nyelvű nemzetiségi műsor (ism.). 8.50 Foxi Maxi kalandjai.

MOZI A holland filmpapok keretében az Apolló filmszínházban ma este 8 órakor az Alom, vasárnap este 8 órakor a Torontó török című filmetek tekintetük meg az érdeklődők.

SZÍNHÁZ Csokonai Színház 7 óra: A macskák szerdája — Selmezy-bérlét. Művelődési Központ 10 óra: Csetepaté Chloggiában — Horváth A.-bérlét.

48 VILÁG PRO... XLIII. ÉVF... 247. SZÁM... ÁRA: 1,80 F... 1986. X. 20. HÉTFŐ... A MAGY... Debrecen... Kosz... A város... nak 42. évf... mából októ... baton délel... pontján kos... ségeket ren... Hadsereg ú... dulási emlé... délelőtt a... játszott indu... Tíz órakor... szovjet him... sát követő... Szocialista... Debrecen V... nevében dr... első titkár... né és C. N... végrehajtó b... helyezték e... Debrecen e... Tanács nevét... István tanács... Zsirus Lajos... tó bizottság... zott. Elhelye... lékezés virág... Szerződés é... lenesen hazá... szozó szovjet... kulatok képv... gar fegyver... nevében M... mérnökezdre... parancsnok... jos rendő... Szűcs Imre, Debrecen vá... ka helyezett... A Hazafias KISZ Debrec... zottsága, a Debrecen Vá... közti Bizottsá... Útfelú... Debre... A Nyiregyh... tési és -felú... a közelmúlt... tot a 33-as és... receni szakas... Debreceni Kö... rei végeztek... alapján. Miért vált... rült a főtak... tása? — kérd... telező vállala... — A 33-as... vetési összege... ami 31 és fél... nek három c... gel való bevi... Böszörményi... sor, ötszáz me... zetméternyi... — Csütörtök... útján is fölb...